

**ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΚΡΗΤΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ**

ΦΟΙΤΗΤΡΙΕΣ:

ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗ ΣΤΑΜΑΤΙΝΑ: Α.Μ. 9922

ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗ ΦΩΤΕΙΝΗ: Α.Μ. 9923

ΚΟΛΟΚΟΥΡΗ ΒΑΡΒΑΡΑ: Α.Μ. 9933

ΚΥΣΣΑΝΔΡΑΚΗ ΑΝΤΩΝΙΑ: Α.Μ. 9604

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**ΤΟ ΘΕΣΜΙΚΟ – ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΠΡΟΩΘΗΣΗΣ ΤΗΣ ΚΑΙΝΟΤΟΜΟΥ
ΝΕΑΝΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ**

**ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ
ΑΝΑΣΤΑΣΑΚΗΣ ΑΝΔΡΕΑΣ**

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ	2
ΠΕΡΙΛΗΨΗ	5
ABSTRACT	6
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	7
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1	8
Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	8
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2	12
ΤΙ ΣΗΜΑΙΝΕΙ «ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ»	12
2.1 ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΣΤΗΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ	13
2.2 Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ	14
2.3 ΟΡΙΣΜΟΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΑ	16
2.4 ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΗΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΑ	17
2.5 ΟΡΙΣΜΟΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗΣ ΕΥΚΑΙΡΙΑΣ	18
2.6 ΟΡΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ	19
2.7 ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΗΣ ΑΓΟΡΑΣ	20
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3	22
Η ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΣΗΜΕΡΑ	22
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4	25
ΝΕΑΝΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ	25
4.1 ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΡΙΟ ΝΕΑΝΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ	25
4.2 ΘΥΡΙΔΕΣ ΝΕΑΝΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ	27
4.3 ΓΥΝΑΙΚΕΙΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ	31
4.4 ΠΡΑΣΙΝΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ	31
4.5 Η ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΝΕΩΝ	35

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5	37
ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΗΣ ΝΕΑΝΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ	37
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6	44
ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ	44
6.1. ΟΡΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ	44
6.2. ΔΕΙΚΤΕΣ ΜΕΤΡΗΣΗΣ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ	47
6.3. ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ	47
6.4. ΕΜΠΟΔΙΑ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ	51
6.5. ΟΦΕΛΗ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ	52
6.6. ΔΙΚΤΥΑ ΚΑΙ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ	53
6.7. ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ	54
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7	57
ΤΡΟΠΟΙ ΙΔΙΩΤΙΚΗΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ ΝΕΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	57
7.1. ΤΡΑΠΕΖΕΣ	57
7.2. ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΜΟΓΕΝΕΙΑ	58
7.3. ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΙ ΑΓΓΕΛΟΙ (BUSINESS ANGELS)	58
7.4. ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΩΝ ΣΥΜΜΕΤΟΧΩΝ (VENTURE CAPITAL& PRIVATE EQUITY FUNDS)	59
7.5. FORFAITING	60
7.6. FRANCHISING	60
7.7. ΘΕΡΜΟΚΟΙΤΙΔΕΣ (BUSINESS INCUBATORS)	61
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8	64
ΤΡΟΠΟΙ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ ΝΕΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	64
8.1 ΕΘΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ (ΕΤΕΑΝ)	64
8.2 ΤΑΜΕΙΟ ΕΓΓΥΟΔΟΣΙΑΣ ΜΙΚΡΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΥ ΜΙΚΡΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	68
8.3 ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ JEREMIE	70
8.4 ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ JESSICA	72
8.5 ΤΑΜΕΙΟ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΝΕΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ (ΤΑΝΕΟ)	76
8.6 ΔΙΚΤΥΟ ENTERPRISE EUROPE NETWORK (CIP-HELLAS)	77
8.7 . ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΕΥΡΩΠΗΣ	80
8.7.1 ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΤΗΣ ΕΕ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΤΙΣ ΜΜΕ COSME 2014-2020	81

8.7.2	ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΑ-ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ II	82
8.7.3	ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΣΤΗΡΙΞΗ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΕΙΑΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΜΕΣΩ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ	83
8.7.4	ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΜΙΚΡΟΜΕΣΑΙΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΠΟΥ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΠΟΙΟΥΝΤΑΙ ΣΤΟΥΣ ΤΟΜΕΙΣ ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗΣ - ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ – ΕΜΠΟΡΙΟΥ & ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	84
8.8.	ΑΠΑΡΑΙΤΗΤΑ ΔΙΚΑΙΟΛΟΓΗΤΙΚΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΝΤΑΞΗ ΣΤΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ	85
8.9.	ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΧΡΗΣΗΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ	98
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ		101
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ		104
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ-ΕΓΓΡΑΦΑ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΣΕ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ		107

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Χωρίς τη δημιουργία νέων επιχειρήσεων, η οικονομία θα ήταν στάσιμη. Η μελέτη και η έρευνα της νεανικής επιχειρηματικότητας είναι πάντα σημαντική για το οικονομικό και κοινωνικό περιβάλλον. Η εργασία αυτή καταγράφει τις σχέσεις των νέων με την επιχειρηματικότητα σήμερα στον Ελλαδικό χώρο και αποτελείται από οκτώ κεφάλαια. Αρχικά, γίνεται μια παρουσίαση όσον αφορά την έννοια της επιχειρηματικότητας και την ιστορική αναδρομή της. Αξιοσημείωτος είναι και ο ρόλος της στην παιδεία, όπου μέσα από κρατικούς φορείς και με διάφορες ημερίδες γίνεται σημαντική προσπάθεια για την δημιουργία μιας σωστής επιχειρηματικής παιδείας. Ακόμη αναφέρονται τα στοιχεία της προσωπικότητας ενός επιχειρηματία, καθώς επίσης και τα είδη της επιχειρηματικότητας. Επιπλέον εξετάζονται τα ζητήματα της επιχειρηματικής δραστηριότητας και της επιχειρηματικής ευκαιρίας. Σημαντικό ρόλο παίζει και η οργάνωση της επιχείρησης.

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έκθεσης του Ινστιτούτου Οικονομικής και Βιομηχανικής Έρευνας (IOBE), αναφέρονται οι επιχειρηματικές προδιαθέσεις και τα κίνητρα στην Ελλάδα καθώς και τα ποιοτικά χαρακτηριστικά των νέων επιχειρηματικών εγχειρημάτων. Στο τέταρτο κεφάλαιο παρουσιάζεται η επιχειρηματικότητα των νέων και η ενίσχυσή της μέσω προγραμμάτων όπως το Παρατηρητήριο Νεανικής Επιχειρηματικότητας, τις Θυρίδες Νεανικής Επιχειρηματικότητας, την Γυναικεία Επιχειρηματικότητα και την Πράσινη Επιχειρηματικότητα που αποσκοπούν στην ανάπτυξη και προώθησή της.

Επίσης, ιδιαίτερα απασχολούν τους νέους τα εμπόδια τα οποία αντιμετωπίζουν στο εγχείρημά τους να δραστηριοποιηθούν επιχειρηματικά. Με αφορμή το γεγονός αυτό καταγράφηκαν προτάσεις για την βελτίωση της νεανικής επιχειρηματικότητας. Το βασικό μέρος της μελέτης αποτελεί η χρηματοδότηση μιας επιχείρησης, ιδιαίτερα νέας, η οποία είναι η σημαντικότερη παράμετρος για την επιτυχημένη λειτουργία της. Λόγω του ότι τα ίδια κεφάλαια ή ακόμη και τα κεφάλαια από το οικογενειακό περιβάλλον συνήθως δεν επαρκούν για την κάλυψη

των χρηματοδοτικών τους αναγκών, οι επιχειρήσεις αναγκάζονται να στραφούν σε εξωτερικές πηγές χρηματοδότησης είτε δημόσιες είτε ιδιωτικές.

ABSTRACT

Without the creation of new businesses, the economy was stagnant. The study and research of youth entrepreneurship is always important for the economic and social environment. This work captures the relationships of young entrepreneurship today in Greece and consists of six chapters. Initially, there is a presentation of the concept of entrepreneurship and the history of. Memorable is the role of education, which through government agencies and by various conferences made significant efforts to create a sound business education. Even out the details of the personality of an entrepreneur, as well as the types of entrepreneurship. Also considered the issues of business and business opportunity. Important role plays and the company's organization.

According to the results of the report of the Institute for Economic and Industrial Research (IOBE), reported business dispositions and motivations in Greece and the qualitative characteristics of new business ventures. The third chapter presents the youth entrepreneurship and strengthening it through programs such as Youth Entrepreneurship Observatory, the Youth Entrepreneurship, Women Entrepreneurship and Green Entrepreneurship aimed at developing and promoting it.

Also of particular concern new obstacles they face in their endeavor to do business. On the occasion of this event recorded suggestions for improving youth entrepreneurship. The main part of the study is to finance a business, particularly new, which is the most important parameter for successful operation. Because equity or self-funds from the family environment is usually not sufficient to meet their financial needs, companies are forced to turn to external sources either public or private.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η επιχειρηματικότητα είναι μία πολυσύνθετη έννοια, που ενώ χρησιμοποιείται κατά κόρον στην κοινή γλώσσα και στα πλαίσια της λειτουργίας των επιχειρήσεων και του κράτους, δεν της έχει αποδοθεί ένας ορισμός γενικά αποδεκτός. Ο επιχειρηματίας αποτελεί έναν παραγωγικό συντελεστή που συμβάλλει ουσιαστικά στον άριστο και αποδοτικότερο συνδυασμό των άλλων τριών συντελεστών παραγωγής και που εμφανίζεται να εξασκεί μια διαφορετική λειτουργία ανάλογα με τον τρόπο που ο εκάστοτε επιχειρηματίας οργανώνει και κατευθύνει την επιχείρησή του. Η επιχειρηματική δραστηριότητα εξασκείται από φυσικά πρόσωπα, σε καθεστώς ελεύθερης αγοράς, διαφέρει από οποιαδήποτε άλλη οικονομική δραστηριότητα και αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι της οικονομικής ανάπτυξης και ευημερίας. Από θεωρητικής πλευράς, υπάρχουν πολλοί ερευνητές που προσπάθησαν να προσδιορίσουν την επιχειρηματικότητα και να της αποδώσουν συγκεκριμένη ερμηνεία και περιεχόμενο (Κριεμάδης, 2011).

Η περιφέρεια είναι αναγκαίο στα πλαίσια της παγκοσμιοποίησης να μην αποτελεί μόνο ένα γεωγραφικό υποσύνολο, αλλά ταυτόχρονα να συμμετέχει ενεργά στην εγχώρια οικονομική ανάπτυξη και την ευρύτερη παγκόσμια κοινωνική ευημερία. Οι σύγχρονες οικονομικές και κοινωνικές εξελίξεις του νέου διεθνοποιημένου περιβάλλοντος καθιστούν την ποιοτική ανταγωνιστικότητα απαραίτητο στοιχείο των περιφερειών που επιθυμούν να αποτελέσουν βιώσιμους πόλους έλξης άμεσων ξένων επενδύσεων και διεθνών δραστηριοτήτων.

Η προώθηση της επιχειρηματικότητας και η ανάπτυξη υγιών και ανταγωνιστικών επιχειρήσεων είναι γεγονός ότι σήμερα αναγνωρίζονται ως οι βασικοί παράγοντες δημιουργίας ισχυρών οικονομιών ελεύθερης αγοράς. Η δυναμική παγκοσμιοποίηση της οικονομίας αποτελεί μια πραγματικότητα, που δοκιμάζει την ικανότητα των οικονομιών των αναπτυσσόμενων και ιδιαίτερα των αναπτυσσόμενων χωρών τόσο να προσαρμόζονται έγκαιρα και αποτελεσματικά σε αυτήν, όσο και να διατηρούν το ανταγωνιστικό τους πλεονέκτημα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Το 2004, η Ελλάδα ήταν μεταξύ των κορυφαίων 29 πιο ανεπτυγμένων χωρών του κόσμου. Σήμερα, έχει χρέος άνω των 300 δισεκατομμυρίων ευρώ. Η οικονομική κρίση που η Ελλάδα υποφέρει σήμερα άρχισε περίπου πριν από έξι χρόνια, αλλά οι ρίζες της πηγαινούν πολύ πιο πίσω από το 2009. Πολλοί συμφωνούν ότι προέρχεται εν μέρει από την κακή διαχείριση της οικονομίας από τα δύο κύρια πολιτικά κόμματα στην Ελλάδα. Αυτά τα δύο κόμματα κυβέρνησαν εναλλάξ τη χώρα από την κατάρρευση της χούντας το 1974. Αλλά επίσης η κρίση προέρχεται και από το γεγονός ότι ένα τεράστιο ποσό του χρέους στην Ελλάδα προέρχεται από τις δαπάνες που πραγματοποιήθηκαν κατά τους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2004, όπου η Ελλάδα δαπάνησε δισεκατομμύρια για την ανάπτυξη των υποδομών για την κάλυψη των απαιτήσεων αυτού του γεγονότος. Η είσοδος στη ζώνη του ευρώ ήταν ένα επιπλέον πρόβλημα, όταν ξαφνικά η κοστολόγηση των εμπορευμάτων με 100 δραχμές για παράδειγμα ανέβηκε στο € 1 (300 δραχμές) ενώ δεν υπήρχε αντίστοιχη αύξηση των μισθών (Καραμεσίνη, 2006).

Η παγκόσμια οικονομική κρίση που εξαπλώθηκε γύρω από τις δυτικές καπιταλιστικές χώρες κατά την περίοδο 2007/08 έφτασε στην Ελλάδα το 2009. Ωστόσο, η Ελλάδα (σε αντίθεση με πολλές άλλες χώρες) δεν είχε πραγματοποιήσει επενδύσεις στις ισλανδικές τράπεζες, ούτε σε οποιεσδήποτε από τις λεγόμενες τοξικές επενδύσεις δανείων, τα δομημένα επενδυτικά σχήματα (SIVs) και τα εξασφαλισμένα χρεωστικά (CDOs) (Χαρδούβελης, 2012).

Ένας παράγοντας που ξεκίνησε την πτώση οφείλεται στην εισαγωγή το 1981, της πολιτικής των μαζικών προσλήψεων στο δημόσιο τομέα, μειώνοντας έτσι σημαντικά και άμεσα την ανεργία. Ενώ αρχικά αυτό μπορεί να φαινόταν ως κάτι θετικό, είχε τελικά καταστροφικές συνέπειες. Η πολιτική αυτή επαναλήφθηκε από την επόμενη κυβέρνηση όταν κέρδισε τις εκλογές μερικά χρόνια αργότερα. Σήμερα ο δημόσιος τομέας στην Ελλάδα απασχολεί περίπου το 10% του ενεργού πληθυσμού της χώρας,

ο αριθμός αυτός πρέπει δραστικά να μειωθεί σύμφωνα με τις ευρωπαϊκές οδηγίες (Μητράκος, 2012).

Ένας δεύτερος παράγοντας ήταν η περαιτέρω πολιτική διαφθορά και η αδιαφάνεια των συναλλαγών. Τα πολιτικά σκάνδαλα διαφθοράς στην Ελλάδα ήταν στα πρωτοσέλιδα των εφημερίδων για τουλάχιστον τις τελευταίες τρεις δεκαετίες και έχουν οδηγήσει πολλές φορές στην αποπομπή υπουργών.

Παρόλο που όλες οι προαναφερθείσες αιτίες είναι αρκετά σοβαρές, μπορεί να υποστηριχθεί ότι δεν είναι οι κύριες αιτίες της τρέχουσας χρηματοπιστωτικής κρίσης. Για αυτή τον κύριο ρόλο διαδραματίζει η μαζική φοροδιαφυγή. Επιπλέον, το μεγαλύτερο μέρος της εν λόγω φοροδιαφυγής προέρχεται από τα ανώτερα κλιμάκια της κοινωνίας, ιδίως στην κατηγορία των επιχειρηματιών και επαγγελματιών από όλους τους κλάδους (Πάπα, 2009).

Θα πρέπει να υπενθυμίσουμε, επίσης, ότι η Ελλάδα εξακολουθεί να είναι μια κατεχοχήν αγροτική χώρα και η ένταξη της Ελλάδας στην Ευρωπαϊκή Ένωση είχε μια καταστρεπτική επίδραση της ελληνικής αγροτικής οικονομίας. Φυσικά, υπήρξαν οι επιδοτήσεις της ΕΕ προς την Ελλάδα, αλλά πολλές από τις προϋποθέσεις που έθεσε η Ευρωπαϊκή Κοινότητα όσον αφορά τις εξαγωγές πολλών προϊόντων είχαν αρνητικές επιπτώσεις στην ελληνική παραγωγή.

Ένας άλλος παράγοντας που διαδραματίζει τον ρόλο του στην παρούσα κρίση είναι ο ανεξέλεγκτος τραπεζικός δανεισμός. Επίσης με την εσωτερική κακοδιαχείριση της οικονομίας, η Ελλάδα μαζί με τον υπόλοιπο αναπτυσσόμενο καπιταλιστικό κόσμο έχει επηρεαστεί αρνητικά από τα φαινόμενα της παγκοσμιοποίησης και των αγορών εργασίας. Η συνέπεια αυτού είναι ότι πολλές εγχώριες και ξένες επιχειρήσεις έχουν μετεγκατασταθεί σε χώρες όπου το εργατικό κόστος είναι ελάχιστο και η ύπαρξη των συνδικαλιστικών οργανώσεων είτε απαγορεύεται είτε είναι αμελητέα. Κατά ειρωνικό τρόπο, ωστόσο, ο μέσος μισθός στην Ελλάδα παραμένει ένας από τους χαμηλότερους στην Δυτική Ευρώπη (Καρούλια, 2013).

Ένας τελευταίος παράγοντας που επηρεάζει είναι η εισροή των παράνομων και μη οικονομικών μεταναστών κατά τα τελευταία είκοσι χρόνια περίπου. Σε αντίθεση με

τους παραπάνω παράγοντες που έχουν θεωρηθεί ως επιρροή στην τρέχουσα οικονομική κρίση, η ύπαρξη της μετανάστευσης στην Ελλάδα, μπορεί να υποστηριχθεί ότι είχε θετικό αντίκτυπο (Πάπα, 2009).

Ένας από τους σπουδαιότερους λόγους της εξάρτησης από το χρέος, είναι το γεγονός ότι η κατανάλωση πλέον εξαρτάται από αυτό, λόγω της αντίφασης μεταξύ της πτώσης για να αποφέρουν κέρδη στην παραγωγή και της ανάγκης να εξασφαλιστεί η ζήτηση, προκειμένου να πωληθούν τα προϊόντα που παράγονται και να πραγματοποιηθούν τα κέρδη αυτά. Ο προφανέστερος λόγος είναι η αυξανόμενη ανισότητα του εισοδήματος, και δεν είναι τυχαίο το γεγονός ότι η συσσώρευση του χρέους ήταν χειρότερη σε χώρες με μεγαλύτερες εισοδηματικές ανισότητες, ιδίως στο Ηνωμένο Βασίλειο και τις Η.Π.Α (Μητράκος, 2012).

Ενώ οι απώλειες θέσεων εργασίας εμπλέκουν ένα ασυνήθιστα υψηλό αριθμό εργαζομένων, η απώλεια εισοδήματος για όσους εξακολουθούν να απασχολούνται ήταν επίσης σημαντική. Οι μέσες πραγματικές ακαθάριστες αποδοχές των εργαζομένων έχουν χάσει περισσότερο έδαφος από την έναρξη της κρίσης από ό, τι αποκτήθηκε κατά τα εννέα έτη πριν από αυτή.

Συγκεκριμένα, έπειτα από την αύξηση κατά 23% το 2000-2009 μέχρι το 2013 οι μέσες αποδοχές έχουν πέσει κάτω από το επίπεδο του 2000 κατά 9 τοις εκατό. Μόνο στις δημόσιες επιχειρήσεις κοινής ωφέλειας, όπου οι αμοιβές ήταν εξαιρετικά γενναιόδωρες από το 2000-2009 (+57% σε πραγματικούς όρους), οι πρόσφατες απώλειες πραγματικών αποδοχών το 2013 είναι μόλις λίγο πάνω από ό, τι ήταν το 2000 (+1%). Στο σύνολό τους, τα κέρδη και οι ζημίες από το 2009-2013 ήταν πάνω από 26% κατά μέσο όρο (σε ακαθάριστο). Η αυξανόμενη φορολογική πίεση άφησε να εννοηθεί ότι οι απώλειες ήταν ακόμη πιο έντονες σε καθαρούς όρους. Τα κέρδη από αυτοαπασχόληση έχουν επίσης μειωθεί, αλλά σε αυτή την περίπτωση είναι πολύ δύσκολο να έχουμε ξεκάθαρα και αξιόπιστα δεδομένα (Καρούλια, 2013).

Η μείωση των επιτοκίων, αποτέλεσε επίσης ένα μεγάλο πρόβλημα, καθώς οι κεντρικές τράπεζες ελέγχουν μόνο τις βραχυπρόθεσμες τιμές των επιτοκίων, ενώ οι ιδιωτικές τράπεζες αρνούνται ρητά να μειώσουν τις μακροπρόθεσμες τιμές των επιτοκίων ως απάντηση στις πολιτικές των κεντρικών τραπεζών. Οι περικοπές στα

επιτόκια θα έχουν επίσης ως αποτέλεσμα τη μείωση τόσο των πραγματικών αποδόσεων των σημερινών συνταξιούχων που ζουν από αποταμιεύσεις, αλλά και τις προοπτικές αποδόσεων των μελλοντικών συνταξιούχων, γεγονός που μπορεί να μειώσει την κατανάλωση (Στεφανάδης, 2011).

Ας σημειωθεί ότι τα παραπάνω ισχύουν για τον επίσημο τομέα της οικονομίας. Στο λεγόμενο ανεπίσημο τομέα (μέρος της κατασκευαστικής βιομηχανίας, της γεωργίας, του τουρισμού και άλλων υπηρεσιών), όπου οι εργοδότες υπόκεινται σε λιγότερους περιορισμούς, τα κέρδη έχουν σίγουρα μειωθεί ακόμα περισσότερο (Πάπα, 2009).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΤΙ ΣΗΜΑΙΝΕΙ «ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ»

Λέγοντας «επιχειρηματικό πνεύμα» εννοούμε τη διάθεση και τις ικανότητες να αξιοποιήσει κανείς τις γνώσεις και τις δεξιότητες που διαθέτει, σύμφωνα με τις ανάγκες της αγοράς, ώστε να αποφέρουν οικονομικό όφελος. Ως επιχειρηματικότητα θα μπορούσαμε να ορίσουμε *‘το σύνολο των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων που σχετίζονται με τη δημιουργία νέων επιχειρήσεων, την εισαγωγή νέων προϊόντων και τεχνολογιών και την αναζήτηση επιχειρηματικών ευκαιριών. Με τον όρο «επιχειρηματικότητα» εννοούμε ακόμα τη δεξιότητα της οργάνωσης, του σχεδιασμού και της υλοποίησης μιας ιδέας, προκειμένου να προσφερθεί στην αγορά ένα προϊόν ή μια υπηρεσία με τρόπο έξυπνο, πρωτότυπο, ανταγωνιστικό και αποτελεσματικό’.*

Η έννοια της επιχειρηματικότητας έχει τις ρίζες της στις επιστήμες της οικονομικής θεωρίας και της κοινωνιολογίας. Ο σχεδιασμός, η οργάνωση, η ανάπτυξη και η θεμελίωση μιας επιχειρηματικής δραστηριότητας αποτελεί αντικείμενο ενδιαφέροντος και μελέτης επιστημόνων, κυρίως από το χώρο του μάνατζμεντ. Στη σύγχρονη εκδοχή της συνδυάζει στοιχεία από την ψυχολογία, τη διοίκηση και τη βιομηχανική γεωγραφία. Για την ανάληψη μιας επιχειρηματικής δράσης χρειάζεται να μελετηθεί ο εντοπισμός, η αξιοποίηση και η δημιουργία ευκαιριών, το προφίλ των ανθρώπων που αναλαμβάνουν μια επιχειρηματική δραστηριότητα, όπως και η σημασία του οικονομικού και κοινωνικού περιβάλλοντος μέσα στο οποίο λειτουργούν οι επιχειρήσεις.

Ωστόσο, παρατηρείται ότι οι νέοι, μελλοντικοί ελεύθεροι επαγγελματίες που έχουν μια καλή επιχειρηματική ιδέα, συχνά είναι απροετοίμαστοι και είτε παραιτούνται από την ιδέα, είτε ξεκινούν χωρίς σωστή προετοιμασία και

καθοδήγηση, με αποτέλεσμα να θέτουν σε κίνδυνο την οικονομική τους δραστηριότητα.¹

2.1 Ιστορική αναδρομή στην επιχειρηματικότητα

Η τεχνολογική ανάπτυξη, η εντεινόμενη διεθνοποίηση των συναλλαγών και οι διάφορες δομικές αλλαγές που παρατηρούνται στο επιχειρηματικό περιβάλλον συντέλεσαν τις τελευταίες δεκαετίες στην γέννηση και την ταχεία διάδοση διάφορων χρηματοπιστωτικών θεσμών στους τομείς της οικονομίας από τον τομέα των χρηματοδοτήσεων και των επενδύσεων μέχρι την οργάνωση της διοίκησης και λειτουργίας των επιχειρήσεων.

Η επιχειρηματικότητα αποτελεί μια δραστηριότητα που απασχολεί τους ανθρώπους των επιχειρήσεων και τους επιστήμονες από πολύ παλιότερα, με εντονότερο όμως το ενδιαφέρον στραμμένο πάνω της τους δύο τελευταίους αιώνες. Οι ραγδαίες εξελίξεις που σημειώθηκαν τις περασμένες δεκαετίες στις δομές και τις αρχές που διέπουν τις κοινωνίες παγκοσμίως, είχαν ως αποτέλεσμα τη δημιουργία ενός νέου περιβάλλοντος, διεθνοποιημένου και στηριγμένου σε εντελώς διαφορετικά δεδομένα. Η επιχειρηματικότητα, αποτελώντας έναν τρόπο σκέψης ο οποίος προσπαθεί κάθε φορά να εντοπίσει και να αναγνωρίσει τις ευκαιρίες και τις απειλές που κρύβει το οικονομικό περιβάλλον και με επιτυχία να τις αντιμετωπίσει, έχει γίνει αντικείμενο μελέτης της Οικονομικής Επιστήμης, η οποία προσπαθεί να αποδώσει κατάλληλη ερμηνεία στη λειτουργία της και συγκεκριμένο περιεχόμενο στην έννοιά της.

Η επιχειρηματική δραστηριότητα αποτελεί αναγκαία λειτουργία της οικονομίας και βασικό προσδιοριστικό παράγοντα της οικονομικής ανάπτυξης. Στο νέο διεθνοποιημένο περιβάλλον, η επιχειρηματικότητα, και ιδιαίτερα η καινοτόμα επιχειρηματικότητα, κάνει αισθητή την παρουσία της στη λειτουργία και οργάνωση

1

¹ Κεδράκα, Κ., Η επιχειρηματικότητα «ανοίγει» επαγγελματικές προοπτικές στους νέους. Διαθέσιμο σε: www.anher.gr, Μάρτιος 2013.

των μικρομεσαίων επιχειρηματικών οργανισμών. Οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις, ενεργώντας καινοτομικά κατορθώνουν να αντέξουν το σκληρό και πολλές φορές αθέμιτο ανταγωνισμό, να επιδείξουν υψηλό επίπεδο δεξιοτήτων και τεχνολογίας και να αποτελέσουν πηγή νέων αποτελεσματικότερων παραγωγικών διαδικασιών και ποιοτικότερων αγαθών. Έτσι, δικαιολογημένα χαρακτηρίζονται ως ισχυροί παράγοντες και μοχλοί τόνωσης της απασχόλησης και ανάπτυξης των οικονομιών στο ευρύτερο πλαίσιο τους και η ενίσχυση του θεσμού τους είναι αναγκαίο να αποτελεί βασικό στόχο της χάραξης πολιτικής.

Ιδιαίτερα στην εποχή μας, όπου η δημοσιονομική εικόνα των αναπτυγμένων και των αναπτυσσόμενων χωρών μαρτυρεί ότι ο δημόσιος τομέας δεν είναι ικανός πλέον να στηρίξει αποτελεσματικά την απασχόληση, η ενθάρρυνση του ιδιωτικού τομέα με τα κατάλληλα κίνητρα και προγράμματα φαίνεται να αποτελεί μία ουσιαστική διέξοδο μείωσης της ανεργίας και καταπολέμησης της φτώχειας. Οι ΜΜΕ αποτελώντας ανθεκτικούς και ευέλικτους επιχειρηματικούς οργανισμούς είναι δυνατό να συντελέσουν ευεργετικά στη βελτίωση των εισοδημάτων, την τόνωση της απασχόλησης και την αύξηση της αποτελεσματικότητας. Λαμβάνοντας παράλληλα υπ' όψη την ανάγκη ανάκτησης ουσιαστικού ρόλου των περιφερειών, με επιδίωξη και την καταπολέμηση της αστυφιλίας, η ενίσχυση του θεσμού των ΜΜΕ στην περιφέρεια προβάλλεται επιτακτικά στις σύγχρονες οικονομίες.

2.2 Ο ρόλος της παιδείας

Η εκπαίδευση σε θέματα επιχειρηματικότητας και η διαμόρφωση επιχειρηματικής συμπεριφοράς δείχνουν να επηρεάζουν θετικά την κερδοφορία και την κινητικότητα των μικρομεσαίων επιχειρήσεων. Το μέγεθος μιας επιχείρησης, η δικτύωσή της, η καινοτομία σε προϊόντα, μεθόδους παραγωγής, διοίκησης και διανομής, η εδραίωσή της πάνω στην κάλυψη επαρκούς εγχώριας ζήτησης και η εξωστρέφεια της αποτελούν μερικούς από τους σημαντικότερους παράγοντες που πρέπει να χαρακτηρίζουν μια επιχείρηση προκειμένου αυτή να ενταχθεί επιτυχώς

στο διεθνοποιημένο οικονομικό περιβάλλον. Παράλληλα όμως με αυτούς επισημαίνονται και ορισμένοι άλλοι που συνδέονται άμεσα με την εκπαίδευση και τη νέα γνώση. Η χρήση εξειδικευμένου προσωπικού, η διοίκηση μιας επιχείρησης με σύγχρονες τεχνικές και εργαλεία management, αλλά και η χρήση της τεχνολογίας και συγκεκριμένα της πληροφορικής αποτελούν αναπόσπαστα στοιχεία εδραίωσης και δυναμικής εμφάνισης μιας επιχείρησης στο διεθνές οικονομικό στερέωμα.

Η ενίσχυση της εκπαίδευσης αποτελεί βασικό παράγοντα μακροοικονομικής ανάπτυξης και σταθερότητας. Οι διαρκώς μεταβαλλόμενες συνθήκες της παγκοσμιοποιημένης οικονομίας απαιτούν συνεχιζόμενη δια βίου εκπαίδευση και κατάρτιση, ώστε να καλύπτονται οι ανάγκες για εξειδικευμένες γνώσεις και δεξιότητες. Η εικόνα που παρουσιάζουν σήμερα οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις κατά την πλειοψηφία τους είναι αδυναμία απορρόφησης νέας γνώσης, αξιοποίησης νέας τεχνολογίας και ενσωμάτωσης νέων μεθόδων οργάνωσης βασισμένες στο κεφάλαιο γνώσεων των στελεχών και των εργαζομένων τους. Παρόλο που έχει αναγνωριστεί ο μείζων ρόλος της εκπαίδευσης στην προώθηση επιχειρηματικών αξιών και αντιλήψεων και ποικίλες πρωτοβουλίες αναλαμβάνονται προς αυτή την κατεύθυνση, πολλές είναι οι αντιξοότητες και οι στερήσεις που παραμένουν και χαρακτηρίζουν τον τομέα αυτόν. Η Ελλάδα παρουσιάζει μειωμένες δαπάνες για την εκπαίδευση ως ποσοστό του ΑΕΠ και έλλειψη συντονισμού μακροπρόθεσμου οικονομικού σχεδιασμού και εκπαιδευτικών προγραμμάτων. Επιτακτική επομένως κρίνεται η βελτίωση της ποιότητας της παρεχόμενης εκπαίδευσης, η αύξηση των δαπανών για την παιδεία και η μεγιστοποίηση της αποτελεσματικότητάς τους, η προσαρμογή των εκπαιδευτικών προγραμμάτων στις απαιτήσεις της παγκοσμιοποιημένης οικονομίας και η ενσωμάτωση της επιχειρηματικότητας σε όλες τις εκπαιδευτικές βαθμίδες, προκειμένου να ευνοηθούν και να εκσυγχρονιστούν οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις.

Η οικονομική δραστηριότητα πρέπει να αναπροσανατολιστεί προς την κατεύθυνση της μανθάνουσας οικονομίας μέσω στενής συνεργασίας κρατικών υπηρεσιών, κοινωνικών φορέων και ιδιωτικού τομέα. Από διάφορες έρευνες έχει προκύψει ότι η τυπική εκπαίδευση και το σύστημα κατάρτισης δεν ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις των σύγχρονων αναγκών και νέων προτεραιοτήτων της

παγκοσμιοποιημένης οικονομίας και παράλληλα οι πολιτικές στήριξης των μικρομεσαίων επιχειρήσεων , που αναζητούν νέους προσανατολισμούς και αποτελεσματική αξιοποίηση των προσφερόμενων κινήτρων και χρηματοδοτήσεων, δεν έχουν αναπτυχθεί ικανοποιητικά. Η ένταξη, επομένως της διδασκαλίας της επιχειρηματικότητας σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης, η αναζήτηση σύγχρονων και υψηλού επιπέδου γνώσεων αλλά και η εφαρμογή συλλογικής συμπεριφοράς και λειτουργίας κρατικών θεσμών, ιδιωτικών φορέων και κοινωνικών ομάδων αποτελούν δραστηριότητες που είναι ικανές να παράγουν γνώση και να προωθήσουν την ανταγωνιστικότητα και αποδοτικότητα όχι μόνο των μικρομεσαίων επιχειρήσεων αλλά και του συνόλου της οικονομίας.

2.3 Ορισμός Επιχειρηματία

Ένας από τους πιο σημαντικούς παράγοντες βιωσιμότητας μιας επιχείρησης, και ιδίως μιας μικρομεσαίας, είναι ο επιχειρηματίας, ο άνθρωπος δηλαδή εκείνος που αναλαμβάνει τις εξής δραστηριότητες κατά τη διάρκεια της ίδρυσης και ανάπτυξης της επιχείρησης (Καμπουρίδης, 2001):

- Αναλαμβάνει κινδύνους οι οποίοι δεν μπορούν να προβλεφθούν λόγω της διαρκούς αβεβαιότητας που επικρατεί στην οικονομική ζωή.
- Αναζητά ευκαιρίες κέρδους που παρουσιάζονται στην αγορά προσπαθώντας να υιοθετεί σωστές στρατηγικές.
- Συλλαμβάνει μια καινοτομική ιδέα και την υλοποιεί αφού πρώτα κάνει ένα σωστό και ρεαλιστικό επιχειρηματικό σχέδιο (business plan).
- Αναλαμβάνει επιχειρηματικές πρωτοβουλίες και αποφάσεις για την πιο αποδοτική οργάνωση, λειτουργία και αποτελεσματικότητα της επιχείρησης.
- Οργανώνει τους συντελεστές παραγωγής με τον πιο αποτελεσματικό τρόπο για να επιτευχθεί το καλύτερο δυνατό αποτέλεσμα και το μέγιστο δυνατό οικονομικό όφελος.

- Δεν έχει βέβαια ως μοναδικό κίνητρο το κέρδος, αλλά την επιθυμία να δημιουργήσει μια δική του επιχείρηση ή ένα νέο προϊόν ή υπηρεσία και τη φιλοδοξία να κερδίσει τη μάχη με τον ανταγωνισμό.

Αξίζει να σημειωθεί ότι επιχειρηματίας δεν μπορεί να είναι ένα διοικητικό στέλεχος μιας επιχείρησης ακόμα και αν αυτός διαθέτει επιχειρηματικό πνεύμα, εκτός αν έχει ανατεθεί σε αυτόν η αρμοδιότητα να αναζητά και να εκμεταλλεύεται νέες ευκαιρίες και να παίρνει αποφάσεις (Μπουραντάς, 2005).

2.4 Στοιχεία της προσωπικότητας του επιχειρηματία

Όπως αναφέρουν οι Meyer και Allen, Ιωαννίδης και Παπαδημητρίου, τα οφέλη που αποκομίζουν οι επιχειρηματίες από την επιχειρηματική τους δραστηριότητα δεν είναι μόνο τα υλικά αλλά και τα άυλα αγαθά. Όσον αφορά στα υλικά αγαθά, ο επιχειρηματίας αποκομίζει οικονομικά κέρδη από την επιχείρηση που άλλοτε είναι μεγαλύτερα και άλλοτε μικρότερα (Κριεμάδης, 2011).

Τα άυλα αγαθά που αποκομίζει ένας επιχειρηματίας είναι περισσότερα και ίσως πιο σημαντικής αξίας από τα οικονομικά οφέλη. Κάποια από αυτά είναι (Καραγιάννης, 1996):

- Η ικανοποίηση που αισθάνονται από την ανάληψη της επιχειρηματικής δραστηριότητας.
- Η ιδέα ότι είναι αφεντικό του εαυτού τους με την έννοια ότι ο ίδιος παίρνει αποφάσεις ή έχει τον τελευταίο λόγο σε όλες τις αποφάσεις που αφορούν τη διοίκηση και λειτουργία της επιχείρησης.
- Ευκαιρία για επιχειρηματικότητα. Δηλαδή του δίνεται η δυνατότητα να αναδείξει και να εφαρμόσει τις ιδέες του σε αντίθεση με τους υπαλλήλους του.

- Εργασιακή ασφάλεια, με την έννοια πως δεν φοβάται μήπως χάσει τη δουλειά του εάν κριθεί από τον εργοδότη του ότι δεν είναι παραγωγικός. Προϋπόθεση βέβαια είναι να είναι βιώσιμη η επιχείρησή του.
- Κοινωνική καταξίωση. Είναι το κύρος που αισθάνεται όταν είναι επιτυχημένος στο χώρο ή την περιοχή που δραστηριοποιούνται.

Πέρα από όλα αυτά τα οφέλη που αποκομίζει προσωπικά ο επιχειρηματίας, οι επιχειρήσεις και ιδιαίτερα οι μικρομεσαίες μπορούν και πρέπει να έχουν θετική επίδραση στο κοινωνικό σύνολο και στην οικονομία της χώρας. Συγκεκριμένα, οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις που εδρεύουν σε μια τοπική αγορά ή περιφέρεια εκμεταλλεύονται τους τοπικούς πόρους που πιθανόν να βρίσκονται σε αδράνεια, καλύπτουν και εξυπηρετούν τις εξατομικευμένες ανάγκες των πελατών τους και δημιουργούν νέες θέσεις εργασίας και απασχόλησης. Επίσης, οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις βοηθούν τις μεγάλες επιχειρήσεις, γιατί προωθούν και πωλούν τα προϊόντα και τις υπηρεσίες τους στις τοπικές αγορές (Ματσατσίνης, 2010).

2.5 Ορισμός επιχειρηματικής ευκαιρίας

Μια επιχειρηματική ιδέα για να είναι καινοτόμα θα πρέπει αρχικά να έχουν γίνει έρευνες αγοράς και να έχει καθορίσει τους αγοραστές της, τους χρήστες που θα τους χρησιμεύσει αυτό το προϊόν ή η υπηρεσία, σε αυτή την κατηγορία και όχι σε άλλη, πόσοι πελάτες υπάρχουν και τέλος που μπορούν να βρεθούν. Όλες αυτές οι απαντήσεις βρίσκονται ανάλογα με την κατηγορία που θα έχει κατατάξει την υπηρεσία του ο επιχειρηματίας.

Η επιχείρηση κατά την διάρκεια παραμονής της στον χώρο θα αντιμετωπίσει διάφορα προβλήματα καθώς ο πελάτης ή ακόμη και το επιχειρηματικό μοντέλο μπορεί να αλλάζουν, αλλά ο επιχειρηματίας θα πρέπει να κατανοήσει καλά το πρόβλημα και μετά να προχωρήσει στην αντιμετώπιση του, διότι θα είναι μια σύνθετη και πολύ επίπεδη διαδικασία που θα συνάδει ιδιαίτερη προσοχή. Για αυτό

το λόγο πρέπει να γνωρίζει σε ποια μορφή αγοράς θα πρέπει να απευθυνθεί προτού ακόμα ξεκινήσει την υλοποίηση της επιχειρηματικής του ιδέας.

Οι κατηγορίες στις οποίες μπορεί να την κατατάξει είναι 3 γενικές μορφές αγορών. Οι μορφές αυτές είναι:

Η πρώτη είναι η υπάρχουσα αγορά, σ' αυτή την κατηγορία θα πρέπει να βρεθεί ένας τρόπος προσέγγισης του καταναλωτή ανάλογα από τις πληροφορίες που έχουν συλλεχτεί για τις ανάγκες του από την έρευνα αγοράς που έχει γίνει.

Η δεύτερη είναι η νέα αγορά η οποία δημιουργείται από τις ήδη υπάρχουσες αγορές. Αυτό που πρέπει να γνωρίζει εδώ ο ιδρυτής είναι το μέγεθος των καταναλωτών στον οποίο απευθύνεται.

Η τρίτη και τελευταία είναι η διπλή αγορά στην οποία ο επιχειρηματίας προσπαθεί να προωθήσει ένα υπάρχον προϊόν ή υπηρεσία με διαφορετικό τρόπο όμως που δεν το έχουν σκεφτεί οι υπόλοιποι ανταγωνιστές.

2.6 Ορισμός της επιχειρηματικής δραστηριότητας

Σύμφωνα με το Ίδρυμα Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών (IOBE), νέοι επιχειρηματίες λέγονται τα άτομα που μόλις έχουν ξεκινήσει την επιχειρηματική τους δραστηριότητα ή είναι αυτοαπασχολούμενα. Ως καθιερωμένοι επιχειρηματίες ορίζονται τα άτομα που συμμετέχουν στην ιδιοκτησία μιας επιχείρησης που λειτουργεί τουλάχιστον 3,5 έτη (Ματσατσίνης, 2010).

Ως επιχειρηματικότητα ανάγκης ορίζεται η ανάληψη επιχειρηματικής δραστηριότητας από ένα άτομο λόγω της αδυναμίας του να βρει άλλη ικανοποιητική απασχόληση για να εξασφαλίζει το βιοπορισμό του.

Σε αντίθεση με την επιχειρηματικότητα ανάγκης, η επιχειρηματικότητα ευκαιρίας ορίζεται η ανάληψη επιχειρηματικής δραστηριότητας από ένα άτομο, επειδή το άτομο αυτό ανακάλυψε μια ευκαιρία και θέλησε να την εκμεταλλευτεί.

Ατομική επιχειρηματικότητα είναι η επιχειρηματική δραστηριότητα που ακολουθεί ένα άτομο για όφελος δικό του και όχι τρίτων. Αντίθετα, η εταιρική επιχειρηματικότητα αφορά όλες τις επιχειρηματικές πρωτοβουλίες που το άτομο παίρνει για λογαριασμό του εργοδότη του, δηλαδή, της επιχείρησης στην οποία εργάζεται. Στις χώρες χαμηλού επιπέδου ανάπτυξης όπως είναι η Ελλάδα, υπερισχύει η ατομική επιχειρηματικότητα η οποία περιλαμβάνει την επιχειρηματικότητα ευκαιρίας και την αυτοαπασχόληση, γιατί απλούστατα στις χώρες αυτές το μεγαλύτερο ποσοστό των επιχειρήσεων είναι μικρομεσαίες (Πιπερόπουλος, 2008).

2.7 Οργάνωση της αγοράς

Συνολικά διακρίνονται τέσσερις μορφές οργάνωσης της αγοράς: τον τέλειο ανταγωνισμό, το μονοπώλιο, το ολιγοπώλιο και τον μονοπωλιακό ανταγωνισμό (Μπιτζένης, 2009):

- Στον τέλειο ανταγωνισμό, υπάρχουν πάρα πολλές επιχειρήσεις και κάθε επιχείρηση έχει τόσο μικρό κομμάτι της αγοράς που δεν μπορεί να επηρεάσει την τιμή του προϊόντος.
- Στην περίπτωση του μονοπωλίου, σε αντίθεση με τον τέλειο ανταγωνισμό, υπάρχει μια μοναδική επιχείρηση που ασκεί πλήρη έλεγχο στην αγορά και επομένως μπορεί να επιβάλει στην αγορά την τιμή που επιθυμεί προκειμένου να μεγιστοποιήσει τα κέρδη του.
- Στο ολιγοπώλιο υπάρχουν λίγοι πωλητές, που εφοδιάζουν την αγορά με ένα παρόμοιο ή διαφοροποιούμενο προϊόν. Βασικό χαρακτηριστικό του είναι ότι κάθε μια επιχείρηση είναι μεγάλου μεγέθους και μπορεί να επηρεάσει τα χαρακτηριστικά αγοράς.

Στο μονοπωλιακό ανταγωνισμό υπάρχει μεγάλος αριθμός πωλητών που παράγει διαφοροποιημένα προϊόντα. Ο μονοπωλιακός ανταγωνισμός μοιάζει με τον τέλειο ανταγωνισμό στο ότι και εδώ υπάρχει μεγάλος αριθμός επιχειρήσεων, με

αποτέλεσμα, καμία από αυτές να μην μπορεί να διαμορφώσει την τιμή της αγοράς. Διαφέρει όμως σε σχέση με τον τέλει ανταγωνισμό αφού τα προϊόντα είναι διαφοροποιημένα, δηλαδή τα χαρακτηριστικά τους εμφανίζουν διαφορές (Griffin & Pustay, 2001).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

Η ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΣΗΜΕΡΑ

Το Εθνικό Παρατηρητήριο για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις διεξήγαγε μια έρευνα η οποία αποτυπώνει την φυσιογνωμία των ελληνικών μικρομεσαίων επιχειρήσεων (2006-2007). Μέσα από αυτή την έρευνα προκύπτουν τα παρακάτω αποτελέσματα.

Ο μέσος αριθμός των απασχολούμενων είναι 1-5 στις πολύ μικρές επιχειρήσεις, 20-22 στις μικρές και 96-99 στις μεσαίες (Κριεμάδης, 2012).

Για την λειτουργία μιας επιχείρησης καθώς και για την έναρξη αυτής χρησιμοποιούνται ίδια κεφάλαια και τραπεζικός δανεισμός. Μόνο ένα μικρό ποσοστό της τάξης του 5% προέρχεται από δημόσια επιχορήγηση.

Ανεξαρτήτως του μεγέθους των επιχειρήσεων μόλις 2 στις 10 δημιουργούν συνεργασίες με άλλες επιχειρήσεις. Οι κυριότεροι λόγοι συνεργασίας είναι η πρόσβαση σε νέες αγορές, η μείωση του εργατικού κόστους, η παροχή βοηθητικών υπηρεσιών καθώς και η πρόσβαση σε τεχνολογία και τεχνογνωσία (Κριεμάδης, 2012).

Μόλις 2 στις 10 επιχειρήσεις εισήγαγαν στην αγορά καινοτόμα αγαθά ή υπηρεσίες καθώς και 1 στις 10 εισήγαγαν νέες ή βελτιωμένες διαδικασίες.

Ο βαθμός πιστοποίησης κατά το ISO, ή κάποιο άλλο συναφές σύστημα ποιότητας, είναι ικανοποιητικός στις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις σε αντίθεση με τις πολύ μικρές όπου είναι χαμηλός.

Το περιβάλλον στον χώρο των ελληνικών μικρομεσαίων επιχειρήσεων χαρακτηρίζεται από έντονο ανταγωνισμό, από σοβαρά θεσμικά προβλήματα, από υψηλό κόστος εισόδου των επιχειρήσεων καθώς και από έλλειψη πρόσβασης σε τεχνογνωσία (Κριεμάδης, 2012).

Τα σημαντικότερα εμπόδια των τοπικών αγορών είναι η έλλειψη ρευστότητας, ο υπερβολικός ανταγωνισμός, η μείωση της αγοραστικής δύναμης των καταναλωτών, η υψηλή φορολογία και ο κορεσμός σε συγκεκριμένους κλάδους.

Τα εμπόδια που αντιμετωπίζουν οι ελληνικές μικρομεσαίες επιχειρήσεις είναι το υψηλό λειτουργικό κόστος, η δυσκολία πρόσβασης σε χρηματοδότηση, η έλλειψη κατάλληλων υποδομών και η έλλειψη ειδικευμένου προσωπικού (Κριεμάδης, 2012).

Στην Ελλάδα οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις αποτελούν την πλειονότητα των επιχειρήσεων που λειτουργούν. Σύμφωνα με την ετήσια έκθεση «Η κατάσταση και οι προοπτικές των ελληνικών μικρομεσαίων επιχειρήσεων» από τις 902.631 επιχειρήσεις οι 853.706 απασχολούν 0 έως 4 άτομα και οι 25.331 από 5 έως 9 άτομα. Συνολικά οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις αποτελούν το 99,7% των επιχειρήσεων στην Ελλάδα και αυτό δείχνει την σημασία τους, και ιδιαίτερα των μικρών και πολύ μικρών, επιχειρήσεων στην οικονομική ζωή της χώρας. Επιπλέον το 83,23% των επιχειρήσεων εμφανίζουν τζίρο μικρότερο των 150.000€. Συσχετίζοντας τα στοιχεία της απασχόλησης και του κύκλου εργασιών προκύπτει ότι 82,3% των ελληνικών επιχειρήσεων απασχολεί λιγότερους από 4 εργαζόμενους και έχει κύκλο εργασιών 150.000€. Στην Ελλάδα οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις είναι συνήθως οικογενειακές των οποίων η διοίκηση ταυτίζεται με την κυριότητα και η καθημερινή διαχείριση γίνεται συνήθως από τον ίδιο τον επιχειρηματία (Ματσατσίνης, 2010).

ΕΥΡΟΣ ΑΡΙΘΜΟΥ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΕΠΙ ΤΟΥ ΣΥΝΟΛΟΥ %
0-4	853.706	94,6%
5-9	25.331	2,8%
10-100	21.847	2,4%
100 και άνω	1.747	0,2%
Σύνολο	902.631	100%

Πηγή: Ματσατσίνης, 2010

ΤΑΞΕΙΣ ΚΥΚΛΟΥ ΕΡΓΑΣΙΩΝ	ΤΑΞΕΙΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ						
	0-4	5-9	10-19	20-29	30-49	50-99	100+
(0-0,15)	82,30%	0,65%	0,15%	0,03%	0,02%	0,01%	0,01%
(0,15-0,30)	6,60%	0,61%	0,12%	0,01%	0%	0%	0%
(0,30-0,50)	2,88%	0,48%	0,20%	0,03%	0,01%	0%	0%
(0,50-1,50)	2,36%	0,76%	0,51%	0,16%	0,07%	0,02%	0%
(1,50-5,00)	0,35%	0,29%	0,33%	0,16%	0,15%	0,08%	0,03%
(5-15)	0,04%	0,03%	0,06%	0,05%	0,08%	0,08%	0,06%
(15-50)	0,01%	0,01%	0,01%	0,01%	0,02%	0,03%	0,06%
(50-100)	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0,02%
(100+)	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0,02%

Πηγή: Ματσατσίνης, 2010

Οι κύριοι τομείς δραστηριότητας των ελληνικών μικρομεσαίων επιχειρήσεων είναι το χονδρικό και λιανικό εμπόριο, η μεταποιητική βιομηχανία και ο τουρισμός ενώ ένα μικρό ποσοστό ασχολείται με τον πρωτογενή τομέα της οικονομίας, την γεωργία και την αλιεία. Ως προς την νομική τους μορφή η συντριπτική τους πλειοψηφία είναι προσωπικές εταιρίες (80%). Επίσης πολύ μικρό είναι το ποσοστό

των ελληνικών επιχειρήσεων που ασχολούνται με τις εξαγωγές. Μόνο το 9% των επιχειρήσεων δηλώνει κέρδη από αυτή την δραστηριότητα και μόνο το 2% του εισοδήματος προέρχεται από εκεί. Παράλληλα ένα ποσοστό της τάξης του 5,8% των ελληνικών επιχειρήσεων έχει επενδύσει στο εξωτερικό είτε με τη δημιουργία θυγατρικών εταιριών είτε με τη μορφή των joint ventures (Κριεμάδης, 2011).

Η γεωγραφική κατανομή των επιχειρήσεων στην Ελλάδα είναι άνιση αφού στην Αττική λειτουργεί το 35,27% των επιχειρήσεων όπου και πραγματοποιείται το 67,64% του συνολικού τζίρου. Επόμενη περιφέρεια είναι η Κεντρική Μακεδονία όπου εκεί είναι εγκατεστημένες 17,43% των επιχειρήσεων παράγοντας το 11,07 του συνολικού τζίρου. Στην περιφέρεια της Θεσσαλίας βρίσκονται 6,25% του συνόλου των επιχειρήσεων προσφέροντας μόλις το 2,99% του συνολικού τζίρου (Κριεμάδης, 2012)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

ΝΕΑΝΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ

Για να ενισχυθεί η επιχειρηματικότητα και συγκεκριμένα για να τεθούν φρέσκιες νεανικές ιδέες, ενισχύεται η επιχειρηματικότητα των νέων, μέσω προγραμμάτων που αποσκοπούν στην ανάπτυξη, υποστήριξη και προώθηση της επιχειρηματικότητας. Τα προγράμματα αυτά διεξάγονται μέσω χρηματοδοτικών ενισχύσεων για τη δημιουργία νέων και βιώσιμων επιχειρήσεων. Στην Ελλάδα, διάφορες υπηρεσίες απευθύνονται σε νέους επιχειρηματίες, δύο από αυτές είναι:

- ❖ *Παρατηρητήριο Νεανικής Επιχειρηματικότητας*
- ❖ *Θυρίδες Νεανικής Επιχειρηματικότητας*

4.1 Παρατηρητήριο Νεανικής επιχειρηματικότητας

Το Παρατηρητήριο Νεανικής Επιχειρηματικότητας συλλέγει, καταγράφει, επεξεργάζεται στοιχεία και αναδεικνύει τις τάσεις της νεανικής επιχειρηματικότητας. Είναι έργο του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων και της Γενικής Γραμματείας Νέας Γενιάς ενταγμένο στο ΕΠΕΑΕΚ (Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Εκπαίδευσης και Αρχικής Επαγγελματικής Κατάρτισης) και συγχρηματοδοτούμενο από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο.

Σκοπός του Παρατηρίου Νεανικής Επιχειρηματικότητας είναι η ενίσχυση της νεανικής επιχειρηματικότητας και η καλλιέργεια της επιχειρηματικής συνείδησης στους νέους μέσω της συγκέντρωσης, καταγραφής και επεξεργασίας στοιχείων που αφορούν την επιχειρηματικότητα και την παροχή τους ως επεξεργασμένη πληροφορία σε κάθε ενδιαφερόμενο.

Στις αρμοδιότητές του περιλαμβάνονται ιδίως:

- Η συνεργασία με τα Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα της χώρας και την εκπόνηση περιοδικών ερευνών-μελετών με στόχο την ανάδειξη και παρουσίαση των ειδικών συνθηκών του επιχειρηματικού περιβάλλοντος που επικρατεί σε κάθε περιφέρεια.
- Η παρακολούθηση των τάσεων και των μεταβολών στο επιχειρηματικό τοπίο μέσω της συγκέντρωσης μακροοικονομικών και μικροοικονομικών μεγεθών και στοιχείων.
- Η επεξεργασία των συλλεγόμενων στοιχείων ώστε να παράγεται δομημένη πληροφορία και η διάχυση της πληροφορίας αυτής μέσω του διαδικτύου.
- Η συμβολή στην επίλυση προβλημάτων τεκμηρίωσης οικονομικών και παραγωγικών στοιχείων και δεδομένων και στην συναγωγή αξιόπιστων συμπερασμάτων για τις δραστηριότητες, την πορεία και τις ιδιαιτερότητες των νέων επιχειρήσεων.
- Η συνεργασία με φορείς που δραστηριοποιούνται στον τομέα της απασχόλησης και της επιχειρηματικότητας, για την ανταλλαγή

πληροφοριών και τεχνογνωσίας καθώς και το συντονισμό των δράσεων τους.

Τα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα εμπλουτίζουν με πληροφορίες, το Παρατηρητήριο Νεανικής Επιχειρηματικότητας και λειτουργούν ως Κόμβοι σε περιφερειακά σημεία, το έργο των οποίων περιλαμβάνει:

Την εκπόνηση μιας έρευνας και την δημοσίευση των αποτελεσμάτων της περιοδικά, σε τοπικό επίπεδο προκειμένου μέσα από συλλογή πρωτογενών και την επεξεργασία δευτερογενών στοιχείων να αναλύονται οι τάσεις νεανικής επιχειρηματικότητας ανά περιοχή και να γίνεται τόσο παρουσίαση των ευκαιριών και απειλών για ανάληψη επιχειρηματικής δράσης από νέους επιχειρηματίες ανάλογα με τον κλάδο παραγωγής και την γεωγραφική εγκατάσταση όσο η ανάπτυξη στρατηγικών που θα ενισχύσουν τη νεανική επιχειρηματικότητα ανάλογα με τις ειδικές συνθήκες του επιχειρηματικού περιβάλλοντος που επικρατεί σε κάθε περιφέρεια.

Οι γενικοί στόχοι αποσκοπούν στην ανάπτυξη στρατηγικών και στην ανάδειξη καινοτόμων δράσεων σε τοπικό επίπεδο με σκοπό την περαιτέρω ενίσχυση της νεανικής επιχειρηματικότητας.

Τέλος, από τις έρευνες του Παρατηρητηρίου μπορούν να αναδειχθούν οι καινοτόμες επιχειρήσεις και να καταγράφονται ελλείψεις στον τομέα της «νέας οικονομίας».²

4.2 Θυρίδες Νεανικής Επιχειρηματικότητας

Θυρίδες Νεανικής Επιχειρηματικότητας ορίζονται οι δομές που σχεδιάστηκαν για να στηρίξουν τους νέους να ξεκινήσουν και να αναπτύξουν την επιχειρηματική τους δραστηριότητα.

2

² Υπουργείο Παιδείας Και Θρησκευμάτων, Παρατηρητήριο Νεανικής Επιχειρηματικότητας. Γραμματεία Νέας Γενιάς, www.paratitirio.gr

Το έργο συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση και την Γραμματεία Νέας Γενιάς, στα πλαίσια του Επιχειρησιακού Προγράμματος Ε.Π.Ε.Α.Ε.Κ.

Οι Θυρίδες δημιουργήθηκαν για να στηρίξουν την νεανική επιχειρηματικότητα και να αποτελέσουν φορέα άντλησης πληροφόρησης, ενημέρωσης και δικτύωσης των νέων επιχειρηματιών. Η ευελιξία τους είναι απαραίτητη διότι οι Θυρίδες απευθύνονται σε όλες τις οικονομικές δραστηριότητες και στο σύνολο των νέων ανθρώπων, που έχουν διαφορετική ιδιοσυγκρασία, διαφορετικά κίνητρα και σχέδια για το μέλλον. Έτσι το πλαίσιο της παρεχόμενης πληροφόρησης/ ενημέρωσης έχει μια δυναμική μορφή και εξελίσσεται ανάλογα με τις ιδιαίτερες ανάγκες των ενδιαφερομένων. Σήμερα λειτουργούν 14 Θυρίδες Νεανικής Επιχειρηματικότητας, ανά περιφέρεια.

Πρέπει να σημειωθεί ότι οι νέες επιχειρήσεις και ειδικά εκείνες που αναπτύσσονται από νέους ανθρώπους οι οποίοι δεν διαθέτουν τις απαιτούμενες γνώσεις του επιχειρηματικού περιβάλλοντος, είναι ιδιαίτερα ευάλωτες στα πρώτα βήματα της ανάπτυξής τους. Στα πρώτα αυτά βήματα χρειάζεται να τους διατεθεί η μέγιστη δυνατή τεχνική βοήθεια, ενημέρωση και πληροφόρηση, έτσι ώστε να ανταπεξέλθουν στις δυσκολίες που δημιουργούνται από την αβεβαιότητα της εξέλιξης της επιχειρηματικής τους ιδέας και την έλλειψη της επιχειρηματικής εμπειρίας.

Οι βασικοί στόχοι δημιουργίας των Θυρίδων είναι:

1. Η αύξηση της επιχειρηματικότητας, ώστε να αξιοποιηθούν με πιο ορθολογικό τρόπο οι παραγωγικοί πόροι της εθνικής οικονομίας, με την δημιουργία νέων μικρών επιχειρήσεων.

2. Η μείωση της ανεργίας, μέσω της δημιουργίας νέων θέσεων εργασίας .

Πιο αναλυτικά στους επιμέρους στόχους του έργου συμπεριλαμβάνονται:

- Η ενίσχυση της γυναικείας επιχειρηματικότητας και του ρόλου των γυναικών στην δημιουργία μικρών επιχειρήσεων.

- Η ενίσχυση των νέων και κυρίως των ανέργων για την ανάληψη επιχειρηματικής δραστηριότητας.
- Η δημιουργία ενός περιβάλλοντος υποδοχής και ενίσχυσης των επιχειρηματικών ιδεών ατόμων που προέρχονται από ειδικές πληθυσμιακές ή κοινωνικές ομάδες (παλιννοστούντων και μεταναστών) που θα τους επιτρέψει την γρηγορότερη και αποδοτικότερη προσαρμογή τους στον κοινωνικό ιστό της χώρας μας μέσα από την εμπλοκή τους στο «επιχειρείν».
- Η υποστήριξη της λειτουργίας ευέλικτων δομών συνεχούς ενημέρωσης και παροχής ολοκληρωμένης τεχνικής βοήθειας.
- Η δικτύωση σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο των Θυρίδων.
- Η καταγραφή των αναγκών των νέων, ο ρόλος τους στην οικονομική ανάπτυξη των περιφερειών και η δυνατότητα προσαρμογής τους στις συνεχείς μεταβολές του οικονομικού και τεχνολογικού περιβάλλοντος.
- Η εξέλιξη νέων εργαλείων ανάπτυξης.
- Η ευαισθητοποίηση και ενεργοποίηση του κοινού και των αρμόδιων φορέων προς την κατεύθυνση της στήριξης των μικρών επιχειρήσεων.
- Νέα «εργαλεία» υποστήριξης των πολύ μικρών επιχειρήσεων επινοούνται προκειμένου να τις βοηθήσουν στην ανάπτυξη .
- Επιπρόσθετα η δομή αποτελεί και ένα γραφείο επιχειρηματικών συνοικεσίων παρέχοντας την δυνατότητα επαφής μεταξύ των συμβεβλημένων επιχειρήσεων με στόχο τη συνεχή αναζήτηση νέων ευκαιριών, την ανάπτυξη επιχειρηματικών δραστηριοτήτων, την ανταλλαγή ιδεών και ιδιαίτερα, τη συνεργασία που θα βοηθήσει στην καλή λειτουργία, άνοδο των πωλήσεων και κατ' επέκταση τη βιωσιμότητά τους.

Οι υπηρεσίες που παρέχονται από τη Θυρίδα προς τους μελλοντικούς επιχειρηματίες είναι οι εξής:

- Πληροφορίες για πηγές χρηματοδότησης και προγράμματα επιχορήγησης τόσο από τον ιδιωτικό τομέα όσο και από δημόσιους Φορείς, για την αγορά εργασίας χρήσιμες για την ανίχνευση του περιβάλλοντος πριν την έναρξη μιας νέας επιχείρησης ακόμα για υπηρεσίες άλλων Φορέων στις οποίες ο «εν δυνάμει» επιχειρηματίας δεν έχει πρόσβαση ή αγνοεί. Επίσης για προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης προκειμένου να βελτιώσουν τις γνώσεις τους για πιο επιτυχή άσκηση της επιχειρηματικής τους δραστηριότητας. Τέλος, πληροφορίες δικτύωσης μέσω των βάσεων δεδομένων με τις οποίες η Θυρίδα είναι συνδεδεμένη, χρήσιμες στην λήψη επιχειρηματικών αποφάσεων.
- *Υποστήριξη* στην ανάπτυξη Επιχειρηματικού Σχεδίου ως βασικού εργαλείου στην επιτυχή επιχειρηματική δραστηριότητα, στην ανάπτυξη πλάνου Marketing, προκειμένου να επιτευχθεί η αποτελεσματική προώθηση προβολής της επιχείρησης.
- *Συμβουλευτική – Τεχνική Βοήθεια* αναφορικά με τις ενέργειες και τα «βήματα» που απαιτούνται για την τυπική-νομική (γραφειοκρατική) διαδικασία έναρξης μιας επιχειρηματικής δραστηριότητας (αρμόδια ΔΟΥ, κωδικός δραστηριότητας (ΚΑΔ), έντυπα Μ1,Μ2) στην προσπάθεια έναρξης της επιχειρηματικής τους δραστηριότητας. (Διαδικασίες που συχνά λειτουργούν αποτρεπτικά στους νέους «εν δυνάμει» επιχειρηματίες).
- *Εμφύχωση* για την αντιμετώπιση προβλημάτων που συχνά συναντούν οι νέοι κατά την έναρξη της επιχειρηματικής τους δραστηριότητας.
- *Ενημερωτικό υλικό* άλλων συνεργαζόμενων Φορέων, δίνοντας ενιαία πληροφόρηση από ένα μόνο «σημείο».
- *Δικτύωση* στις επαφές τόσο με άλλους επιχειρηματίες όσο και με άτομα Φορέων, καθοδηγητών κοινής γνώμης κ.λπ.³

4.3 Γυναικεία Επιχειρηματικότητα

Γενικά, τα στερεότυπα των δύο φύλων υπάρχουν σε πολλές χώρες εναντίον των γυναικών επιχειρηματιών και αυτό το μέρος της διατριβής θα εστιάσει στη γυναικεία επιχειρηματικότητα. Η επιχειρηματική σταδιοδρομία συνδέεται γενικά με ανδρικά χαρακτηριστικά. Διάφορες μελέτες έχουν δείξει ότι αυτά τα φυλετικά στερεότυπα επηρεάζουν τους άνδρες και τις προθέσεις των γυναικών να ακολουθήσουν μια επαγγελματική σταδιοδρομία. Αυτά τα στερεότυπα μπορούν να έχουν σαν αποτέλεσμα την ενδυνάμωση της γυναικείας επιχειρηματικότητας-επιβάλλοντας φραγμούς στην ανάπτυξη και λιγότερες ευνοϊκές αντιλήψεις των εαυτών τους και του επιχειρηματικού περιβάλλοντος, σε σύγκριση με τους άντρες επιχειρηματίες. Κατά συνέπεια, πολλές γυναίκες επιχειρηματίες τείνουν να χρησιμοποιούν την επιχειρηματικότητα ως ένα μέσο για την εξισορρόπηση εργασίας και οικογένειας, παρά για την επίτευξη της τελικής επιτυχίας.

4.4 Πράσινη Επιχειρηματικότητα

Το πράσινο Marketing αφορά την εμπορία των προϊόντων που υποτίθεται ότι είναι προτιμότερα από περιβαλλοντική άποψη σε σχέση με άλλα. Έτσι το πράσινο μάρκετινγκ περιλαμβάνει ένα ευρύ φάσμα δραστηριοτήτων, συμπεριλαμβανομένης της τροποποίησης του προϊόντος, των αλλαγών στη διαδικασία παραγωγής, της βιώσιμης συσκευασίας, καθώς και της τροποποίησης της διαφήμισης. Ωστόσο, ο καθορισμός του πράσινου μάρκετινγκ δεν είναι ένα απλό έργο, καθώς πολλές σημασίες διασταυρώνονται και έρχονται σε αντίθεση η μια με την άλλη. Ένα παράδειγμα αυτού είναι η ύπαρξη διαφόρων κοινωνικών, περιβαλλοντικών και εμπορικών ορισμών που συνδέονται με αυτόν τον όρο. Άλλοι παρόμοιοι ορισμοί που χρησιμοποιούνται είναι το περιβαλλοντικό και το οικολογικό μάρκετινγκ.

Εικόνα 1. Ο κύκλος του πράσινου Marketing, Πηγή: Μπιτζένης, 2009

Το πράσινο, το περιβαλλοντικό και το οικολογικό μάρκετινγκ είναι μέρος των νέων προσεγγίσεων marketing που όχι μόνο επικεντρώνονται, προσαρμόζουν ή ενισχύουν την υπάρχουσα σκέψη και την πρακτική του Marketing, αλλά επιδιώκουν να αμφισβητήσουν αυτές τις προσεγγίσεις και να παρέχουν μια ουσιαστικά διαφορετική προοπτική. Με μεγαλύτερη λεπτομέρεια το πράσινο, το περιβαλλοντικό και το οικολογικό μάρκετινγκ ανήκουν στην ομάδα των προσεγγίσεων που αποσκοπούν στην αντιμετώπιση της έλλειψης προσαρμογής μεταξύ του μάρκετινγκ, όπως εφαρμόζεται σήμερα και των οικολογικών και κοινωνικών πραγματικοτήτων του ευρύτερου περιβάλλοντος μάρκετινγκ.

Οι νομικές συνέπειες των αξιώσεων μάρκετινγκ απαιτούν προσοχή. Παραπλανητικές ή υπερεκτιμημένες αξιώσεις μπορεί να οδηγήσουν σε αστικές ή ρυθμιστικές προκλήσεις. Στις Ηνωμένες Πολιτείες, η Ομοσπονδιακή Επιτροπή Εμπορίου παρέχει κάποια καθοδήγηση σχετικά με τους ισχυρισμούς εμπορίας του περιβάλλοντος.

Ένα μοντέλο πράσινου μείγματος μάρκετινγκ περιλαμβάνει τα τέσσερα "P":

PRODUCT (Προϊόν): Ο παραγωγός θα πρέπει να προσφέρει οικολογικά προϊόντα, τα οποία όχι μόνο δεν πρέπει να μολύνουν το περιβάλλον, αλλά θα πρέπει να το προστατεύουν και μάλιστα να ελαχιστοποιούν τις υπάρχουσες περιβαλλοντικές ζημιές.

PRICE (Τιμή): Οι τιμές για τα προϊόντα αυτά μπορεί να είναι λίγο υψηλότερες από ότι για τις συμβατικές εναλλακτικές λύσεις. Άλλες ομάδες στόχου, είναι πρόθυμες να πληρώσουν επιπλέον για τα πράσινα προϊόντα.

PLACE (ΤΟΠΟΘΕΤΗΣΗ): Η υλικοτεχνική υποδομή της διανομής είναι ζωτικής σημασίας. Εστιάζεται κυρίως στην οικολογική συσκευασία. Η εμπορία τοπικών και εποχιακών προϊόντων, π.χ. λαχανικά από τις περιφερειακές γεωργικές εκμεταλλεύσεις είναι πιο εύκολο να διατεθούν στην αγορά "πράσινων" από ό, τι τα προϊόντα που εισάγονται.

PROMOTION (Προώθηση): Μέσω της επικοινωνίας με την αγορά η επιχείρηση θα πρέπει να πείσει σχετικά με τις περιβαλλοντικές πτυχές, για παράδειγμα, ότι η εταιρεία θα πρέπει να διαθέτει πιστοποιητικό CP ή να είναι πιστοποιημένη κατά ISO 14000. Αυτό μπορεί να δημοσιοποιηθεί για να βελτιώσει την εικόνα της επιχείρησης.

Επιπλέον, οι πράσινοι marketers καλούνται να βρουν έξυπνους τρόπους με τους οποίους θα ενισχύσουν την περιβαλλοντική αξιοπιστία του προϊόντος. Το γεγονός ότι μια επιχείρηση δαπανά για την προστασία του περιβάλλοντος θα πρέπει να διαφημίζεται. Αξίζει να σημειωθεί ότι, η χορηγία του φυσικού περιβάλλοντος είναι επίσης πολύ σημαντική. Τέλος και όχι λιγότερο σημαντικό, τα οικολογικά προϊόντα είναι πιθανό να επιβάλλουν ειδικές προσφορές πωλήσεων.

Πρόσθετα “P” του κοινωνικού μάρκετινγκ που χρησιμοποιούνται σε αυτή τη διαδικασία είναι τα ακόλουθα:

Κοινό: Το αποτελεσματικό κοινωνικό Marketing γνωρίζει το κοινό του, και μπορεί να προσφύγει σε πολλαπλές ομάδες ανθρώπων. Το κοινό, αποτελείται από εξωτερικές και εσωτερικές ομάδες που συμμετέχουν στο πρόγραμμα. Το εξωτερικό κοινό περιλαμβάνει το κοινό-στόχο, το δευτερογενές κοινό, τους φορείς χάραξης πολιτικής, ενώ το εσωτερικό κοινό είναι όσοι εμπλέκονται με κάποιο τρόπο είτε με την έγκριση είτε με την υλοποίηση του προγράμματος.

Συνεργασία: Τα περισσότερα θέματα κοινωνικής αλλαγής, συμπεριλαμβανομένων των «πράσινων» πρωτοβουλιών, είναι υπερβολικά πολύπλοκα για ένα άτομο ή μια ομάδα για να τα χειριστούν. Η συσχέτιση με άλλες ομάδες και πρωτοβουλίες με σκοπό την συνεργασία ενισχύει την πιθανότητα της αποτελεσματικότητας.

Εικόνα 2. Τα P's στο Πράσινο Marketing Mix, Πηγή: Μπιτζένης, 2009

Πολιτική: Τα κοινωνικά προγράμματα μάρκετινγκ μπορούν να έχουν αποτελεσματικότητα ως προς το ατομικό κίνητρο αλλαγής συμπεριφοράς, αλλά αυτό είναι δύσκολο να διατηρηθεί, εκτός αν το περιβάλλον στο οποίο βρίσκεται κανείς σε στηρίζει αυτή την αλλαγή μακροπρόθεσμα. Συχνά, η αλλαγή πολιτικής είναι απαραίτητη, και τα προγράμματα υποστήριξης των μέσων ενημέρωσης μπορεί να είναι ένα αποτελεσματικό συμπλήρωμα για ένα κοινωνικό πρόγραμμα μάρκετινγκ.

Αγοραστική δύναμη: Πόσο θα είναι το κόστος στρατηγικής προσπάθειας; Ποιος χρηματοδοτεί την προσπάθεια;

Το επίπεδο των πράσινων στρατηγικών ή τακτικών υπαγορεύει τις δραστηριότητες που θα πρέπει να αναληφθούν από την εταιρεία. Η πράσινη στρατηγική σε μια περιοχή μπορεί ή και όχι, να χρησιμοποιηθεί αποτελεσματικά σε άλλες περιπτώσεις. Μια επιχείρηση θα μπορούσε να επιφέρει σημαντικές αλλαγές στις διαδικασίες παραγωγής, αλλά επιλέγει να μην τις αξιοποιεί με την τοποθέτησή της ως ηγέτη του περιβάλλοντος. Έτσι, αν και οι πράσινες στρατηγικές δεν είναι κατ' ανάγκη στρατηγικά ενσωματωμένες σε όλες τις δραστηριότητες μάρκετινγκ, είναι, ωστόσο, στρατηγικές στον τομέα του προϊόντος.

4.5 Η Επιχειρηματικότητα των νέων

Τα καθημερινά γεγονότα που δημιουργούν αβεβαιότητα για το μέλλον μιας ολόκληρης χώρας, βάζουν φρένο στην άνθιση της οικονομίας αφού δυσχεραίνουν την ψυχροσύνθεση πολλών νέων να ρισκάρουν και να δοκιμάσουν την εφαρμογή επιχειρηματικών πρωτοβουλιών. Βέβαια, η οικονομική κρίση για τους τολμηρούς δεν τους εμπόδισε να προσχωρήσουν στην επιχειρηματικότητα με κίνητρα την καινοτομία, την θέληση και την δημιουργικότητα.

Η νεανική επιχειρηματικότητα απευθύνεται σε νέους μεταξύ του 18ου και του 39ου χρόνου της ηλικίας τους. Για την ενίσχυσή της και την σωστή εφαρμογή της, οι νέοι πρέπει να συμβουλευτούν ειδικευμένα προγράμματα, φορείς και σεμινάρια ή ημερίδες που πραγματοποιούνται για να ιδρυθούν καινοτόμες επιχειρήσεις και κατά συνέπεια νέες θέσεις εργασίας.

Στήριξη στην αρχή της επιχειρηματικής δράσης προσφέρει το «Παρατηρητήριο Νεανικής Επιχειρηματικότητας», του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων, πληροφορίες διαδικτυακά όσον αφορά τον επιχειρηματικό κόσμο και τις συνθήκες που επικρατούν στην αγορά και την οικονομία. Συνεργάζεται με τις «Θυρίδες Νεανικής Επιχειρηματικότητας», που επιδιώκουν να εντάξουν στην

συνείδηση των νέων την επιχειρηματικότητα και να τους προσφέρουν υποστήριξη στο επιχειρηματικό τους ξεκίνημα.

Αρκετά είναι τα ελληνικά Πανεπιστήμια και μερικά Τεχνολογικά Ιδρύματα που έχουν δημιουργήσει την «Μονάδα Καινοτομίας και Επιχειρηματικότητας» προσπαθώντας να διαθέτουν υλικό και σωστή κατεύθυνση προς τις ρίζες επαρκούς πληροφόρησης ώστε να καλλιεργηθεί η καινοτομία στην επιχειρηματικότητα.

Ακόμη, πληροφορίες και κατάρτιση μπορεί να δοθεί με τη συμμετοχή νεοφυών επιχειρήσεων σε εκπαιδευτικά workshops. Η Hellenic Start up Association πραγματοποιεί τέτοιου είδους workshops με το όνομα “HSA University”.

Στην προσπάθεια που γίνεται να αναδειχθεί η δύναμη της νεανικής επιχειρηματικότητας απέναντι από την οικονομική κρίση, παρουσιάζονται στο προσκήνιο αρκετές πηγές πληροφόρησης σχετικά με την startup επιχείρηση με αποτέλεσμα οι νέοι επιχειρηματίες να καταφεύγουν σε ιδιώτες προσπαθώντας να τους πείσουν να επενδύσουν κεφάλαια στον επιχειρηματικό άξονα της ιδέας τους. Ωστόσο, είναι απαραίτητη μια περισσότερο οργανωμένη θεσμική υποστήριξη από το κράτος για να μπορέσει ο νέος επιχειρηματίας να οραματιστεί και να υλοποιήσει το όνειρό του.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΗΣ ΝΕΑΝΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

Τις τελευταίες δεκαετίες έχει παρατηρηθεί ότι έχει αλλάξει ο τρόπος με τον οποίο οι επιχειρήσεις αναλαμβάνουν καινοτομικές δραστηριότητες. Οι επιχειρήσεις, άσχετα με το μέγεθος τους, έχουν αρχίσει να χρησιμοποιούν τα εξωτερικά δίκτυα. Η καινοτομία θεωρείται ως μια διαδικασία που δημιουργείται μέσα από τις διάφορες αλληλεπιδράσεις μεταξύ των διάφορων φορέων, για αυτό και πολλοί ερευνητές τονίζουν ότι η καινοτομία δεν προκύπτει μέσω της απομόνωσης αλλά μέσω της ύπαρξης δικτύων. Τα δίκτυα διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην ανάπτυξη καινοτομιών μέσα και μεταξύ των επιχειρήσεων καθώς επίσης διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην διάχυση των καινοτομιών εντός του κλάδου. Οι Pittaway , (2004) προσδιόρισαν τα οφέλη που οι επιχειρήσεις λαμβάνουν από την συμμετοχή τους σε δίκτυα. Αυτά είναι ο καταμερισμός του κινδύνου, η πρόσβαση σε νέες αγορές και τεχνολογίες, η ταχύτητα στην εμπορευματοποίηση των προϊόντων, η συγκέντρωση συμπληρωματικών δεξιοτήτων, η προστασία των δικαιωμάτων ιδιοκτησίας και η πρόσβαση σε εξωτερικές γνώσεις (Ινστιτούτο Επικοινωνίας, 2006).

Συνοψίζοντας τα παραπάνω η διαδικασία της καινοτομίας εξαρτάται από την απόκτηση γνώσεων από την ίδια την επιχείρηση καθώς και από άλλους πόρους από εξωτερικούς οργανισμούς όπως είναι οι πελάτες, οι προμηθευτές, οι ανταγωνιστές, οι οργανισμοί στήριξης των επιχειρήσεων, οι φορείς του εμπορίου και τα κρατικά ιδρύματα.

Σύμφωνα με την έρευνα της Endeavor Greece, υπάρχει μεγάλη αύξηση στους αριθμούς των νεοφυών επιχειρήσεων, τις λεγόμενες startups.

Το 2010 για παράδειγμα, ιδρύθηκαν 16 συνολικά startups εταιρείες και ο αριθμός αυτός δεκαπλασιάστηκε μέχρι το 2013, ενώ αντίστοιχη ήταν και η αύξηση των κεφαλαίων προς επένδυση σε startups κατά το ίδιο διάστημα. Το 2010, το ποσό επένδυσης ήταν μόλις οι 500.000 ευρώ, ενώ μέχρι το 2013 το ποσό ήταν 80 φορές

μεγαλύτερο αφού άγγιζε τα 42 εκατ. ευρώ. Συνολικά 30 επιχειρήσεις έλαβαν επένδυση κατά τη διάρκεια του 2013.

Η Endeavor Greece κατέληξε στο συμπέρασμα πως τα κεφάλαια πρωτοβουλίας Jeremie, που διοχετεύτηκαν στην αγορά, μέσω των Elikonos, Odyssey, Open Fund και PJ Tech Catalyst, έπαιξαν ρόλο στην ανάπτυξη των εταιρειών startups. Η κατανομή ανά κλάδο και το ποσοστό των επενδύσεων κατά το έτος 2013, με επενδυτές που έχουν τη βάση τους στην χώρα μας κατά 72%, και αφορούν εταιρείες σε αρχικά στάδια ανάπτυξης σε ποσοστό 59%, βοηθούν στο να καταγραφούν τα αποτελέσματα.

Για να δούμε τα αποτελέσματα πιο συγκεκριμένα, το 50% της συνολικής επένδυσης του 2013 δόθηκε σε εταιρείες τεχνολογίας, ενώ εν συνεχεία ακολουθούν οι εταιρείες που παρέχουν χρηματοοικονομικές υπηρεσίες, με το μεγάλο ποσοστό να επενδύεται στην Hellas Direct. Ακολουθούν τα media, τα τρόφιμα και τα αγροτικά προϊόντα, ο τουρισμός, η ψυχαγωγία και ο τομέας της εκπαίδευσης. Θα πρέπει όμως να μας ξενίζει το γεγονός πως υπάρχει έλλειψη επενδύσεων σε κάποιους κλάδους με έντονη δραστηριότητα όπως η ενέργεια, το ηλεκτρονικό εμπόριο και η υγεία.

Αξίζει να σημειωθεί πως το 50% των startups από το 2010 μέχρι και τις μέρες μας αφορούν τις mobile apps, κάτι που αποτυπώνει και την γενικότερη τάση της εποχής μας. Όσον αφορά την Ελλάδα, το 25% των εταιρειών δείχνουν πως μπορούν να αναπτυχθούν ικανοποιητικά και να δημιουργήσουν προστιθέμενη αξία αλλά και επιπλέον θέσεις εργασίας.

Η αύξηση του αριθμού των επιχειρήσεων έχει άμεση συνοχή με την αύξηση των οργανισμών που έχουν σαν έργο την στήριξη των νέων επιχειρηματιών, όπως για παράδειγμα, οι incubators, οι συνεργατικοί χώροι, οι εκδηλώσεις, οι διαγωνισμοί αλλά και άλλες πρωτοβουλίες με σκοπό την ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας, αλλά και την περαιτέρω χρηματοδότηση των νέων εγχειρημάτων.

Σύμφωνα με τα πορίσματα της Endeavor Greece, η αναλογία επιχειρήσεων και οργανισμών αγγίζει το 5 προς 1, και η πρόοδος φαίνεται να είναι σε καλό δρόμο

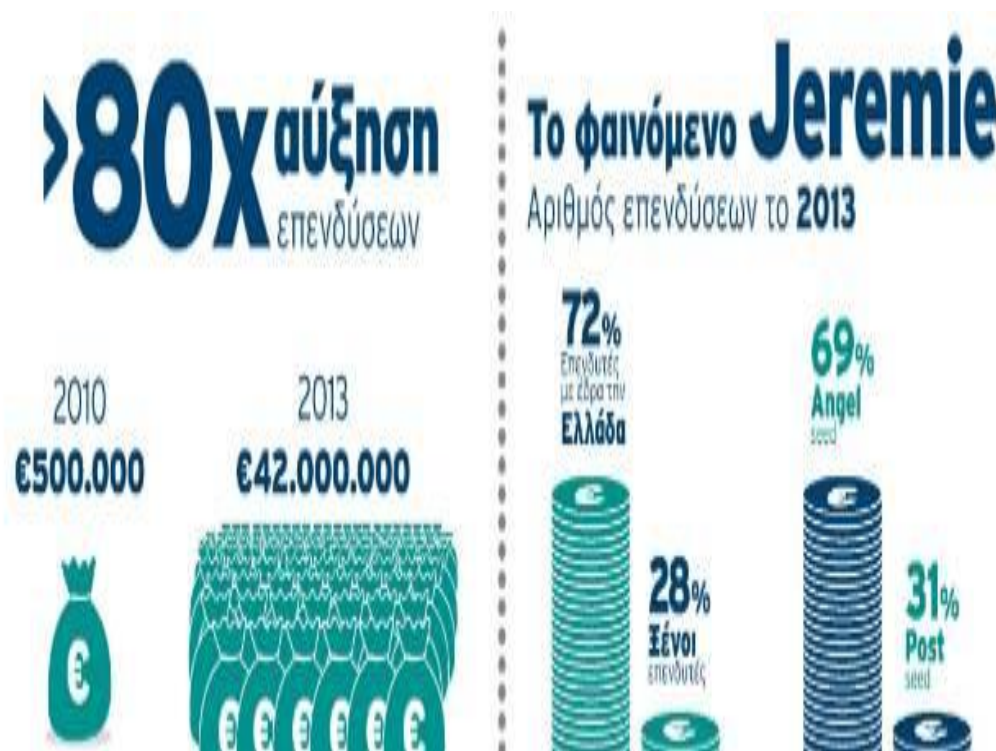
αφού το περιβάλλον διαμορφώνεται ικανοποιητικά και βοηθάει τις επιχειρηματικές προσπάθειες. Η προσπάθεια όμως πρέπει να συνεχιστεί και να αναβαθμιστούν περαιτέρω τα χρηματοδοτικά εργαλεία ώστε να δημιουργηθούν στην Ελλάδα περισσότερες ευκαιρίες για την δράση των επιχειρήσεων και την ανταγωνιστικότητα στους διάφορους τομείς. Σαν πρότυπα οφείλουν να λειτουργούν οι επιτυχημένοι επιχειρηματίες και οι εταιρείες που έχουν όλες τις βλέψεις για να γίνουν επιτυχημένες, να υποστηρίζονται ικανοποιητικά ώστε να αναπτυχθούν και να δημιουργήσουν περισσότερες θέσεις εργασίας.

Στα παρακάτω γραφήματα φαίνονται σημαντικά αποτελέσματα. Σύμφωνα με την Endeavor Greece, παρατηρείται ότι στην Ελλάδα επιχειρούνται ολοένα και περισσότερα startups κάθε έτος καθώς το 2010 πραγματοποιήθηκαν μόνο 16 startups ενώ το 2013 επιχειρήθηκαν 144 startups. Ο αριθμός αυξήθηκε σε τεράστιο βαθμό καθώς παρατηρήθηκε αύξηση κατά 130%.

Η πρόωση της επιχειρηματικότητας και η ανάπτυξη υγιών και ανταγωνιστικών επιχειρήσεων είναι γεγονός ότι σήμερα αναγνωρίζονται ως οι βασικοί παράγοντες δημιουργίας ισχυρών οικονομιών ελεύθερης αγοράς. Η δυναμική παγκοσμιοποίηση της οικονομίας αποτελεί μια πραγματικότητα, που δοκιμάζει την ικανότητα των οικονομιών των αναπτυγμένων και ιδιαίτερα των αναπτυσσόμενων χωρών τόσο να προσαρμόζονται έγκαιρα και αποτελεσματικά σε αυτήν, όσο και να διατηρούν το ανταγωνιστικό τους πλεονέκτημα.

Γράφημα 1. Αριθμός Startups στην Ελλάδα, Πηγή: Endeavor Greece

Γράφημα 2. Επενδύσεις στις startup στην Ελλάδα, Πηγή: Endeavor Greece

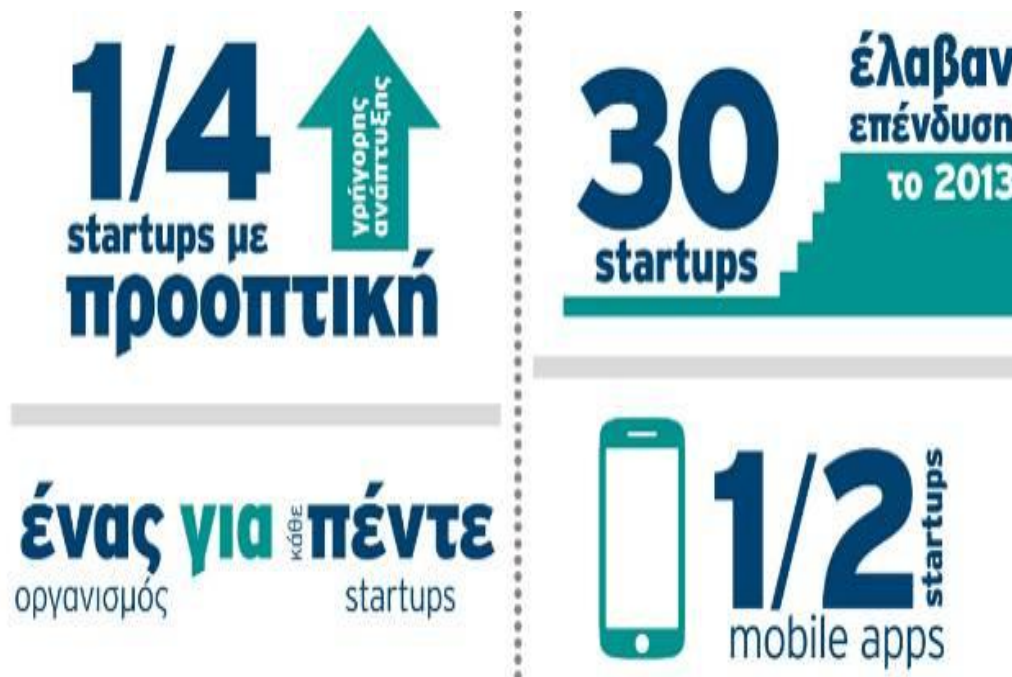
Παρατηρείται επίσης ότι το 2010 επενδύθηκαν σε startups 500.000 ευρώ, ενώ το 2013 παρατηρήθηκαν συνολικές επενδύσεις σε startups στο σύνολο, 42 εκατομμύρια ευρώ. Πολύ σημαντικά τα ποσοστά λοιπόν καθώς παρουσίασαν αύξηση των συνολικών επενδύσεων 80%. Το πρόγραμμα επιχορήγησης JEREMIE αύξησε τον αριθμό των επενδύσεων. Συγκεκριμένα παρατηρείται από το παραπάνω γράφημα ότι το 72% των επιχορηγήσεων προήλθε από επενδυτές με έδρα την Ελλάδα, ενώ το 28% προήλθε από ξένους επενδυτές. Επιπλέον οι ιδιώτες επενδυτές (Business Angels) επιχορήγησαν το 69% των συνολικών επενδύσεων, ενώ το 31% προήλθε από Post Seeds.

Γράφημα 3. Αριθμός εταιριών και ποσοστό επενδύσεων ανά κλάδο στις startups, Πηγή: Endeavor Greece

Όπως φαίνεται και από το προηγούμενο γράφημα, παρατηρείται στα Startups κυριαρχία της τεχνολογίας καθώς όπως αναφέρθηκε και στο κείμενο προηγουμένως μέσω της τεχνολογίας προσπαθεί η Ελλάδα να επαναφέρει την οικονομία της σε θετικά στάδια. Επομένως από τον αριθμό των εταιρειών ανά κλάδο, παρατηρείται ότι ο μεγαλύτερος αριθμός αφορά εταιρείες τεχνολογίας, ενώ αρκετά σημαντικό τμήμα των νέων επιχειρήσεων αφορά αγροτικά προϊόντα και τρόφιμα (λόγω της στροφής των περισσότερων ατόμων στην αγροτική παραγωγή) και ένα άλλο μεγάλο ποσοστό αφορά των πολιτισμό και την εκπαίδευση. Στην συνέχεια ακολουθούν άλλοι κλάδοι εταιρειών όπως η υγεία, ο τουρισμός και το ηλεκτρονικό εμπόριο.

Επιπλέον και στο ποσοστό των επενδύσεων ανά κλάδο, κερδίζει κατά κράτος η τεχνολογία, καθώς το ποσοστό των επενδύσεων ξεπερνά κατά πολύ το 50% των συνολικών επενδύσεων. Σημαντικό είναι επίσης και το ποσοστό των επενδύσεων σε startups σχετικά με τις χρηματοοικονομικές υπηρεσίες, γεγονός που βασίζεται στην ανάγκη των νέων επιχειρήσεων για σωστή καθοδήγηση από τους ειδήμονες.

Γράφημα 4. Προοπτικές - επενδύσεις και τεχνολογία για τις startup, Πηγή: Endeavor Greece

Τέλος παρατηρείται ότι το ένα τέταρτο των επιχειρήσεων startups που ιδρύονται κάθε χρόνο στην Ελλάδα έχουν προοπτική γρήγορης ανάπτυξης. Αυτό πρακτικά συμβαίνει γιατί κατά τα τελευταία έτη παρατηρείται μεγάλη εξέλιξη των καινοτομικών ιδεών στην Ελλάδα, αφού πλέον οι επιχειρηματίες επενδύουν σε ιδέα που δεν έχουν γίνει παρωχημένες. Παρόλα αυτά αρνητικό είναι το γεγονός ότι μόλις 30 από τις 144 εταιρείες startups, δηλαδή μόλις το 20,8% των νέων startups έλαβαν επένδυση ενώ οι υπόλοιπες έπρεπε να επιδοτηθούν από ίδια κεφάλαια.

Σημαντική ωστόσο θεωρείται η επένδυση στην τεχνολογία από τις εταιρείες Startup καθώς μια στις δύο εταιρείες επενδύουν στην τεχνολογία μέσω mobile apps, θεωρώντας ότι αυτή τους η κίνηση θα τους εξελίξει επιχειρηματικά και θα ωθήσει την επιχείρησή τους σε νέα αναπτυξιακή πορεία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ

6.1. Ορισμός της καινοτομίας

Η καινοτομία είναι ένας όρος που συχνά η έννοια του συγχέεται με την έννοια της εφεύρεσης. Η εφεύρεση είναι η εμφάνιση μιας ιδέας για ένα καινούριο προϊόν ή μια διαδικασία ενώ η καινοτομία είναι η εμπορευματοποίηση αυτής της ιδέας. Η μετατροπή της εφεύρεσης σε καινοτομία συνήθως απαιτεί κάποιο εύλογο χρονικό διάστημα γιατί η όλη διαδικασία χρειάζεται τον συνδυασμό κάποιων παραγόντων όπως είναι οι οικονομικοί πόροι, οι ικανότητες καθώς και η γνώση.

Ο Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ) πρότεινε στο Εγχειρίδιο του Όσλο τον ορισμό της καινοτομίας ως την εφαρμογή ενός νέου ή σημαντικά βελτιωμένου προϊόντος, είτε αγαθού είτε υπηρεσίας, ή διαδικασίας ή μιας νέας μεθόδου μάρκετινγκ ή μιας νέας οργανωτικής μεθόδου στην επιχείρηση. Η ελάχιστη απαίτηση για μια καινοτομία είναι ότι το προϊόν ή η διαδικασία θα πρέπει να είναι καινούρια ή σημαντικά βελτιωμένα για την επιχείρηση. Ο ορισμός αυτός χρησιμοποιείται επειδή είναι αρκετά ευρύς ώστε να λάβει μια ολιστική προσέγγιση της καινοτομίας, αντιπροσωπεύοντας και τις «μαλακές καινοτομίες» οι οποίες συχνά συνδέονται με βιομηχανίες εντάσεως γνώσης καθώς και υπηρεσιών. Επιπλέον έχει αρκετό βάθος για να ταξινομήσει τις καινοτομίες σύμφωνα με τα προϊόντα, τις διαδικασίες, το μάρκετινγκ και τις οργανωτικές τυπολογίες (Γεωργαντά, 2003).

Ο ορισμός της καινοτομίας έχει απασχολήσει αρκετά τα τελευταία χρόνια και έχουν δοθεί διάφοροι ορισμοί. Ο Freeman (1982) θεωρεί ότι «η βιομηχανική καινοτομία περιλαμβάνει τις δραστηριότητες τεχνικού σχεδιασμού, παραγωγής, διοίκησης και εμπορίας που σχετίζονται με την εισαγωγή νέου ή βελτιωμένου προϊόντος, ή με την πρώτη εμπορική εφαρμογή μιας νέας ή βελτιωμένης διαδικασίας ή εξοπλισμού».

Στην Πράσινη Βίβλο για την καινοτομία που εξέδωσε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή (1995) η καινοτομία αναφέρεται ως επιτυχημένη δημιουργία και εκμετάλλευση, σε οικονομικό και κοινωνικό επίπεδο, κάτι καινούριου. Οι επιχειρήσεις προσεγγίζουν την καινοτομία μέσω της υιοθέτησης νέων τεχνολογιών καθώς και καινούριων τρόπων παραγωγής προϊόντων (Ινστιτούτο Επικοινωνίας, 2006).

Ωστόσο η πρώτη καταγραφή του ορισμού της καινοτομίας προέρχεται από τον Joseph Schumpeter (1934) ο οποίος διέκρινε πέντε τύπους καινοτομίας (Ινστιτούτο Επικοινωνίας, 2006):

- Εισαγωγή ενός νέου προϊόντος ή ποιοτική αλλαγή σε ένα ήδη υπάρχον προϊόν.
- Άνοιγμα νέας αγοράς.
- Αλλαγές στην οργάνωση των επιχειρήσεων.
- Ανάπτυξη νέων πηγών προμήθειας πρώτων υλών ή άλλων εισροών.
- Εισαγωγή μιας νέας μεθόδου παραγωγής.

Επίσης όρισε ως «επιχειρηματική λειτουργία» τους πέντε αυτούς τύπους της καινοτομίας και τόνισε τη σημασία αυτής.

Σύμφωνα με τον Schumpeter (1943) υπάρχουν τρία στάδια στη διαδικασία των τεχνολογικών αλλαγών. Πρώτο στάδιο είναι αυτό της εφεύρεσης (invention) που αναφέρεται στην ανακάλυψη μιας ιδέας που θα μπορούσε να εφαρμοσθεί. Αυτή όμως η ιδέα ελέγχεται αρχικά κατά πόσο θα μπορεί να εφαρμοστεί στην πράξη. Μετά ακολουθεί το στάδιο της καινοτομίας (innovation) στο οποίο οι νέες ιδέες αναπτύσσονται σε εμπορεύσιμα προϊόντα ή διαδικασίες παραγωγής και είναι η πρώτη εμπορική εφαρμογή της εφεύρεσης. Το στάδιο της καινοτομίας περιλαμβάνει όλες εκείνες τις διεργασίες που απαιτούνται για την βελτίωση και την ανάπτυξη ενός προϊόντος έτοιμου να κυκλοφορήσει στην αγορά. Το τελευταίο

στάδιο είναι αυτό της διάχυσης (diffusion) των καινοτομιών στο οικονομικό σύστημα. Η τεχνολογική αλλαγή, σύμφωνα με τον Schumpeter (1943), μπορεί να σημαίνει και «δημιουργική καταστροφή» λόγω της αναστάτωσης που επιφέρει στις επιχειρήσεις από την δημιουργία και ανάπτυξη νέων τεχνολογιών. Εμπειρικές έρευνες έχουν δείξει ότι για την μετάβαση από το στάδιο της εφεύρεσης στο στάδιο της καινοτομίας απαιτούνται κατά μέσο όρο 13 έτη, ενώ η μετάβαση από το στάδιο της καινοτομίας στο στάδιο της διάχυσης από 5 έως 50 έτη ανάλογα με το προϊόν (Ινστιτούτο Επικοινωνίας, 2006).

Η επίδραση κάθε τεχνολογικής αλλαγής στην οικονομία εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από την ευρύτητα της διάχυσής της. Τα κύρια στοιχεία της διαδικασίας της διάχυσης της καινοτομίας είναι η ίδια η καινοτομία, το πλήθος των δυνητικών επιχειρήσεων που θα υιοθετήσουν την καινοτομία, η διαδικασία λήψης των αποφάσεών τους και η ροή πληροφοριών μεταξύ των κατασκευαστών και αυτών που θα την υιοθετήσουν. Η κύρια παράμετρος που χρησιμοποιείται για την διαδικασία της διάχυσης είναι το ποσοστό της διάδοσης. Ο ρυθμός διάχυσης είναι διαφορετικός για διαφορετικά προϊόντα. Σε γενικές γραμμές όσο πιο μεγάλη είναι η βελτίωση που επιφέρει η καινοτομία στους χρήστες τόσο πιο μεγάλος είναι και ο ρυθμός της διάχυσης. Όσο πιο χαμηλό είναι το κόστος μιας καινοτομίας τόσο πιο γρήγορος ο ρυθμός της διάχυσης. Οι μη οικονομικού χαρακτήρα παράγοντες, όπως είναι η συμβατότητα της καινοτομίας με τις τρέχουσες αξίες και τις εμπειρίες του παρελθόντος, επηρεάζουν τον ρυθμό της διάχυσης. Το στάδιο της εφεύρεσης από την άλλη πλευρά είναι μια απομονωμένη διαδικασία η οποία απαιτεί ανθρώπινη ενέργεια. Αντίθετα το στάδιο της καινοτομίας είναι περισσότερο μια επιχειρηματική δραστηριότητα η οποία απαιτεί την χρηματοδότηση και διαχείριση πολύπλοκων δραστηριοτήτων για την εμπορευματοποίηση της εφεύρεσης (Καραγιάννης, 1996).

6.2. Δείκτες μέτρησης καινοτομίας

Για την μέτρηση της καινοτομίας χρησιμοποιούνται διάφοροι δείκτες. Ορισμένοι συγγραφείς ταξινομούν τους δείκτες ανάλογα με το αν βασίζονται σε εισροές ή εκροές της καινοτομικής διαδικασίας. Οι δείκτες που βασίζονται σε εισροές είναι παραδείγματος χάριν ο προϋπολογισμός της Έρευνας και Ανάπτυξης, το μορφωτικό επίπεδο των εργαζομένων και η ύπαρξη τυποποιημένης Έρευνας και Ανάπτυξης. Οι δείκτες που βασίζονται στα αποτελέσματα της καινοτομικής διαδικασίας είναι ο αριθμός των διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας, το απόλυτο ποσό των πωλήσεων των καινοτομικών προϊόντων, ο αριθμός των καινοτομιών καθώς και η αύξηση του μεριδίου της αγοράς. Επίσης μπορεί να γίνει προσδιορισμός των καινοτομιών μέσα από πληροφορίες που παρέχονται από εμπειρογνώμονες του κλάδου, από τους υπεύθυνους των επιχειρήσεων καθώς και από ειδικευμένα περιοδικά (Καραγιάννης, 1996).

6.3. Παράγοντες καινοτομίας

Η καινοτομία παραδοσιακά θεωρείται ως γεννήτρια ανταγωνιστικότητας, η οποία οδηγεί σε υψηλότερες επιδόσεις της επιχείρησης. Οι ικανότητες της καινοτομίας συνεχώς ανανεώνουν το ανταγωνιστικό πλεονέκτημα, καθώς οι επιχειρήσεις μεγαλώνουν και ωριμάζουν. Η διαχείριση της καινοτομίας μπορεί να οδηγήσει σε διαφορετικές επιδόσεις, ακόμη και σε μία ασύμφορη (Ιωαννίδης, 2001). Αυτό σημαίνει ότι η καινοτομία από μόνη της δεν συνεπάγεται την καλύτερη απόδοση και αυτό φαίνεται όταν ορισμένες επιχειρήσεις έχουν μεγαλύτερη επιτυχία στην ανάπτυξη μιας καινοτομίας σε σχέση με άλλες και αυτό λόγω κάποιων παραγόντων που έχουν θετικά αποτελέσματα όχι μόνο στην επιτυχία της καινοτομίας αλλά και στην συνολική απόδοση της επιχείρησης. Οι παράγοντες που καθορίζουν και

συντελούν στην επιτυχία της καινοτομίας είναι αρκετοί. Οι παράγοντες που σχετίζονται με τον ανταγωνισμό και ιδίως η συγκέντρωση του κλάδου καθώς οι φραγμοί εισόδου στην αγορά έχουν αναγνωρισθεί ως καθοριστικοί παράγοντες καινοτομίας. Επίσης θεωρείται ότι η έλλειψη ανταγωνισμού καθιστά λιγότερο αναγκαία την καινοτομία (Καρβούνης, 1995).

Σημαντικός παράγοντας ανάπτυξης μιας επιτυχημένης καινοτομίας είναι ο έλεγχος των αναγκών της αγοράς. Το κύριο καθήκον της επιχείρησης είναι να αναγνωρίσει τις προτιμήσεις, επιθυμίες και ανάγκες της αγοράς προκειμένου να δημιουργήσει προϊόντα με ανώτερη αξία. Δεδομένου ότι αυτή η ανώτερη αξία είναι πολύ υποκειμενική και υπάρχει μόνο μέσα στο μυαλό των πελατών είναι σημαντικό να γνωρίζει τις απόψεις τους. Υπό αυτή την έννοια οι επιχειρήσεις είναι πηγές επεξεργασίας πληροφοριών που λειτουργούν σε ένα σύνθετο και δυναμικό πλαίσιο, και χρησιμοποιούν αυτές τις πληροφορίες για να μειώσουν την αβεβαιότητα τους στην διαδικασία λήψης αποφάσεων όσον αφορά την καινοτομία. Η σωστή αξιοποίηση αυτών των πληροφοριών και γνώσεων οδηγεί στην επιχειρηματική μάθηση που είναι μια σημαντική μεταβλητή. Οι επιχειρήσεις θα πρέπει να ψάχνουν για νέες ευκαιρίες που ικανοποιούν τους πελάτες και να μπορέσουν να δώσουν λύση σε αυτές τις ανάγκες της αγοράς. Η επιδίωξη της συνεχούς μάθησης αποτελεί την διαδρομή για την επίτευξη ανανεώσιμων ανταγωνιστικών πλεονεκτημάτων. Εκτός όμως από τις ανάγκες των καταναλωτών οι επιχειρήσεις θα πρέπει να αναλύουν και την συμπεριφορά των ανταγωνιστών. Η έρευνα των Massa & Testa (2004) δείχνει ότι οι επιχειρήσεις χρησιμοποιούν την συγκριτική αξιολόγηση γιατί τους δίνει την δυνατότητα να συγκρίνουν τις πρακτικές και τις επιδόσεις τους με άλλες επιχειρήσεις με σκοπό την απόκτηση γνώσης που θα προσδώσει βελτιώσεις και καινοτομίες (Stuart & Dearlove, 2005).

Η δραστηριότητα έρευνας και ανάπτυξης μέσα στην επιχείρηση καθώς και το εξειδικευμένο προσωπικό θεωρούνται σημαντικοί ενδογενείς παράγοντες δημιουργίας και συσσώρευσης γνώσης. Όμως η τεχνολογική γνώση μεταφέρεται στην επιχείρηση με την απόκτηση κυρίως πατέντων και τεχνολογικών αδειών και για να αφομοιωθούν θα πρέπει να υπάρχουν μέσα στην επιχείρηση προσπάθειες

για ενδογενή τεχνολογική ανάπτυξη. Επίσης οι επιχειρήσεις προχωρούν σε συμφωνίες συνεργασίας για έρευνα και ανάπτυξη με άλλες επιχειρήσεις με σκοπό να μοιραστούν το ρίσκο και την αβεβαιότητα. Επίσης υπάρχουν και δίκτυα επιχειρήσεων που εξειδικεύονται σε ένα συγκεκριμένο πεδίο δραστηριοτήτων και χαρακτηρίζονται από γεωγραφική εγγύτητα. Μέσα από αυτά τα δίκτυα παρατηρούνται έντονα φαινόμενα διάχυσης γνώσης και εμπειρίας. Έτσι γύρω από την επιχείρηση υπάρχει ένα δίκτυο μεταφοράς γνώσης και τεχνολογίας που αποτελείται από τις άμεσες ξένες επενδύσεις, τις πολυεθνικές επιχειρήσεις καθώς και τα δίκτυα των προμηθευτών που η επιχείρηση θα πρέπει να εκμεταλλευτεί. Το ανθρώπινο κεφάλαιο παίζει καθοριστικό ρόλο στην διαδικασία αφομοίωσης της νέας γνώσης. Σύμφωνα με την έρευνα των Barnett και Storey (2000) οι καινοτόμες επιχειρήσεις δίνουν μεγάλη σημασία στην ανάπτυξη της κατάρτισης των εργαζομένων. Η προσέλκυση και η διατήρηση υψηλής ποιότητας τεχνικού και επιστημονικού προσωπικού θεωρείται βασική στρατηγική για την ανάπτυξη και υιοθέτηση καινοτομιών, ιδιαίτερα για τις εταιρείες υψηλής τεχνολογίας (Κετικίδης, 2005).

Μια ακόμη σημαντική παράμετρο για την ανάπτυξη καινοτομιών είναι και το θεσμικό πλαίσιο που υπάρχει σε κάθε χώρα και ειδικά η προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας. Στις χώρες όπου υπάρχει υψηλή προστασία των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας υπάρχει μεγαλύτερη εισροή μακροχρόνιων επενδύσεων καινοτομίας από επιχειρήσεις με αποτέλεσμα να ενισχύει την ελκυστικότητα της χώρας. Επίσης κίνητρο για την ενθάρρυνση της καινοτομίας είναι και η φορολογική αντιμετώπιση των δαπανών για έρευνα και ανάπτυξη, οι αντιμονοπωλιακές πολιτικές και το «άνοιγμα» της εσωτερικής αγοράς στον διεθνή ανταγωνισμό.

Η επιχειρηματική φιλοσοφία αποτελεί τον πυρήνα των επιχειρήσεων που είναι προσανατολισμένες στην καινοτομία. Τα βασικά στοιχεία της επιχειρηματικής φιλοσοφίας είναι κοινές αξίες, πεποιθήσεις και συμπεριφορά από όλα τα μέλη της επιχείρησης. Η δομή της επιχείρησης θα πρέπει να χαρακτηρίζεται από διοικητική αποκέντρωση και ευρέως καθορισμένες ευθύνες εργασίας. Η επικοινωνία μεταξύ

των ατόμων θα πρέπει να είναι ανοιχτή, αποτελεσματική και διαρκής. Η υιοθέτηση εταιρικής κουλτούρας απαιτεί διευρυμένη και αδιάκοπη προσπάθεια και η αλλαγή της είναι μια δύσκολη διαδικασία (Γεωργαντά, 2003).

Η ιδέα ότι η καινοτομία αποτελεί το ανταγωνιστικό μέσο που είναι απαραίτητο για την μακροπρόθεσμη επιτυχία των επιχειρήσεων είναι αναγνωρισμένη. Μέσα από τις καινοτομίες οι επιχειρήσεις διαφοροποιούνται και προσαρμόζονται για να ταιριάζουν στις μεταβαλλόμενες συνθήκες της τεχνολογίας και της αγοράς. Μια επιχείρηση που θα θέλει να είναι πραγματικά καινοτομική θα πρέπει να εντάξει μια ισχυρή κουλτούρα η οποία θα ενθαρρύνει την ενασχόληση με καινοτομικές συμπεριφορές. Αυτή η ροπή προς την καινοτομία αναφέρεται ως καινομικότητα και αποτελεί μια οργανωτική κουλτούρα που ενθαρρύνει τους εργαζόμενους να είναι καινοτόμοι και δείχνει την δεκτικότητα της επιχείρησης να επιδιώξει την ανάπτυξη νέων προϊόντων ή διαδικασιών (Meyer & Allen, 2004).

Όσον αφορά την προώθηση μιας εταιρικής κουλτούρας ο Pavitt (1991) έθεσε ζητήματα όπως είναι η ευελιξία, οι σύντομες γραμμές επικοινωνίας, η διατήρηση στενών σχέσεων με τους πελάτες, η δημιουργία κινήτρων της διοίκησης και του εργατικού δυναμικού και η μείωση της γραφειοκρατίας.

Συνοψίζοντας, η διαρκής καινοτομία εξαρτάται από το σύνολο των δυναμικών δυνατοτήτων κάθε επιχείρησης, που βοηθάνε την ολοκλήρωση, την κατασκευή, και την εκ νέου ρύθμιση των εσωτερικών και εξωτερικών αρμοδιοτήτων για την αντιμετώπιση του ταχέως μεταβαλλόμενου περιβάλλοντος, με την ενεργοποίηση, αντιγραφή, μεταφορά, σύνθεση, ανασυνδυασμό και αναδιάταξη διαφορετικών δεξιοτήτων και πόρων. Ένα σύστημα καινοτομίας βασίζεται σε μια σειρά από κανόνες, νομοθεσία, κανονισμούς, θεσμούς, είδη χρηματοδότησης, δίκτυα και προγράμματα εκπαίδευσης και κατάρτισης. Με λίγα λόγια βασίζεται σε μια σειρά βασικών στοιχείων που συνδέονται και σχετίζονται έτσι ώστε να αποτελούν ένα σύνολο (Ινστιτούτο Επικοινωνίας, 2006).

6.4. Εμπόδια καινοτομίας

Εκτός από τους παράγοντες που ευνοούν την καινοτομία υπάρχουν και κάποια εμπόδια που την καθιστούν δύσκολη στην ανάπτυξη της και στην εφαρμογή της. Στο εγχειρίδιο του Όσλο οι παράγοντες που εμποδίζουν την ανάπτυξη καινοτομιών διακρίνονται σε οικονομικούς, σε ενδοεπιχειρησιακούς και σε εμπόδια εξωτερικά από την επιχείρηση. Στα οικονομικά εμπόδια περιλαμβάνονται το υψηλό κόστος της έρευνας, διάχυσης και εφαρμογής μια καινοτομικής ιδέας, η έλλειψη πηγών χρηματοδότησης, το ρίσκο που αναλαμβάνει μια επιχείρηση καθώς και η πολύ μεγάλη χρονική διάρκεια απόσβεσης της καινοτομίας.

Τα ενδοεπιχειρησιακά εμπόδια αναφέρονται σε εμπόδια που πηγάζουν εσωτερικά από την επιχείρηση. Η έλλειψη ειδικευμένου εργατικού δυναμικού καθώς και το ανεπαρκές δυναμικό έρευνας και ανάπτυξης, που θεωρούνται από τα σημαντικότερα εμπόδια γιατί αποτελούν την πηγή ανάπτυξης και εφαρμογής μιας καινοτομικής ιδέας, σε συνδυασμό με τις οργανωτικές δυσκαμψίες μπορούν να οδηγήσουν σε προβλήματα για την ενδεχόμενη επιτυχία των καινοτομιών. Δεδομένου ότι, η καινοτομία είναι ο πρωταρχικός στόχος οι καινοτόμες επιχειρήσεις βασίζονται στη γνώση. Κατά συνέπεια εξειδικευμένο προσωπικό και ειδικοί επιστήμονες είναι σημαντικοί εφόσον αποτελούν προϋπόθεση για την καινοτομία. Οι οργανωτικές ρυθμίσεις θα πρέπει να είναι ικανές να δημιουργήσουν, να μεταφέρουν και να διαδώσουν την γνώση μέσω των κατάλληλων εσωτερικών επικοινωνιών μεταξύ των αρμόδιων τμημάτων. Ως εκ τούτου η έλλειψη ειδικευμένου προσωπικού ενδέχεται να οδηγήσει σε εσωτερικές δυσκαμψίες σύμφωνα με την διαδικασία της καινοτομίας (Greene, 2011).

Επιπροσθέτως η ελλιπής πληροφόρηση σε θέματα τεχνολογίας, η ελλιπής πληροφόρηση για τις αγορές και η έλλειψη ανταπόκρισης των πελατών μπορούν να ενισχύσουν την αβεβαιότητα όσον αφορά την καινοτομία. Αυτό συνεπάγεται μια διαδικασία συσχετισμού των τεχνικών δυνατοτήτων και των ευκαιριών της αγοράς. Με άλλα λόγια πρόκειται, αφενός, για την αναγνώριση των αναγκών των πιθανών χρηστών και αφετέρου οι τεχνικές γνώσεις που είναι διαθέσιμες. Επομένως οι

επιχειρήσεις που παραμελούν τις ανάγκες της δυνητικής αγοράς ή το κόστος των καινοτομιών σε σχέση με την αγορά είναι πιθανό να αποτύχουν ως καινοτόμοι. Επιπλέον οι επιχειρήσεις που δεν διαθέτουν τις απαραίτητες επιστημονικές ικανότητες για την ανάπτυξη ενός ικανοποιητικού προϊόντος ή διαδικασίας θα αποτύχουν ως καινοτόμοι όση καλή εκτίμηση της αγοράς και να έχουν (Γεωργαντά, 2003).

Στα εξωτερικά εμπόδια συγκαταλέγονται επίσης η αδυναμία του νομοθετικού πλαισίου για την κατοχύρωση των πνευματικών δικαιωμάτων, η οποία καθιστά την επιχείρηση απρόθυμη να προχωρήσει σε καινοτομικές ενέργειες, καθώς και η έλλειψη κρατικής υποστήριξης σε θέματα καινοτομίας.

Μελέτες υποστηρίζουν ότι υπάρχουν και πολιτιστικά εμπόδια όπως είναι η απροθυμία της επιχείρησης να αλλάξει, η τάση να αγνοεί την διαδικασία καινοτομίας, να επικεντρώνεται σε βραχυπρόθεσμες απαιτήσεις, η έλλειψη του στρατηγικού οράματος και η διάδοση μιας κουλτούρας ευθύνης (Ιωαννίδης, 2001).

6.5. Οφέλη καινοτομίας

Σύμφωνα με τον Schumpeter (1934) οι επιχειρήσεις καινοτομούν γιατί αναζητούν προσόδους και εντοπίζει τρία κίνητρα που ωθούν έναν επιχειρηματία να καινοτομήσει: την επιθυμία του να δημιουργήσει το δικό του μικρό «βασιλείο», την θέληση του για νίκη και την χαρά της δημιουργίας και επίλυσης προβλημάτων. Αναφέρει ότι στην καινοτομία διαδικασίας η επιχείρηση βελτιώνει την παραγωγικότητα της με αποτέλεσμα να αποκτά πλεονεκτήματα έναντι των ανταγωνιστών της και να διευρύνει το μερίδιό της στην αγορά. Όσον αφορά την καινοτομία προϊόντος θεωρεί ότι η επιχείρηση καταλαμβάνει μονοπωλιακή θέση (Καραγιάννης, 1996).

Οι επιχειρήσεις όμως καινοτομούν γιατί στοχεύουν στο γεγονός ότι τα νέα προϊόντα ή διαδικασίες θα της προσδώσουν ή θα την κάνουν να διατηρήσει ένα ανταγωνιστικό πλεονέκτημα. Ειδικότερα οι νεοεισερχόμενες επιχειρήσεις στοχεύουν μέσω της καινοτομίας να αυξήσουν τις πιθανότητές τους να επιβιώσουν μέσα σε έναν ανταγωνιστικό κλάδο. Οι ήδη καθιερωμένες επιχειρήσεις, από την άλλη, παρακολουθούν τις αλλαγές στην φύση της τεχνολογίας και μέσω της καινοτομικής δραστηριότητας τους αντιμετωπίζουν τις νέες και αναδυόμενες τεχνολογίες βελτιώνοντας συνεχώς τις υπάρχουσες ικανότητες τους.

Η καινοτομία έχει επίδραση και στην απασχόληση. Η εισαγωγή νέων ή σημαντικά βελτιωμένων προϊόντων έχει ως αποτέλεσμα την αύξηση των επιπέδων απασχόλησης. Για την καινοτομία διαδικασίας οι Piva & Vivarelli (2005) ισχυρίζονται ότι από την μία πλευρά αντικαθίστανται οι εργαζόμενοι, από την άλλη όμως η καινοτομία διαδικασίας μειώνει το ανά μονάδα κόστος παραγωγής και μέσα σε μια ανταγωνιστική αγορά έχει ως αποτέλεσμα την μείωση των τιμών των προϊόντων, το οποίο δημιουργεί μια νέα ζήτηση για προϊόντα και επομένως πρόσθετη παραγωγή και απασχόληση (Ινστιτούτο Επικοινωνίας, 2006).

Το εγχειρίδιο του Όσλο (OECD, 2005) αναφέρει τους οικονομικούς στόχους που έχει μια καινοτομία με σημαντικότερους την βελτίωση της ποιότητας των προϊόντων, την μείωση του κόστους παραγωγής, το άνοιγμα νέων αγορών και την βελτίωση της ευελιξίας της παραγωγής (Ινστιτούτο Επικοινωνίας, 2006).

6.6. Δίκτυα και καινοτομία

Τις τελευταίες δεκαετίες έχει παρατηρηθεί ότι έχει αλλάξει ο τρόπος με τον οποίο οι επιχειρήσεις αναλαμβάνουν καινοτομικές δραστηριότητες. Οι επιχειρήσεις, άσχετα με το μέγεθος τους, έχουν αρχίσει να χρησιμοποιούν τα εξωτερικά δίκτυα. Η καινοτομία θεωρείται ως μια διαδικασία που δημιουργείται μέσα από τις διάφορες αλληλεπιδράσεις μεταξύ των διάφορων φορέων, για αυτό και πολλοί ερευνητές

τονίζουν ότι η καινοτομία δεν προκύπτει μέσω της απομόνωσης αλλά μέσω της ύπαρξης δικτύων. Τα δίκτυα διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην ανάπτυξη καινοτομιών μέσα και μεταξύ των επιχειρήσεων καθώς επίσης διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην διάχυση των καινοτομιών εντός του κλάδου. Οι Pittaway , (2004) προσδιόρισαν τα οφέλη που οι επιχειρήσεις λαμβάνουν από την συμμετοχή τους σε δίκτυα. Αυτά είναι ο καταμερισμός του κινδύνου, η πρόσβαση σε νέες αγορές και τεχνολογίες, η ταχύτητα στην εμπορευματοποίηση των προϊόντων, η συγκέντρωση συμπληρωματικών δεξιοτήτων, η προστασία των δικαιωμάτων ιδιοκτησίας και η πρόσβαση σε εξωτερικές γνώσεις (Ινστιτούτο Επικοινωνίας, 2006).

Συνοψίζοντας τα παραπάνω η διαδικασία της καινοτομίας εξαρτάται από την απόκτηση γνώσεων από την ίδια την επιχείρηση καθώς και από άλλους πόρους από εξωτερικούς οργανισμούς όπως είναι οι πελάτες, οι προμηθευτές, οι ανταγωνιστές, οι οργανισμοί στήριξης των επιχειρήσεων, οι φορείς του εμπορίου και τα κρατικά ιδρύματα.

6.7. Εθνικό και περιφερειακό σύστημα καινοτομίας

Ο όρος εθνικό σύστημα καινοτομίας υπάρχει εδώ και είκοσι χρόνια και σήμερα έχει ευρέως διαδοθεί μεταξύ των φορέων χάραξης πολιτικής καθώς και των ερευνητών σε όλο τον κόσμο. Η ιδέα αυτή αναπτύχθηκε παράλληλα στην Ευρώπη και τις ΗΠΑ την δεκαετία του 1980. Ο πρώτος που ορίζει το σύστημα καινοτομίας είναι ο Freeman (1987) ως «το δίκτυο των δημόσιων και ιδιωτικών φορέων των οποίων οι δραστηριότητες και αλληλεπιδράσεις δημιουργούν, εισάγουν, τροποποιούν και διαχέουν νέες τεχνολογίες». Ακολούθησαν αρκετοί ορισμοί του συστήματος καινοτομίας όπως είναι οι ακόλουθοι (Γεωργόπουλος 2004):

«Τα στοιχεία και οι σχέσεις που αλληλεπιδρούν στην παραγωγή, διάχυση και χρήση νέας και οικονομικά χρήσιμης γνώσης και τα οποία προσδιορίζονται εντός των συνόρων ενός εθνικού κράτους».

«Αποτελείται από τα θεσμικά όργανα και τις οικονομικές δομές που επηρεάζουν τον βαθμό και την κατεύθυνση της τεχνολογικής αλλαγής στην κοινωνία».

«Είναι ένα σύστημα αλληλεπιδράσεων μεταξύ δημόσιων και ιδιωτικών επιχειρήσεων (είτε είναι μεγάλες είτε μικρές), πανεπιστημίων και κρατικών φορέων με στόχο την παραγωγή έρευνας και τεχνολογίας εντός εθνικών συνόρων. Οι αλληλεπιδράσεις μεταξύ αυτών των φορέων θα μπορούσαν να είναι τεχνικές, εμπορικές, οικονομικές, θεσμικές και κοινωνικές στον βαθμό που ο στόχος της αλληλεπίδρασης είναι η ανάπτυξη, η προστασία, η χρηματοδότηση και η θεσμοθέτηση της νέας επιστήμης και τεχνολογίας».

Επομένως το σύστημα καινοτομίας είναι ένα σύνολο αλληλένδετων θεσμών. Ο πυρήνας του αποτελείται από τα ιδρύματα που παράγουν, διαχέουν και εφαρμόζουν νέες τεχνολογικές γνώσεις. Τα ιδρύματα αυτά είναι είτε βιομηχανικές επιχειρήσεις, πανεπιστήμια ή κυβερνητικοί οργανισμοί. Οι σύνδεσμοι μεταξύ αυτών των ιδρυμάτων αποτελούνται από ροές γνώσης, οικονομικές, ανθρώπινες, ρυθμιστικές και εμπορικές.

Ενώ υπάρχει η ιδέα της παγκόσμιας οικονομίας ο κόσμος ακόμα απέχει από ομοιογένειες. Οι εθνικές διαφορές εξακολουθούν να υφίστανται παρά την αυξανόμενη οικονομική ολοκλήρωση και είναι καλύτερα ο κόσμος να θεωρείται ως μια σειρά από εθνικά και περιφερειακά συστήματα καινοτομίας. Οι θεσμικές δομές αυτών των συστημάτων διαμορφώνουν τα πρότυπα της καινοτομίας και της οικονομικής ανάπτυξης σε επιμέρους χώρους και συγκεκριμένες βιομηχανίες. Επομένως η κατανόηση των εθνικών διαφορών των θεσμικών δομών είναι σημαντική για την ανάλυση των προκυπτουσών μορφών καινοτομίας και οικονομικής ανάπτυξης (Γεωργαντά, 2003).

Αρχικά λοιπόν, η μελέτη των συστημάτων καινοτομίας έκανε αναφορά σε εθνικό περιβάλλον αλλά μετέπειτα διάφοροι συγγραφείς αναφέρουν τον όρο περιφερειακό. Το σκεπτικό για αυτήν την ανάλυση βασίζεται στην ιδέα ότι οι βιομηχανίες τείνουν να συγκεντρώνονται σε συγκεκριμένους χώρους καθώς και η

ύπαρξη πολιτικών που αφορούν την αποκέντρωση που μπορούν να εφαρμοστούν σε περιφερειακό επίπεδο. Η έννοια του περιφερειακού συστήματος καινοτομίας μπορεί να θεωρηθεί ως τμήμα του εθνικού όπου τα κύρια χαρακτηριστικά εξακολουθούν να ισχύουν.

Έτσι ένα περιφερειακό σύστημα καινοτομίας μπορεί να οριστεί ως ένα σύνολο δικτύων μεταξύ δημόσιων και ιδιωτικών φορέων οι οποίοι αλληλεπιδρούν και παρέχουν αμοιβαία ανατροφοδότηση σε μια συγκεκριμένη περιοχή με την αξιοποίηση της δικής τους υποδομής με σκοπό τη δημιουργία, την προσαρμογή και την επέκταση της γνώσης και των καινοτομιών. Σε γενικές γραμμές η διαδικασία για την απορρόφηση ξένης τεχνολογίας, για την δημιουργία εθνικής τεχνολογίας ή για την διάχυση της μέσα σε ένα συγκεκριμένο χώρο καθορίζεται από διάφορους φορείς, οργανισμούς ή ιδρύματα. Με αυτόν τον τρόπο η επαρκής ανάπτυξη των τοπικών και περιφερειακών υποδομών είναι απαραίτητη (Καραγιάννης, 1996).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7

ΤΡΟΠΟΙ ΙΔΙΩΤΙΚΗΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ ΝΕΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Για να επιβιώσει μια μικρή νεοσύστατη επιχείρηση θα πρέπει να διαλέξει την πηγή χρηματοδότησης που της ταιριάζει και την συμφέρει. Όπως προαναφέρθηκε, συχνή είναι η περίπτωση χρηματοδότησης της επιχείρησης από τον ιδρυτή της καθώς και από συγγενικά πρόσωπα. Εκτός αυτών, υπάρχουν και άλλες πηγές χρηματοδοτήσεων, που θα παρουσιαστούν στην συνέχεια της συγκεκριμένης εργασίας, όπως οι τράπεζες, η Ελληνική Ομογένεια, επιχειρηματικοί άγγελοι, κεφάλαια επιχειρηματικών συμμετοχών (venture capital&private Equity Funds), Forfaiting, Franchising και οι Θερμοκοιτίδες (incubators).

7.1. Τράπεζες

Στον ελλαδικό χώρο πολλές είναι οι τράπεζες που προσφέρουν χρηματοδοτικές υπηρεσίες δανειοληπτικού χαρακτήρα ώστε να εξασφαλίσουν στις μικρές ή μεσαίες επιχειρήσεις την πραγματοποίηση γοργών ρυθμών ανάπτυξης αλλά και την προσφορά της αναγκαίας στήριξης.

Μία χρηματοδοτική υπηρεσία είναι η πρακτόρευση απαιτήσεων (Factoring) δηλαδή η επιχείρηση συνάπτει ειδική σύμβαση με την τράπεζα η οποία καλύπτει τις υποχρεώσεις προεξοφλήσεων, να ελέγχει λογιστικά και νομικά την απαίτηση που έχει ως προς τους πελάτες της σχετικά με την είσπραξη αυτών. Το factoring επιδρά θετικά προσδίδοντας ανταγωνιστικό πλεονέκτημα με αύξηση του διαθέσιμου ρευστού της επιχείρησης που χρησιμοποιεί για την κάλυψη των υποχρεώσεών της.

Οι τράπεζες προσφέρουν υπηρεσίες Leasing (Χρηματοδοτική Μίσθωση) που συμβάλει στην απόκτηση του απαραίτητου εξοπλισμού για να ξεκινήσει η επιχείρηση τις επιχειρηματικές της ενέργειες. Το leasing θα μπορούσαμε να πούμε ότι είναι μια μορφή ενοικίασης των πάγιων στοιχείων προς τον ενδιαφερόμενο

ιδιοκτήτη της νέας οντότητας. Έχει τη δυνατότητα επιλογής του πάγιου εξοπλισμού τον οποίο η εταιρεία Leasing τον προσφέρει με σύμβαση ενοικίασης, έναντι καταβολής συμφωνημένου ποσού, για ένα προκαθορισμένο χρονικό διάστημα και έχει τον ρόλο του μισθωτή. Με το πέρας του χρονικού ορίου, δύναται να ανανεωθεί η σύμβαση ή να εξαγοραστεί από τον μισθωτή- επιχειρηματία ο όλος εξοπλισμός που χρησιμοποιεί.

7.2. Ελληνική Ομογένεια

Στο εσωτερικό της χώρας μας, δίνεται η ευκαιρία σε νέους επιχειρηματίες να συμμετάσχουν στον διαγωνισμό «Ελληνικό Βραβείο Επιχειρηματικότητας» (Hellenic Entrepreneurship Award) που αναζητά ως υποψήφιους επιχειρηματίες με καινοτόμες ιδέες, έχοντας ως έδρα την επιχείρησή τους στην Ελλάδα. Το πρόγραμμα απευθύνεται σε όλους τους επιχειρηματίες, έμπειρους και μη, σκοπεύοντας να ενισχύσει το προϊόν ή την υπηρεσία που θέλει να εισάγει στην αγορά παρέχοντας τα κατάλληλα εργαλεία στήριξης. Οι υποψήφιοι που λαμβάνουν μέρος, περνούν από διαδικασίες αξιολόγησης μίας έμπειρης ομάδας κριτών, οι οποίοι κρίνουν ποια ιδέα είναι πιο βιώσιμη και θα δημιουργήσει νέες θέσεις εργασίας. Το ύψος της χρηματοδότησης φτάνει το 1.000.000€, είναι άτοκη, διαθέτει ειδικό σύμβουλο και παρέχει εξειδικευμένες υποστηρικτές υπηρεσίες ως προς τα μέσα που είναι απαραίτητα για την λειτουργία της επιχείρησης.

7.3. Επιχειρηματικοί Άγγελοι (Business Angels)

Οι επιχειρηματικοί άγγελοι ουσιαστικά είναι ιδιώτες επενδυτές που χρηματοδοτούν μικρομεσαίες επιχειρήσεις στο ξεκίνημά τους με σχετικά μικρά ποσά, προσφέροντας συμβουλευτική υποστήριξη, καθοδήγηση στα πλαίσια του στρατηγικού δρόμου που πρέπει να διαβούν καθώς και πολύτιμο από τον χρόνο τους. Χαρακτηρίζονται για την πολύχρονη εμπειρία τους αφού συνηθίζεται να είναι

υψηλόβαθμα στελέχη άλλων εταιρειών ή πρώην στελέχη τα οποία έχουν συνταξιοδοτηθεί.

Βασικό τους κίνητρο για να επενδύσουν τα κεφάλαιά τους σε μία νεοφυή επιχείρηση είναι φυσικά το οικονομικό όφελος που θα τους αποφέρει η επένδυση αυτή. Εκτός αυτού, από τη στιγμή που χρηματοδοτούν έχουν το δικαίωμα να συμμετέχουν στο διοικητικό συμβούλιο της επιχείρησης, να παρακολουθούν συστηματικά τις επιχειρηματικές της ενέργειες και στηρίζουν και στο κομμάτι της αξιοποίησης των απαραίτητων πόρων.

7.4. Κεφάλαια Επιχειρηματικών Συμμετοχών (Venture Capital & Private Equity Funds)

Στο εξωτερικό η μέθοδος χρηματοδότησης μέσω κεφαλαίων επιχειρηματικών συμμετοχών είναι πασίγνωστη και χρησιμοποιείται πάνω από 50 χρόνια. Η εμφάνισή αυτής της πηγής χρηματοδότησης πρωτοεμφανίστηκε στην Ελλάδα γύρω στο 1990.

Οι εταιρείες Venture Capital, που συνηθίζεται να είναι θυγατρικές τραπεζών, επενδύουν σε επιχειρήσεις που η ανάπτυξή τους και η κερδοφορία τους στην αγορά είναι εξασφαλισμένη και δραστηριοποιούνται σε δυναμικό κλάδο. Συνεργάζονται με έμπειρες ομάδες βοηθώντας τους στο διοικητικό κομμάτι καθώς και στο επιχειρηματικό τους σχέδιο. Εξετάζουν τον βαθμό επικινδυνότητας και τα αναμενόμενα κέρδη.

Με τη διάθεση της επένδυσής τους απαιτούν να συμμετέχουν ως ένα ποσοστό επί του μετοχικού κεφαλαίου της επιχείρησης ως αμοιβή τους με αύξηση κεφαλαίου. Ακόμη, η χρηματοδότηση από Venture Capital μπορεί να πραγματοποιηθεί εξαγοράζοντας ένα μέρος του μετοχικού κεφαλαίου ή με την έκδοση προνομιούχων μετοχών. Στην Ελλάδα υπάρχουν πολλές εταιρείες Venture Capital και είναι μέλη της «Ένωσης Ελληνικών Επιχειρηματικών Κεφαλαίων».

7.5. Forfaiting

Σύγχρονη πηγή χρηματοδότησης, εν αντιθέσει με τον κλασσικό τρόπο λήψης δανείων, είναι το Forfaiting όπου εκχωρούνται απαιτήσεις οι οποίες περιλαμβάνουν εμπορικούς και πιστωτικούς κινδύνους, που μπορούν να διαπραγματευτούν πλήρως και προσφέρουν εγγύηση από τους τραπεζικούς οργανισμούς (Γαλάνης, 2000). Αποδίδοντας πιο απλά τον παραπάνω ορισμό, κατά το forfaiting πραγματοποιείται εξαγορά ή προεξόφληση των απαιτήσεων με αξιόγραφα, από τους εξαγωγείς (forfaiters) όσων αφορά την προμήθεια υλών. Συγκαταλέγεται στις πηγές χρηματοδότησης όπου η δραστηριότητα της επιχείρησης έχει εξαγωγικό χαρακτήρα. Κατά τον Γαλάνη (2000), τα αξιόγραφα που χρησιμοποιούνται στο Forfaiting είναι τα παρακάτω:

- Συναλλαγματικές
- Εγγυητικές επιστολές
- Υποσχετικές επιστολές
- Ανέκκλητες πιστώσεις

7.6 Franchising

Το Franchising αποτελεί σύμβαση κατά την οποία δύο επιχειρήσεις συμβιβάζονται κάτω από συμφωνημένους όρους και προϋποθέσεις με αμοιβή ένα ποσοστό κεφαλαίου, με σκοπό να δίνεται το δικαίωμα χρήσης του εμπορικού σήματος και του ονόματος της μίας εκ των δύο. Η σύμβαση συνάπτεται με διαμεσολαβητή μία τράπεζα ώστε να εξασφαλίζεται η παροχή οικονομικών πόρων από τον εντολέα στον εντολοδόχο.

Σύμφωνα με τον Γαλάνη (2000), η τράπεζα αναμένει από τους εντολείς να αναπτύξουν τις μεταξύ τους συνεργατικές σχέσεις σε όλους τους τομείς τραπεζικών

εργασιών ενώ από τους εντολοδόχους να τους εξασφαλίσουν επιτυχημένη κατάρτιση, επιχειρηματικές συμβουλές σύμφωνα με τα πρότυπα του ομίλου και εμπορικότητα των διατιθέμενων προϊόντων ή υπηρεσιών.

7.7. Θερμοκοιτίδες (Business Incubators)

Ο οργανισμός που υποστηρίζει νεοϊδρυόμενες επιχειρήσεις που αναπτύσσονται γρήγορα ονομάζεται Θερμοκοιτίδα Επιχειρήσεων ή Εκκολαπτήριο. Παρέχουν ειδικά διαμορφωμένους χώρους με τις κατάλληλες υπηρεσίες και τα αναγκαία πάγια στοιχεία, για 3 με 5 έτη, ως βοήθεια στο εφελτήριο μίας νέας επιχείρησης.

Φέρνουν σε επαφή πελάτες και προμηθευτές με τον εκκολαπτόμενο οργανισμό έναντι ενός ποσοστού των μετοχών της επιχείρησης. Οι θερμοκοιτίδες διακρίνονται σε τρεις κατηγορίες αναλόγως τον κλάδο και τον στόχο της κάθε επιχείρησης (Γαλίας, 2012):

1. Τεχνολογικές Θερμοκοιτίδες, οι οποίες βρίσκονται εντός Τεχνολογικών Επιστημονικών Πάρκων, συνεργάζονται με Πανεπιστήμια και Τεχνολογικά Ιδρύματα για την εξέλιξη των τεχνολογικών μέσων δίχως να αποσκοπούν στο οικονομικό όφελος.
2. Θερμοκοιτίδες που προωθούν στην αγορά μικρές νέες θυγατρικές αλλά και συμβουλεύουν τις startup επιχειρήσεις τα βήματα που πρέπει να ακολουθήσουν για να αναπτυχθούν, ερευνώντας, το μη εισηγμένο στην αγορά, προϊόν που θέλει να διαθέσει προς τους ενδιαφερόμενους πελάτες.
3. Θερμοκοιτίδες που είναι γνώστες συγκεκριμένου κλάδου και φιλοξενούν επιχειρήσεις αποκλειστικά αυτού.

Μια νέα μικρή επιχείρηση στο ξεκίνημά της έρχεται αντιμέτωπη με πολλά προβλήματα που πρέπει να λύσει. Ο λόγος ύπαρξης των θερμοκοιτίδων είναι να ελαφρύνουν το βάρος των δυσκολιών του αρχικού κόστους στο όνομα του μοντέρνου προϊόντος ή υπηρεσίας, να αποτελέσουν πομπό μετάδοσης

τεχνογνωσίας και διοικητικών πληροφοριών στους δέκτες, να διατηρεί τις αποδόσεις της σε βαθμό υψηλότερο του μέσου όρου του κλάδου αλλά και να τις επεκτείνει σε νέες αγορές.

Το 2005 ιδρύθηκε το Corallia, Ελληνική Πρωτοβουλία Τεχνολογικών Συνεργατικών Σχηματισμών. Επιδιώκει την πρόοδο της ελληνικής επιχειρηματικότητας αναπτύσσοντας πρωτοπόρα clusters τα οποία έχουν την ικανότητα να αυξήσουν την οικονομική διάσταση της χώρας.

Στην Ελλάδα, τα τελευταία δύο χρόνια, δημιουργήθηκε η θερμοκοιτίδα “egg” αποτέλεσμα της συνεργασίας της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης της Eurobank με το Cluster Corallia σκοπεύοντας να ενισχύσουν την καινοτομία και την πρωτοβουλία των νέων να στραφούν στην επιχειρηματικότητα. Σε διάστημα 12 μηνών, στεγάζεται η ιδέα των υποψηφίων με προσφορά απαραίτητων υπηρεσιών, καθοδηγούνται στα πλαίσια του «επιχειρείν» και συνδέονται ανά πάσα στιγμή με εξειδικευμένους σύμβουλους. Κύρια επιδίωξη είναι οι συμμετέχοντες, από την επώαση στην ωρίμανση της επιχειρηματικής ιδέας, να χρησιμοποιήσουν δικά τους κεφάλαια για να εξαγοράσει δικά της αναγκαία περιουσιακά στοιχεία και υποδομές αλλά και να αποτελέσει πόλο έλξης χρηματοδοτήσεων.

Η εταιρεία BIC of Attica ίδρυσε την Θερμοκοιτίδα Νέων Επιχειρήσεων που βρίσκεται στο Τεχνολογικό και Πολιτιστικό Πάρκο του Λαυρίου και παρέχει στους νέους επιχειρηματίες κτιριακή υποδομή, φορείς χρηματοδότησης, σύνδεση με το δίκτυο της αγοράς και ερευνητικά κέντρα.

Το CoLab ανέλαβε την πρωτοβουλία να δημιουργήσει νεόδμητες εγκαταστάσεις όπου μπορούν να φιλοξενηθούν νέες επιχειρήσεις και να απολαύσουν το φιλικό περιβάλλον που το χαρακτηρίζει. Θετικά στοιχεία που πρέπει να αναφερθούν είναι η δημιουργία κύκλου γνωριμιών με άλλους επιχειρηματίες μέσα από διάφορες εκδηλώσεις και σεμινάρια που πραγματοποιούνται καθώς και η συνεχής στήριξη, η υλοποίηση συνεργασιών μεταξύ ατόμων που έχουν κοινό στόχο και η ανταλλαγή ιδεών. Η εταιρεία κινητής τηλεφωνίας Cosmote σε προσπάθειά της να συνδράμει στην προώθηση και ανάπτυξη της νεανικής επιχειρηματικότητας, δημιούργησε το

πρόγραμμα “COSMOTESTartUp” συνεργαζόμενη με την ΕΕΔΕ, το Found.ation και την ΟΤΕ Academy.

Ενδεικτικά, ενεργούν και οι παρακάτω θερμοκοιτίδες:

- Found.ation
- Innovation Farm
- Metavallon
- IQbility
- Aephoria
- Orange Grove

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8

ΤΡΟΠΟΙ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ ΝΕΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

8.1 Εθνικό Ταμείο Επιχειρηματικότητας και Ανάπτυξης (ΕΤΕΑΝ)

Η ΕΤΕΑΝ ΑΕ αποτελεί συνδετικό κρίκο στον οικονομικό κύκλο της χρηματοδότησης μεταξύ της μικρομεσαίας επιχείρησης και της τράπεζας, αναλαμβάνοντας εκείνο το μέρος του επιχειρηματικού κίνδυνου της μικρομεσαίας επιχείρησης που δεν αναλαμβάνει η τράπεζα. Ο συμπληρωματικός αυτός ρόλος την καθιερώνει ως θεσμό αναφοράς για την ανάπτυξη της μικρομεσαίας επιχειρηματικότητας.

Η ίδρυση της ΕΤΕΑΝ ΑΕ ανατρέχει στο 2003 , όταν ιδρύθηκε το Ταμείο Εγγυοδοσίας Μικρών και Πολύ Μικρών Επιχειρήσεων, (ΤΕΜΠΜΕ Α.Ε.), μία ανώνυμη εταιρία του Ελληνικού Δημοσίου με σκοπό τη διευκόλυνση της πρόσβασης των μικρομεσαίων επιχειρήσεων στην χρηματοπιστωτική αγορά, και μετοχικό κεφάλαιο (€ 240.000.000) συγχρηματοδοτούμενο από την Ε.Ε./ΕΤΠΑ (67%) και το Ελληνικό Δημόσιο (33%). Το ΤΕΜΠΜΕ επιτέλεσε ένα υψηλής προστιθέμενης αξίας διαμεσολαβητικό έργο, καθώς επέτρεψε την πρόσβαση των μικρομεσαίων επιχειρήσεων στην τραπεζική χρηματοδότηση αναλαμβάνοντας μέρος του κινδύνου που δεν αναλάμβαναν οι τράπεζες.

Το Εθνικό Ταμείο Επιχειρηματικότητας & Ανάπτυξης, ΕΤΕΑΝ ΑΕ, καθολικό διάδοχο σχήμα της ΤΕΜΠΜΕ ΑΕ, συστάθηκε με τον Νόμο 3912/2011 (ΦΕΚ Α'17/17.2.2011), με αρχικό μετοχικό κεφάλαιο Ευρώ 1,7 δις (Ευρώ 1,5 δις ομόλογα του Ελληνικού Δημοσίου και περίπου Ευρώ 213 εκατ. σε μετρητά.) (Παπαδημητρόπουλος, 1992).

Η ΕΤΕΑΝ σχεδιάζει, διαχειρίζεται και υλοποιεί στοχευμένα χρηματοδοτικά προϊόντα προς τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις μέσω του χρηματοπιστωτικού συστήματος. Στο πλαίσιο αυτό συμμετέχει σε ευρωπαϊκά Προγράμματα και Δίκτυα και συνεργάζεται με φορείς που επιδιώκουν κοινούς στόχους και δραστηριοποιούνται στον ευρύτερο χώρο ενίσχυσης της επιχειρηματικότητας (Κριεμάδης, 2011).

Τα Προγράμματα αφορούν εγγυήσεις σε επενδυτικά δάνεια, σε κεφάλαια κίνησης και σε χρηματοδοτικές μισθώσεις, καθώς και εγγυήσεις για την έκδοση εγγυητικών επιστολών, συμβάλλοντας στη διευκόλυνση πρόσβασης στο χρηματοπιστωτικό σύστημα, ιδιαίτερα για τις βιώσιμες επιχειρήσεις με μη επαρκείς εξασφαλίσεις. Μέσω των Προγραμμάτων Εγγυοδοσίας της ΕΤΕΑΝ ΑΕ (και της προκατόχου ΤΕΜΠΜΕ ΑΕ), έχουν επωφεληθεί περισσότερες από 60.000 ΜΜΕ στην Ελλάδα (Ματσατσίνης, 2010).

Το Ταμείο Επιχειρηματικότητας της ΕΤΕΑΝ ΑΕ αποσκοπεί στη χρηματοδότηση Προγραμμάτων και Δράσεων με στόχο την ενίσχυση των οικονομικά βιώσιμων μεσαίων, μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων. Απευθύνεται σε επιχειρήσεις κάθε νομικής μορφής, που βρίσκονται σε οποιοδήποτε στάδιο λειτουργίας (υφιστάμενες, νεοφυείς και υπό σύσταση).

Οι Δράσεις του Ταμείου στοχεύουν στην κάλυψη των εξόδων ίδρυσης ή/και ανάπτυξης των επιχειρήσεων, την υλοποίηση επενδύσεων, την κάλυψη αναγκών ρευστότητας, την ενίσχυση εξωστρέφειας και τη δημιουργία νέων ανταγωνιστικών προϊόντων και υπηρεσιών (Κριεμάδης, 2012).

Σήμερα, το Ταμείο Επιχειρηματικότητας χρηματοδοτεί τις παρακάτω Δράσεις (Κριεμάδης, 2012):

«Επιχειρηματική Επανεκκίνηση»

Η Δράση συνολικού προϋπολογισμού €550 εκατ. αφορά στη χρηματοδότηση επενδυτικών σχεδίων και χορήγηση κεφαλαίων κίνησης.

«Νησιωτική Τουριστική Επιχειρηματικότητα»

Η Δράση συνολικού προϋπολογισμού €80 εκατ. αποσκοπεί στη διευκόλυνση των νησιωτικών τουριστικών επιχειρήσεων για τη λήψη δανείων επενδυτικού σκοπού ή/και επιχειρηματικής ανάπτυξης, έως €30.000 ανά επιχείρηση, με ιδιαίτερα ευνοϊκούς όρους.

«Ταμείο Εγγυοδοσίας»

Το Ταμείο δραστηριοποιείται στην παροχή εγγυήσεων σε δάνεια βιώσιμων επενδυτικών σχεδίων και σχεδίων επιχειρηματικής ανάπτυξης, στα οποία περιλαμβάνονται κεφάλαια κίνησης και προκαταβολές έναντι επιχορήγησης εγκεκριμένων προγραμμάτων του ΕΣΠΑ.

«Ταμείο Δανειοδοτήσεων»

Αποσκοπεί στην παροχή στοχευμένων χρηματοδοτικών προϊόντων για την ανάπτυξη νέων επιχειρηματικών δραστηριοτήτων και την ενίσχυση των υφιστάμενων μικρομεσαίων επιχειρήσεων, σε συνεργασία με τις ανά θεματικό πυλώνα συμβαλλόμενες Τράπεζες. Η διαδικασία υποβολής των αιτημάτων για κάθε Πρόγραμμα/Δράση πραγματοποιείται μέσω των συνεργαζόμενων Τραπεζών.

Το Ταμείο Ενάλιο συστάθηκε με τη μορφή Ταμείου Χαρτοφυλακίου για την ενίσχυση επαγγελματιών αλιέων & βιώσιμων επιχειρήσεων, που δραστηριοποιούνται στην παραγωγή, μεταποίηση και εμπορία προϊόντων αλιείας, καθώς και επιχειρήσεων εγκατεστημένων σε επιλεγμένες αλιευτικές περιοχές.

Βασικός στρατηγικός στόχος του Ταμείου είναι η δημιουργία χαρτοφυλακίου με ποικιλία μέσων χρηματοοικονομικής τεχνικής, που θα εξασφαλίζουν την επανείσπραξη των επενδύσεων σ' αυτά κεφαλαίων, τη βιωσιμότητα του Ταμείου Ενάλιο, τη δυνατότητα ώστε τα κεφάλαιά του να μπορούν να ανακυκλωθούν και να

χρησιμοποιηθούν για τη χρηματοδότηση και νέων Δράσεων, προκειμένου για την ενίσχυση επιχειρήσεων στον τομέα της αλιείας και υδατοκαλλιέργειας, μέσω και πάλι επιστρεπτών επενδύσεων ή εγγυήσεων για επιστρεπτές επενδύσεις, ή άλλων χρηματοοικονομικών εργαλείων. Το έργο συγχρηματοδοτείται από το Ελληνικό Δημόσιο και την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Το Ταμείο Αγροτικής Επιχειρηματικότητας (ΤΑΕ) ιδρύθηκε με στόχο τη διευκόλυνση της χρηματοδότησης των επενδυτικών σχεδίων που εντάσσονται στα Προγράμματα Αγροτικής Ανάπτυξης του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης.

Αποστολή του είναι η εξασφάλιση παροχής δανείων με τους πλέον ευνοϊκούς όρους σε οικονομικά βιώσιμες επιχειρήσεις ή/και σε επαγγελματίες αγρότες που δραστηριοποιούνται στον τομέα της παραγωγής, μεταποίησης και εμπορίας αγροτικών προϊόντων, καθώς και σε διάφορους τομείς της τοπικής οικονομίας -εκτός του πρωτογενούς τομέα - αλλά και στη βελτίωση και οργάνωση του τουριστικού προϊόντος στις περιοχές παρέμβασης (Παπαδημητρόπουλος, 1992).

Το ΤΑΕ παρέχει δάνεια κάλυψης σε επενδυτικά σχέδια που εντάσσονται στα παρακάτω Μέτρα (Κριεμάδης, 2011):

Μέτρο121: Εκσυγχρονισμός Γεωργικών Εκμεταλλεύσεων

Μέτρο 123 Α: Επενδύσεις στην Μεταποίηση και Εμπορία Γεωργικών Προϊόντων

Μέτρο 311: Διαφοροποίηση προς μη Γεωργικές Δραστηριότητες

Μέτρο 312: Στήριξη δημιουργίας και ανάπτυξης πολύ μικρών επιχειρήσεων

Μέτρο 313B : Ενθάρρυνση τουριστικών δραστηριοτήτων

Οι ευνοϊκοί όροι του δανείου αφορούν κυρίως το χαμηλό επιτόκιο του δανείου, το οποίο επιτυγχάνεται λόγω της συνεισφοράς των κεφαλαίων του Ταμείου με μηδενικό επιτόκιο. Το έργο συγχρηματοδοτείται από το Ελληνικό

Δημόσιο και από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ). Συνεργαζόμενη Τράπεζα του Ταμείου Αγροτικής Επιχειρηματικότητας είναι η Τράπεζα Πειραιώς.

8.2 Ταμείο Εγγυοδοσίας Μικρών και Πολύ Μικρών Επιχειρήσεων

Το Ταμείο Εγγυοδοσίας Μικρών και Πολύ Μικρών Επιχειρήσεων, σε συντομία ΤΕΜΠΜΕ Α.Ε. είναι μία ανώνυμη εταιρία του Ελληνικού Δημοσίου η οποία εντάσσεται στο Γ' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης (Γ' ΚΠΣ) και συγκεκριμένα στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Ανταγωνιστικότητας (ΕΠΑΝ). Το μετοχικό κεφάλαιο της είναι 100 εκατ. Ευρώ το οποίο χρηματοδοτείται 67% από την Ε.Ε. και 33% από το Ελληνικό Δημόσιο. Το Ταμείο Εγγυοδοσίας κάτω από ορισμένες προϋποθέσεις έχει τη δυνατότητα να παρέχει συνολικά εγγυήσεις έως 1 δις. Ευρώ και να καλύπτει αντίστοιχα συνολικά δάνεια περίπου 2-2,5 δις. Ευρώ (Κριεμάδης, 2012).

Σκοπός του Ταμείου Εγγυοδοσίας είναι η διευκόλυνση της πρόσβασης των μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων στην χρηματοπιστωτική αγορά. Συγκεκριμένα το Ταμείο Εγγυοδοσίας εγγυάται μέρος των δανείων που συνάπτουν οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις με τα πιστωτικά ιδρύματα της χώρας. Με αυτό τον τρόπο φιλοδοξεί να αναπτυχθεί σε εργαλείο ανάπτυξης των μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων. Απευθύνεται σε νεοϊδρυόμενες ή ήδη υπάρχουσες επιχειρήσεις που θα απασχολήσουν ή απασχολούν μέχρι 30 άτομα προσωπικό.

Τα βασικά χαρακτηριστικά του Ταμείου Εγγυοδοσίας είναι τα ακόλουθα (Ματσατσίνης, 2010):

- Δίνει Εγγυήσεις και Αντεγγυήσεις σε τραπεζικά δάνεια και σε προϊόντα του χρηματοδοτικού συστήματος (π.χ. Leasing, Factoring, Venture Capital).
- Δεν έχει το δικαίωμα να χορηγεί δάνεια.

- Το ύψος του δανείου που μπορεί να εγγυηθεί το Ταμείο Εγγυοδοσίας κυμαίνεται, ανάλογα με το Πρόγραμμα Εγγυοδοσίας, από 10.000 Ευρώ έως 320.000 Ευρώ.
- Το ποσοστό κάλυψης του δανείου κυμαίνεται από 45% έως 65%.
- Η αξία των εγγυήσεων που παρέχει το Ταμείο Εγγυοδοσίας δεν μπορεί να είναι μεγαλύτερη από το δεκαπλάσιο των ιδίων κεφαλαίων του.
- Η ετήσια προμήθεια της επιχείρησης προς το Ταμείο Εγγυοδοσίας, κατά μέσο όρο, είναι της τάξεως του 1% επί του εκάστοτε υπολοίπου του δανείου.
- Η ανώτατη διάρκεια εγγύησης για τα καλυπτόμενα δάνεια είναι τα 10 χρόνια.
- Απαραίτητη προϋπόθεση για τη συμμετοχή του Ταμείου Εγγυοδοσίας σε ένα δάνειο είναι η έγκριση από την τράπεζα του επιχειρηματικού σχεδίου ως οικονομικά βιώσιμου.

Εάν η μικρομεσαία επιχείρηση δεν μπορεί να αντεπεξέλθει στην εκπλήρωση των υποχρεώσεων της απέναντι στην τράπεζα γίνεται καταγγελία της σύμβασης του δανείου. Σε αυτή την περίπτωση, το Ταμείο Εγγυοδοσίας καταβάλλει στην τράπεζα το ποσοστό που έχει εγγυηθεί στο ανεξόφλητο υπόλοιπο του δανείου (Ματσατσίνης, 2010).

Υπάρχουν πέντε εγγυοδοτικά προγράμματα του Τ.Ε.Μ.Π.Μ.Ε. που σχετίζονται με το μέγεθος της εταιρείας και τη χρήση των κεφαλαίων χορήγησης:

- Τ.Ε.Μ.Π.Μ.Ε. 1: Εγγυοδοσία για την ίδρυση ή ανάπτυξη μικρών επιχειρήσεων
- Τ.Ε.Μ.Π.Μ.Ε. 2: Εγγυοδοσία για πολύ μικρές επιχειρήσεις

- Τ.Ε.Μ.Π.Μ.Ε. 3: Εγγυοδοσία για μικρές επιχειρήσεις
- Τ.Ε.Μ.Π.Μ.Ε. 4: Εγγυοδοσία μικροδανείων πολύ μικρών επιχειρήσεων
- Τ.Ε.Μ.Π.Μ.Ε. 5: Εγγυοδοσία για εξαγορές, συγχωνεύσεις και μεταβιβάσεις μικρών επιχειρήσεων (Ματσατσίνης, 2010)

8.3 Πρωτοβουλία JEREMIE

Το πρόγραμμα απευθύνεται σε ελεύθερους επαγγελματίες και επιχειρήσεις όλων των οικονομικών κλάδων κάθε νομικής μορφής (ατομικές, Ο.Ε., Ε.Ε., Ε.Π.Ε., Α.Ε.) και ανεξαρτήτως κατηγορίας Βιβλίων του ΚΦΑΣ, οι οποίες πληρούν αθροιστικά τις εξής προϋποθέσεις:

Είναι Μικρές και Πολύ Μικρές Επιχειρήσεις οι οποίες σύμφωνα με το Ορισμό της Ευρωπαϊκής Ενώσεως:

- απασχολούν έως 50 εργαζομένους, σε Ετήσιες Μονάδες Εργασίας (Ε.Μ.Ε.),
- εμφανίζουν ετήσιο κύκλο εργασιών ή ενεργητικό έως Ευρώ 10 εκατ.
- Έχουν έδρα και λειτουργούν εντός της ελληνικής επικράτειας.

Σκοπός των δανείων είναι η κάλυψη (Κριεμάδης, 2012):

- επενδυτικών σχεδίων αποκτήσεως ή/και δημιουργίας πάγιων (υλικών & αϋλων) περιουσιακών στοιχείων (αγορά επαγγελματικής στέγης, απόκτηση νέου & σύγχρονου επαγγελματικού εξοπλισμού κ.λπ.) και
- αυτοτελών επιχειρηματικών οικονομικών αναγκών (αγορά εμπορευμάτων, χρηματοδότηση επιταγών, αμοιβές, μισθοδοσία, έξοδα συντηρήσεως

ακινήτων/μηχανημάτων κ.λπ.) όσο και αναπτυξιακού χαρακτήρα (αγορά πρώτων και βοηθητικών υλών, αγαθών, υπηρεσιών κ.λπ.).

Ο συνολικός δανεισμός μέσω του Προγράμματος, ανά επιχείρηση, ανέρχεται έως 250.000 Ευρώ. Η διάρκεια του δανείου είναι έως 72 μήνες, συμπεριλαμβανομένης της περιόδου χάριτος, η οποία ανέρχεται έως το 1/3 της συνολικής διάρκειας δανείου. Το επιτόκιο του δανείου είναι κυμαινόμενο, 90%, πλέον περιθωρίου από 0 έως 2,5%, ανάλογα με τις προσφερόμενες εξασφαλίσεις (Κριεμάδης, 2012).

Λόγω συμμετοχής της Τραπέζης στο συγχρηματοδοτικό μηχανισμό JEREMIE το ανωτέρω επιτόκιο εφαρμόζεται μόνο στο 50% του δανείου, καθώς το υπόλοιπο 50% παρέχεται ΑΤΟΚΟ από το ΕΣΠΑ 2007-2013 - Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης.

Το μέγιστο τελικό επιτόκιο ανέρχεται σε (Κριεμάδης, 2011):

- 3,75% για πλήρως καλυμμένα δάνεια
- 3,95% για μερικώς ή πλήρως ακάλυπτα δάνεια
- πλέον εισφοράς του Ν.128/75 (0,60%)

Με ισόποσες ή ανισόποσες δόσεις, οι ημερομηνίες καταβολής και τα ποσά των οποίων, συμφωνούνται ανάλογα με το συναλλακτικό – παραγωγικό κύκλωμα της επιχείρησης. Οι δαπάνες εξετάσεως αιτήματος δανειοδοτήσεως ανέρχονται σε 150 ευρώ. Εκτός από τα οικονομικά στοιχεία που απαιτούνται από την Τράπεζα για την αξιολόγηση και έγκριση του δανείου, για την υποβολή αιτήσεως στο JEREMIE προσκομίζονται επιπλέον δικαιολογητικά (Ματσατσίνης, 2010).

8.4 Πρωτοβουλία JESSICA

Η λέξη JESSICA είναι το Αγγλικό ακρωνύμιο της πρωτοβουλίας “Joint European Support for Sustainable Investment in City Areas” (Κοινή Ευρωπαϊκή υποστήριξη για βιώσιμες επενδύσεις σε αστικές περιοχές). Η πρωτοβουλία αυτή αναπτύσσεται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (ΕΤΕπ), σε συνεργασία με την Τράπεζα Ανάπτυξης του Συμβουλίου της Ευρώπης (CEB).

Μέσω των νέων διαδικασιών, παρέχεται στα κράτη μέλη η ευχέρεια να χρησιμοποιήσουν μέρος των μη επιστρεπτέων επιχορηγήσεων που λαμβάνουν από την ΕΕ μέσω των διαρθρωτικών ταμείων, για να επενδύουν, υπό μορφή επιστρεπτέων χρηματοδοτήσεων, σε έργα που εντάσσονται στο πλαίσιο ολοκληρωμένων σχεδίων για την προαγωγή της βιώσιμης ανάπτυξης. Οι επενδύσεις αυτές, μπορούν να έχουν τη μορφή ιδίων κεφαλαίων, δανείων ή/και εγγυήσεων, πραγματοποιούνται μέσω Ταμείων Αστικής Ανάπτυξης και, εάν είναι απαραίτητο μέσω Ταμείων Χαρτοφυλακίου.

Η πρωτοβουλία JESSICA δεν αποτελεί νέα πηγή χρηματοδοτήσεων για τα κράτη μέλη. Αποτελεί ένα νέο μέσο αξιοποίησης των υφιστάμενων επιχορηγήσεων των διαρθρωτικών ταμείων για τη στήριξη σχεδίων αστικής ανάπτυξης (Ματσατσίνης, 2010).

Τα οφέλη από τη χρήση του JESSICA είναι τα ακόλουθα:

Ανακύκλωση των πόρων – εφόσον οι πόροι του JESSICA έχουν επενδυθεί από Ταμεία Αστικής Ανάπτυξης (ΤΑΑ) σε επιλέξιμες δαπάνες έργων πριν από την ημερομηνία λήξης της περιόδου προγραμματισμού των διαρθρωτικών ταμείων (n+2, ήτοι μέχρι το τέλος του 2015), όλες οι επιστροφές και τα έσοδα που γεννά η επένδυση αυτή μπορούν είτε να παρακρατούνται από τα ΤΑΑ είτε να επιστρέφονται στις Διαχειριστικές Αρχές για επανεπένδυση σε νέα σχέδια αναζωογόνησης αστικών περιοχών. Το JESSICA παρέχει τη δυνατότητα σε όσα από τα κράτη μέλη

αντιμετωπίζουν την προοπτική μείωσης των κοινοτικών επιχορηγήσεων κατά την επόμενη περίοδο προγραμματισμού , να αξιοποιήσουν σε μακροπρόθεσμη βάση τους πόρους που τους διατίθενται.

Μόχλευση – ένα σημαντικό , έμμεσο πλεονέκτημα του JESSICA είναι ότι μπορεί, δυναμικά, να προσελκύσει τη συμμετοχή του ιδιωτικού τομέα , προσελκύνοντας έτσι όχι μόνο επιπρόσθετες επενδύσεις . Γεγονός ίσως ακόμη σημαντικότερο, επιπρόσθετη τεχνογνωσία για την υλοποίηση και τη διαχείριση των έργων. Οι ιδιωτικές επενδύσεις μπορούν , σε μερικές περιπτώσεις , να πληρούν τις απαιτήσεις για συγχρηματοδότηση από το οικείο κράτος μέλος (Οι Κανονισμοί απαιτούν από τα κράτη μέλη να εισφέρουν πόρους στα Επιχειρησιακά τους Προγράμματα, παράλληλα με τους πόρους που παρέχουν τα διαρθρωτικά ταμεία . Αυτό το ποσοστό «ιδίων πόρων» μπορεί να διαφέρει μεταξύ των κρατών μελών). Παρά το γεγονός ότι το JESSICA επιτρέπει την «μετατροπή» μη επιστρεπτέων επιχορηγήσεων σε επιστρεπτέες χρηματοδοτήσεις, οι τελευταίες δεν επιστρέφονται στην Επιτροπή και, ως εκ τούτου, δεν πρέπει να θεωρούνται ως δημόσιο χρέος.

Ευελιξία – το JESSICA επιτρέπει ευέλικτη προσέγγιση , αφενός διότι διευρύνεται το φάσμα των επιλέξιμων δαπανών και , αφετέρου, διότι οι πόροι του JESSICA μπορούν να χρησιμοποιούνται για επενδύσεις υπό μορφή ιδίων κεφαλαίων, δανείων ή εγγυήσεων.

Τεχνογνωσία και δημιουργικότητα – τα κράτη μέλη , οι διαχειριστικές αρχές και οι πόλεις θα μπορέσουν να αξιοποιήσουν την εμπειρία του τραπεζικού και του ιδιωτικού τομέα . Το JESSICA μπορεί επίσης να δράσει ως καταλύτης σε αστικές περιοχές, ενισχύοντας την αγορά επενδύσεων και συμπληρώνοντας έτσι άλλες πρωτοβουλίες ή πηγές χρηματοδότησης που ενδεχομένως υφίστανται ήδη στα κράτη μέλη . Ωστόσο, για τη συμμετοχή του ιδιωτικού τομέα θα εξακολουθούν να εφαρμόζονται οι κανόνες όσον αφορά τις «κρατικές ενισχύσεις» (Greene, 2011).

Το JESSICA προσφέρει τη δυνατότητα στις Διαχειριστικές Αρχές των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων του ΕΣΠΑ να αξιοποιήσουν την εμπειρία και την

τεχνογνωσία εξωτερικών φορέων καθώς επίσης προσφέρει τη δυνατότητα άντλησης πρόσθετης ιδιωτικής χρηματοδότησης με στόχο την προαγωγή της αειφόρου αστικής ανάπτυξης. Στην περίπτωση που κάποια Διαχειριστική Αρχή επιθυμεί να αξιοποιήσει το χρηματοδοτικό μέσο JESSICA μπορεί να συνεισφέρει πόρους από το Επιχειρησιακό της Πρόγραμμα ενώ οι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί, τα τραπεζικά ιδρύματα και άλλοι επενδυτές μπορούν να συνεισφέρουν πρόσθετους πόρους. Δεδομένου ότι τα έργα δεν θα χρηματοδοτηθούν με επιχορηγήσεις, η συνεισφορά του Επιχειρησιακού Προγράμματος στα Ταμεία Αστικής Ανάπτυξης θα είναι ανακυκλώσιμη (η χρηματοδότηση των έργων γίνεται είτε μέσω δανείων, παροχής εγγυήσεων ή ιδίων κεφαλαίων) ενισχύοντας με αυτό τον τρόπο την αειφορία της επενδυτικής δραστηριότητας. Οι συνεισφορές των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων χρησιμοποιούνται για την ανάπτυξη χρηματοδοτικών προϊόντων (είτε με τη μορφή δανείων ή εγγυήσεων ή ιδίων κεφαλαίων) τα οποία θα παρέχονται από τα Ταμεία Αστικής Ανάπτυξης στους τελικούς δικαιούχους. Κρατικές εγγυήσεις για την παροχή δανείων δεν θα δίνονται και κατά συνέπεια δεν υπάρχει καμία επίπτωση στη δημοσιονομική θέση και στο δημόσιο χρέος των κρατών μελών (Κριεμάδης, 2012).

Ο πυρήνας λειτουργίας του JESSICA είναι τα Ταμεία Αστικής Ανάπτυξης. Τα Ταμεία Αστικής Ανάπτυξης (ΤΑΑ) είναι ταμεία που επενδύουν σε συμπράξεις δημόσιου-ιδιωτικού τομέα και σε άλλα έργα που περιλαμβάνονται σε ολοκληρωμένα σχέδια βιώσιμης αστικής ανάπτυξης. Για να είναι ένα ΤΑΑ επιλέξιμο για χρηματοδότηση από το JESSICA, πρέπει να αποδείξει, μεταξύ άλλων, ότι διαθέτει επαρκή ικανότητα και ανεξαρτησία διαχείρισης, πλήρες επιχειρησιακό σχέδιο και επαρκή προϋπολογισμό για την ανάληψη των επιλεγέντων έργων, και ισχυρή χρηματοοικονομική υποστήριξη. Αν και δεν απαιτείται ειδική νομική μορφή, το ΤΑΑ μπορεί να αποτελεί αυτοτελή νομική οντότητα ή να δημιουργηθεί ως «αυτοτελής χρηματοοικονομική μονάδα» στους κόλπους υφιστάμενου χρηματοπιστωτικού οργανισμού. Στην τελευταία περίπτωση, οι πόροι του JESSICA πρέπει να λογιστικοποιούνται χωριστά και να είναι σαφώς διαχωρισμένοι από τα λοιπά περιουσιακά στοιχεία του οικείου χρηματοπιστωτικού οργανισμού. Τα ΤΑΑ μπορούν να δημιουργηθούν σε εθνικό, περιφερειακό ή τοπικό επίπεδο, για να

ανταποκριθούν σε ολοκληρωμένα σχέδια αστικής ανάπτυξης, προβλεπόμενα έργα ή ανάγκες επενδυτών.

Τα Ταμεία Αστικής Ανάπτυξης θα τα διαχειρίζονται επαγγελματικά σχήματα του τραπεζικού και του ιδιωτικού τομέα αξιοποιώντας την χρηματοοικονομική, τεχνική και διαχειριστική εμπειρία τους και τις ικανότητές τους στη διαχείριση έργων τα οποία συγχρηματοδοτούνται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης.

Οι Διαχειριστικές Αρχές που θα αποφασίσουν να αξιοποιήσουν το JESSICA θα προκηρύξουν μία ή περισσότερες προσκλήσεις εκδήλωσης ενδιαφέροντος για την επιλογή ταμείων αστικής ανάπτυξης. Τα κριτήρια αξιολόγησης θα πρέπει να περιλαμβάνουν την επενδυτική πολιτική και τα έργα που θα στοχεύσουν, τους όρους και τις προϋποθέσεις με τις οποίες θα τα χρηματοδοτήσουν, τον τρόπο και το ποσοστό μόχλευσης από ιδιώτες επενδυτές, τεκμηρίωση της σκοπιμότητας αξιοποίησης των πόρων του ΕΤΠΑ, τους όρους εκκαθάρισης του Ταμείου κ.λ.π. Ως αποτέλεσμα της αξιολόγησης μία επενδυτική συμφωνία θα υπογραφεί ανάμεσα στη Διαχειριστική, ή άλλη Αρχή (π.χ το Ταμείο Χαρτοφυλακίου) και τα επιλεγμένα Ταμεία Αστικής Ανάπτυξης, η οποία θα εξειδικεύει τους όρους και τις προϋποθέσεις λειτουργίας του Ταμείου, τις στοχευόμενες επενδύσεις κ.λ.π» (Greene, 2011).

Δίνεται η δυνατότητα στις Διαχειριστικές Αρχές να οργανώσουν το JESSICA μέσω ενδιάμεσων Ταμείων Χαρτοφυλακίου.

Το Ταμείο Χαρτοφυλακίου είναι ένα ταμείο που δημιουργείται με σκοπό να επενδύει σε περισσότερα του ενός Ταμεία Αστικής Ανάπτυξης (ΤΑΑ). Αν και το Ταμείο Χαρτοφυλακίου δεν αποτελεί προϋπόθεση για την εφαρμογή του JESSICA, τα κράτη μέλη μπορούν να αποκομίσουν πολυάριθμα οφέλη από την ύπαρξη ενός τέτοιου ταμείου:

Επιτρέπει στις Διαχειριστικές Αρχές να μεταβιβάσουν σε κατάλληλους επαγγελματίες ορισμένα από τα καθήκοντα που επιβάλλει η εφαρμογή του JESSICA.

Στα καθήκοντα αυτά περιλαμβάνεται ο καθορισμός συγκεκριμένων κριτηρίων για την πραγματοποίηση επενδύσεων σε ΤΑΑ, η αξιολόγηση των ΤΑΑ και η υπόδειξη αυτών που είναι κατάλληλα για επένδυση, η διαπραγμάτευση των συμβατικών ρυθμίσεων με τα ΤΑΑ και η παρακολούθηση και αναφορά των επιδόσεων των ΤΑΑ (Χαρδούβελης, 2012).

Τα κράτη μέλη στα οποία ο τομέας των αστικών επενδύσεων είναι λιγότερο ανεπτυγμένος, αποκτούν και αυτά τη δυνατότητα να αξιοποιήσουν αμέσως τις χρηματοδοτήσεις του JESSICA, εν αναμονή της συγκρότησης ΤΑΑ και της κατάρτισης επιλέξιμων σχεδίων αστικών επενδύσεων.

Τα Ταμεία Χαρτοφυλακίου επιτρέπουν να συνδυαστούν οι πόροι του JESSICA με άλλους δημόσιους και/ή ιδιωτικούς πόρους, για να επενδυθούν σε ΤΑΑ.

Στην περίπτωση αξιοποίησης της επιλογής του Ταμείου Χαρτοφυλακίου, θα πρέπει να υπογραφεί μία συμφωνία χρηματοδότησης ανάμεσα στο κράτος μέλος ή τη Διαχειριστική Αρχή και το Ταμείο Χαρτοφυλακίου, η οποία θα εξειδικεύει τους όρους και τις προϋποθέσεις λειτουργίας του Ταμείου, την επενδυτική στρατηγική κ.λπ. (Κριεμάδης, 2011).

8.5 Ταμείο Ανάπτυξης Νέας Οικονομίας (TANEO)

Το TANEO είναι η πρώτη και μόνη εταιρεία στο χώρο με προσανατολισμό στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις. Μέσω των 11 εταιρειών του TANEO, περισσότερα από 280 εκατομμύρια Ευρώ έχουν διοχετευτεί σε ελληνικές μικρομεσαίες επιχειρήσεις. Με τη συνεργασία ιδιωτών και θεσμικών επενδυτών, το TANEO αυξάνει τα κεφάλαια υπό διαχείριση, που απευθύνονται σχεδιασμένα αποκλειστικά σε μικρές επιχειρήσεις που διαθέτουν όραμα και βιώσιμο επιχειρηματικό πλάνο.

Έντεκα αμοιβαία κεφάλαια επιχειρηματικών συμμετοχών (venture capital funds), που εδρεύουν στην Ελλάδα και διαχειρίζονται συνολικά πάνω από 280 εκατ. ευρώ, ιδρύθηκαν το 2008 με τη συγχρηματοδότηση του Ταμείου Ανάπτυξης Νέας Οικονομίας (TANEO). Το Ταμείο, κατά τη διάρκεια του προηγούμενου χρόνου, επένδυσε το σύνολο των κεφαλαίων που διαχειριζόταν, με στόχο τη διευκόλυνση της χρηματοδότησης των μικρομεσαίων επιχειρήσεων (ΜΜΕ). Σύμφωνα, με την ανακοίνωσή του, ήδη περισσότερες από 20 εταιρείες έχουν χρηματοδοτηθεί από τα αμοιβαία κεφάλαια επιχειρηματικών συμμετοχών, ενώ ο αριθμός αυτός αναμένεται να αυξηθεί τους προσεχείς μήνες, καθώς θα ενεργοποιηθούν επενδυτικά τα οκτώ από αυτά που συστάθηκαν τους τελευταίους εννέα μήνες. Για την υλοποίηση των στόχων του, το Ταμείο συνεργάστηκε με την πλειοψηφία των μεγάλων ελληνικών τραπεζών, με επιχειρηματίες και επενδυτικούς ομίλους και ταυτόχρονα, άντλησε κεφάλαια και από ξένους επενδυτές (Κριεμάδης, 2012).

Επίσης, συμμετέχει στην ενημέρωση των επιχειρήσεων για τις εναλλακτικές πηγές χρηματοδότησης, συμβουλεύει νέους και μη επιχειρηματίες, αναπτύσσει δίκτυα συνεργασιών για τη διευκόλυνση των ΜΜΕ και παρακολουθεί τις εξελίξεις της αγοράς εντοπίζοντας τα κενά χρηματοδότησης (Ματσατσίνης, 2010).

8.6 Δίκτυο Enterprise Europe Network (CIP-Hellas)

Αποστολή του δικτύου Enterprise Europe Network - Hellas είναι η ενίσχυση των επιχειρήσεων, κυρίως των μικρομεσαίων, σε θέματα ανταγωνιστικότητας και καινοτομίας. Το δίκτυο παρέχει ένα ολοκληρωμένο πλέγμα υπηρεσιών για την υποστήριξη της επιχειρηματικότητας, λειτουργώντας ως one-stop-shop για (Ματσατσίνης, 2010):

- Πρόσβαση σε ευρωπαϊκά χρηματοδοτικά προγράμματα και εργαλεία
- Πρόσβαση σε διεθνείς αγορές και ζήτηση επιχειρηματικών συνεργασιών

- Μεταφορά τεχνολογίας και τεχνογνωσίας
- Εκπροσώπηση σε διεθνείς επιχειρηματικές συναντήσεις
- Νέες πολιτικές και κανονισμούς της Ευρωπαϊκής Ένωσης
- Επιχειρησιακό σχεδιασμό και διαχείριση της καινοτομίας
- Διαχείριση δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας
- Διοργάνωση εκπαιδευτικών σεμιναρίων και ενημερωτικών ημερίδων
- Διαβούλευση σχετικά με νέες πολιτικές για τις επιχειρήσεις.

Οι μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις, ιδίως κατά τα αρχικά στάδια λειτουργίας τους, σπάνια έχουν τη δυνατότητα να ενημερώνονται συστηματικά για τις πολυποίκιλες μορφές στήριξης που τους παρέχουν τα προγράμματα της ΕΕ. Επιπλέον, δεν είναι πάντα σε θέση να εκτιμήσουν πλήρως το καινοτόμο ή το εμπορικό δυναμικό των προϊόντων τους και να αξιοποιήσουν τις νέες επιχειρηματικές ευκαιρίες που παρουσιάζονται, ιδιαίτερα όταν πρόκειται για τομείς διαφορετικούς από αυτούς που γνωρίζουν καλά.

Το Enterprise Europe Network-Hellas, μέλος του μεγαλύτερου δικτύου επιχειρηματικής υποστήριξης στον κόσμο, το οποίο περιλαμβάνει 600 τοπικούς οργανισμούς σε 54 χώρες σε Ευρώπη, Μέση Ανατολή, Ασία και Αμερική, προωθεί την καινοτομία, την εξωστρέφεια και τη διεθνοποίηση των επιχειρήσεων, τομείς που θεωρούνται κλειδιά για την ανταγωνιστικότητα και την ανάπτυξη. Παράλληλα, ενδυναμώνει τους δεσμούς μεταξύ βιομηχανίας, έρευνας και επενδυτικών κεφαλαίων και καλλιεργεί οικονομικά και περιβαλλοντικά βιώσιμη ανάπτυξη και απασχόληση (Greene, 2011).

Την περίοδο 2008-2012, το Enterprise Europe Network-Hellas υποστήριξε 410 συμφωνίες διεθνικής επιχειρηματικής συνεργασίας, οργάνωσε ή συμμετείχε σε 350 εκδηλώσεις μεταφοράς τεχνολογίας και επιχειρηματικές αποστολές και παρείχε 13.000 συμβουλές για πρόσβαση σε χρηματοδοτικά προγράμματα.

Το Δίκτυο αποτελεί κοινοπραξία των (Κριεμάδης, 2012):

- Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης (ΕΚΤ)
- Σύνδεσμος Βιομηχανιών Θεσσαλίας και Κεντρικής Ελλάδος (ΣΒΘΚΕ)
- Βιοτεχνικό Επιμελητήριο Αθήνας (ΒΕΑ)
- Επιμελητήριο Αρκαδίας
- Επιμελητήριο Ιωαννίνων
- Επιμελητήριο Καβάλας
- Σύνδεσμος Επιχειρήσεων και Βιομηχανιών (ΣΕΒ)
- Σύνδεσμος Βιομηχανιών Βορείου Ελλάδος (ΣΒΒΕ)
- Δίκτυο ΠΡΑΞΗ / Ίδρυμα Τεχνολογίας και Έρευνας (ΙΤΕ)
- Επιμελητήριο Ηρακλείου
- Εταιρεία Βιομηχανικής Έρευνας, Τεχνολογικής Ανάπτυξης και Εργαστηριακών Δοκιμών, Πιστοποίησης και Ποιότητας ΑΕ (ΕΒΕΤΑΜ)
- Αναπτυξιακή Δυτικής Μακεδονίας ΑΕ (ΑΝΚΟ)

8.7 . Χρηματοδοτικά προγράμματα Ευρώπης

Η Ευρωπαϊκή Ένωση χρησιμοποιεί τα χρηματοδοτικά προγράμματα ως μέσον για να ενθαρρύνει τη συμμετοχή των ενδιαφερομένων πολιτών και οργανισμών στην εφαρμογή της πολιτικής της. Τα χρηματοδοτικά προγράμματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης αφορούν τους διάφορους τομείς δραστηριοποίησης και χωρίζονται σε τέσσερις βασικές κατηγορίες: τα Ευρωπαϊκά Προγράμματα, τα Συγχρηματοδοτούμενα Προγράμματα που ενδιαφέρουν κυρίως τους πολίτες, τα Εθνικά Προγράμματα και τα Ευρωπαϊκά Προγράμματα Γειτονίας. Για συμμετοχή στα ευρωπαϊκά προγράμματα απαιτούνται συγκεκριμένες προϋποθέσεις και προθεσμίες για το κάθε πρόγραμμα ξεχωριστά (Κριεμάδης, 2012).

Οι δυνατότητες που υπάρχουν αφορούν σε (Greene, 2011):

1. Άμεσες επιχορηγήσεις από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή ή τους εκτελεστικούς της οργανισμούς, για τη χρηματοδότηση έργων με συγκεκριμένους στόχους (περιβάλλον, έρευνα, κατάρτιση, κ.λπ.)
2. Έμμεση χρηματοδότηση από εθνικές και τοπικές διαχειριστικές αρχές.

Οι άμεσες επιχορηγήσεις από την Επιτροπή (Greene, 2011):

- αποτελούν συμπληρωματική χρηματοδότηση, δεδομένου ότι η ΕΕ δεν χρηματοδοτεί εξολοκλήρου έργα
- έχουν ως στόχο την εξισορρόπηση δαπανών και εσόδων ενός έργου και, συνεπώς, δεν μπορούν να αποφέρουν κέρδη στον δικαιούχο της επιχορήγησης
- δεν μπορούν να χορηγούνται αναδρομικά για έργα που έχουν ήδη ολοκληρωθεί
- χορηγούνται στη βάση μιας επιχορήγησης για κάθε ένα έργο.

Επιλέξιμοι είναι (Κριεμάδης, 2011):

- Οι επιχειρήσεις ή άλλοι οργανισμοί (επιχειρηματικές ενώσεις, πάροχοι υπηρεσιών υποστήριξης επιχειρήσεων, σύμβουλοι, κ.λπ) που εκτελούν έργα τα οποία προωθούν τα συμφέροντα της ΕΕ ή συμβάλλουν στην εφαρμογή προγραμμάτων ή πολιτικών της ΕΕ.
- Τα έργα πρέπει να είναι διακρατικού χαρακτήρα, να έχουν μελετηθεί καλά και να δημιουργούν προστιθέμενη αξία.

Οι προσκλήσεις υποβολής προτάσεων συνήθως δημοσιεύονται στον ιστότοπο της εκάστοτε αρμόδιας γενικής διεύθυνσης της Επιτροπής ή του εκτελεστικού οργανισμού. Μπορεί επίσης να δημοσιεύονται στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σειρά C.

Ενδεικτικά αναφέρονται στις παρακάτω υποενότητες ορισμένα από τα τελευταία χρηματοδοτούμενα από την Ε.Ε. προγράμματα για ΜΜΕ.

8.7.1 Πρόγραμμα της ΕΕ για την Ανταγωνιστικότητα των Επιχειρήσεων και τις ΜΜΕ COSME 2014-2020

Το πρόγραμμα της ΕΕ «COSME» είναι το πρόγραμμα για την Ανταγωνιστικότητα των Επιχειρήσεων και τις ΜΜΕ για την περίοδο 2014-2020.

Εστιάζει σε 4 τομείς (Κριεμάδης, 2011):

1. Πρόσβαση στη χρηματοδότηση (Εγγυήσεις & Επιχειρηματικά Κεφάλαια)
2. Πρόσβαση στις Αγορές

3.Επιχειρηματικό Περιβάλλον

4.Πρώθηση επιχειρηματικότητας και επιχ/κης κουλτούρας

Πληροφορίες σχετικά με το ποσοστό χρηματοδότησης δεν είναι ακόμη γνωστές.

8.7.2 Εξωστρέφεια-Ανταγωνιστικότητα των Επιχειρήσεων II.

Το Πρόγραμμα «Εξωστρέφεια - Ανταγωνιστικότητα των Επιχειρήσεων (II)» εντάσσεται στα πλαίσια του Ε.Π. «Ανταγωνιστικότητα και Επιχειρηματικότητα 2007-2013» υλοποιείται από τη Διεύθυνση Μικρών και Μεσαίων Επιχειρήσεων (Δνση ΜΜΕ) της Γενικής Γραμματείας Βιομηχανίας και τον Ενδιάμεσο Φορέα του ΕΠΑΕ (ΕΦΕΠΑΕ) και αποτελεί μέρος της στρατηγικής του Υπουργείου Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας (ΥΠΑΑν.) προς την κατεύθυνση ενίσχυσης της εξωστρέφειας των Ελληνικών Επιχειρήσεων.

Οι επιλέξιμες ενέργειες αφορούν νέα προϊόντα/υπηρεσίες ή εν γένει προϊόντα/υπηρεσίες σε νέες αγορές και περιλαμβάνουν επενδύσεις που εντάσσονται στις κατωτέρω γενικές κατηγορίες ενεργειών (Ματσατσίνης, 2010):

- Μηχανολογικός Εξοπλισμός – Ειδικές Εγκαταστάσεις
- Ενέργειες πληροφορικής / τηλεπικοινωνιών
- Ενέργειες σχεδιασμού, πιστοποίησης και συμμόρφωσης προϊόντων / υπηρεσιών και συσκευασίας / ετικέτας. Ενέργειες ποιότητας και πιστοποίησης.
- Ενέργειες (πλην μελετών) προβολής σε αγορές – στόχους.
- Ενέργειες Τεχνικής και Συμβουλευτικής Υποστήριξης.

- Ενέργειες (πλην μελετών) προστασίας ή απόκτησης και χρήσης πατεντών, πνευματικής ιδιοκτησίας και μεταφοράς τεχνογνωσίας σε ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο.
- Ενέργειες ανάπτυξης εξειδικευμένου προσωπικού και ανθρωπίνων πόρων (μόνο για νέες μικρές και πολύ μικρές επιχειρήσεις).
- Λοιπές Ενέργειες (μόνο για νέες μικρές και πολύ μικρές επιχειρήσεις).

Η συνολική χρηματοδότηση ανέρχεται σε €30 000 000. Επιλέξιμες είναι οι επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στους τομείς της μεταποίησης, των κατασκευών και επιλεγμένων δραστηριοτήτων του εμπορίου και των υπηρεσιών και οι οποίες ταξινομούνται, είτε με βάση την κύρια, είτε με βάση τη δευτερεύουσα ενεργή δραστηριότητά τους σε έναν από τους επιλέξιμους κλάδους του Προγράμματος, όπως περιγράφονται στον πίνακα των επιλέξιμων κλάδων ΚΑΔ-NACE 2008 του Παραρτήματος VI (Ματσατσίνης, 2010).

8.7.3 Ολοκληρωμένη παρέμβαση για την στήριξη της Γυναικείας Απασχόλησης μέσω ενίσχυσης της Επιχειρηματικότητας.

Το παρόν Πρόγραμμα «Ολοκληρωμένη παρέμβαση για τη στήριξη της γυναικείας απασχόλησης μέσω ενίσχυσης της επιχειρηματικότητας» συγχρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (Ε.Κ.Τ), στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εθνικό Αποθεματικό Απροβλέπτων» και στοχεύει στην τόνωση της απασχόλησης μέσω της δημιουργίας πρόσθετων δυνατοτήτων (Ματσατσίνης, 2010).

Επιλέξιμες δαπάνες των επιχειρηματικών σχεδίων στο πλαίσιο του προγράμματος είναι οι ακόλουθες (Ματσατσίνης, 2010):

- Λειτουργικές δαπάνες επιχείρησης (ενοίκια, λογαριασμοί ΔΕΚΟ, δαπάνες ίδρυσης, δαπάνες παροχής υπηρεσιών νομικής και λογιστικής υποστήριξης, έξοδα προβολής κλπ.).
- Ασφαλιστικές εισφορές του επιχειρηματία (στον κύριο φορέα υποχρεωτικής ασφάλισης).
- Δαπάνη παροχής υπηρεσιών συμβούλου για την σύνταξη και παρακολούθηση επιχειρηματικού σχεδίου.
- Δαπάνες για την παροχή υπηρεσιών mentoring / coaching από συμβούλους με σκοπό την υποστήριξη των ωφελούμενων στην ανάπτυξη της επιχειρηματικής ιδέας και την υλοποίηση του επιχειρησιακού σχεδίου για διάστημα έξι (6) μηνών από την έναρξη της επιχειρηματικής δραστηριότητας.
- Δαπάνες κατάρτισης του δικαιούχου επιχειρηματία ή / και του νεοπροσλαμβανόμενου (ανέργου / άνεργης ή απειλούμενου / -ης από ανεργία) σε πιστοποιημένο φορέα επαγγελματικής κατάρτισης.
- Ετήσιο μισθολογικό κόστος (συμπεριλαμβανομένων των ασφαλιστικών εισφορών) που θα προκύψει από τη δημιουργία νέας θέσης εργασίας.

Η συνολική χρηματοδότηση ανέρχεται σε €40 000 000 και αφορά στο 100% των δαπανών του κάθε επιλεγέντα.

8.7.4 Ενίσχυση μικρομεσαίων επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στους τομείς Μεταποίησης - Τουρισμού – Εμπορίου & Υπηρεσιών

Το πρόγραμμα «Ενίσχυση μικρομεσαίων επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στους τομείς Μεταποίησης - Τουρισμού – Εμπορίου &

Υπηρεσιών» αποτελεί μια επιμέρους πρωτοβουλία του Υπουργείου Ανάπτυξης, Ανταγωνιστικότητας Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων με στόχο την ενίσχυση υφιστάμενων, νέων και υπό σύσταση πολύ μικρών, μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων που θα υλοποιήσουν επενδύσεις προσανατολισμένες στην καινοτομία, το περιβάλλον και τις τεχνολογίες πληροφορικής.

- Κτίρια, εγκαταστάσεις και περιβάλλον χώρος
- Μηχανήματα – Εξοπλισμός
- Μεταφορικά Μέσα (επαγγελματικής χρήσης)
- Εξοπλισμός και εγκαταστάσεις Προστασίας Περιβάλλοντος και Εξοικονόμησης Ενέργειας
- Δικαιώματα τεχνολογίας
- Πιστοποίηση συστημάτων διασφάλισης ποιότητας
- Λογισμικό
- Προβολή - Προώθηση
- Συμβουλευτικές υπηρεσίες
- Λειτουργικές δαπάνες μόνο για τις νέες - υπό σύσταση μικρές επιχειρήσεις

Το σύνολο της χρηματοδότησης ανέρχεται σε €456 000 000 (Ματσατσίνης, 2010).

8.8. Απαραίτητα δικαιολογητικά για την ένταξη στα προγράμματα

Για λόγους αποφυγής πλεονασμών και δεδομένου ότι σε καμία από τις ιστοσελίδες των προαναφερθέντων προγραμμάτων δημόσιας χρηματοδότησης δεν συμπεριλαμβάνεται αναλυτική ενημέρωση και παράθεση των απαραίτητων δικαιολογητικών, έπειτα από προσωπική έρευνα των συντακτριών της παρούσας πτυχιακής εργασίας προέκυψαν τα απαραίτητα έγγραφα που απαιτούνται σε όλα τα παραπάνω προγράμματα και παρατίθενται συνοπτικά παρακάτω:

- Δήλωση φορολογίας εισοδήματος (έντυπο Ε1)
- Κατάσταση οικονομικών στοιχείων από επιχειρηματική δραστηριότητα (έντυπο Ε3)
- Οριστική δήλωση (εκκαθάριση των ποσών φόρων που οφείλονται από εισοδήματα σε μισθωτές υπηρεσίες , καθώς και ποσά όπως ειδικής εισφοράς αλληλεγγύης που παρακρατήθηκαν - έντυπο Ε7).
- Δήλωση φορολογίας εισοδήματος νομικών προσώπων νομικών οντοτήτων.
- Έντυπο (Ε3) αναγγελίας πρόσληψης
- Έντυπο (Ε4) πίνακας προσωπικού

Τέλος, παρουσιάζονται οι οδηγίες σύνταξης επιχειρηματικού πλάνου για επιδότηση επιχειρηματικών προτάσεων όπως δίδονται από τα παραπάνω προγράμματα επιδοτήσεων:

ΕΙΣΗΓΗΤΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ (EXECUTIVE SUMMARY)

Είναι το κεφάλαιο που θα διαβαστεί πρώτα και θα δημιουργήσει την αρχική εντύπωση στους αξιολογητές αλλά και σε έναν πιθανό χρηματοδότη του επενδυτικού πλάνου.

Στοιχεία που πρέπει να περιληφθούν στο εισηγητικό σημείωμα είναι τα εξής:

- Περιγραφή της βασικής ιδέας που πρόκειται να αναπτυχθεί. Σε ποια γενικότερη περιοχή κινείται.
- Σύντομη αναφορά στην επιχειρηματική ευκαιρία που θα εκμεταλλευτούν οι νέοι επιχειρηματίες.
- Σκοπός του επιχειρηματικού σχεδίου.

- Η αγορά-στόχος της νέας ιδέας.
- Τα χαρακτηριστικά της ομάδας που θα αναπτύξει την ιδέα και την σχετική εμπειρία που υπάρχει.
- Τα βασικά ανταγωνιστικά χαρακτηριστικά (πλεονεκτήματα) που θα προσπαθήσουν να πετύχουν.
- Οι κύριοι στόχοι κερδοφορίας και απόδοσης της επένδυσης.
- Οι βασικές απαιτήσεις σε κεφάλαιο και ανθρώπινους πόρους που θα απαιτηθούν.

ΕΤΑΙΡΕΙΑ /ΙΔΡΥΤΕΣ

- **Σύντομο ιστορικό της εταιρείας**

Τα κύρια στοιχεία ίδρυσης και εξέλιξης της εταιρείας, με αναφορά σε σημεία ορόσημα στην πορεία της.

- **Πεδίο δραστηριότητας**

Θα πρέπει να αναφέρουν την κύρια και τις δευτερεύουσες δραστηριότητες της εταιρείας και την αγορά στην οποία απευθύνονται.

- **Κυριότερα στοιχεία από την εξέλιξη της τελευταίας τριετίας για την εταιρεία**

Σε μορφή πινάκων θα πρέπει να παρατίθενται τα στοιχεία εξέλιξης του Κύκλου Εργασιών, Κερδών, προσωπικού ώστε να φαίνεται η δυναμική της εταιρείας στα τρία τελευταία χρόνια.

- **Ποια είναι η σύνθεση της ομάδας που καλείται να υλοποιήσει το προτεινόμενο Σχέδιο.**

Προσωπικές πληροφορίες για τα άτομα που θα συμμετέχουν ενεργά στην υλοποίηση της ιδέας.

ΤΟ ΠΡΟΙΟΝ & Η ΑΓΟΡΑ

- **Περιγραφή του προϊόντος/υπηρεσίας**

Συνοπτική καταγραφή της ιδέας που θα έχουν για την ανάπτυξη του νέου προϊόντος/υπηρεσίας.

- **Στοιχεία καινοτομίας**

Ο επιχειρηματίας θα πρέπει να αναφέρει τα χαρακτηριστικά της καινοτομίας που διακρίνει την ιδέα.

- **Ανάλυση των δυνάμεων του ανταγωνισμού (πελάτες, προμηθευτές, ανταγωνιστές, ένταση ανταγωνισμού)**

Καλούνται να αναφέρουν τα στοιχεία που έχουν στην διάθεσή τους για τις δυνάμεις που αφορούν τον ανταγωνισμό στην αγορά που θα κινηθούν. Ειδικότερα θα αναφερθούν τα δημογραφικά στοιχεία που ενδιαφέρουν, αν θα κινηθούν τοπικά, πανελλαδικά, ή και διεθνώς, ποιος έχει την διαπραγματευτική δύναμη (πελάτες, προμηθευτές), ποιοι είναι οι κυριότεροι «παίκτες» στην αγορά, πόσο υψηλά είναι τα εμπόδια στην είσοδο νέων ανταγωνιστών στην αγορά, εάν υπάρχουν υποκατάστατα προϊόντα.

- **Χαρακτηριστικά πάνω στα οποία θα στηριχθεί η ανταγωνιστικότητα του προϊόντος/υπηρεσίας**

Στην ενότητα αυτή θα δοθούν τα στοιχεία που θα οδηγήσουν σε μια καλή τοποθέτηση στην αγορά. Αν θα χρειαστούν τροποποιήσεις ή εξέλιξη στο προϊόν μετά από σύντομο χρονικό διάστημα και ποια θα είναι η επιπλέον υπηρεσία που θα ενισχύσει την θέση της νέας ιδέας

- **Ποσοτικά στοιχεία έρευνας αγοράς**

Χρειάζεται να παρουσιαστούν στοιχεία αγοράς τα οποία να είναι όσο το δυνατόν πιο αξιόπιστα. Καλό είναι να βρεθούν από αναγνωρισμένες πηγές, (δημοσιεύσεις σε ειδικά περιοδικά ή εφημερίδες, έρευνες αγοράς, εκτιμήσεις ειδικών κλπ.). Στοιχεία που πρέπει να παρουσιαστούν αφορούν το συνολικό μέγεθος αγοράς, τις τάσεις τα τελευταία χρόνια, τους κυριότερους εξωγενείς παράγοντες που επηρεάζουν την αγορά (δημογραφικούς, πολιτικούς, νομοθετικούς, τεχνολογικούς), τις κύριες προβλέψεις για μεσοπρόθεσμο χρονικό ορίζοντα (3-5 χρόνια).

Τελικά, βασισμένοι στο σύνολο της ανάλυσης που θα προηγηθεί, θα πρέπει να καταλήξουν στο τμήμα της αγοράς που στοχεύουν να κατακτήσουν.

ΣΧΕΔΙΟ MARKETING

Το σχέδιο marketing περιγράφει με ποιον τρόπο θα επιτευχθεί η επιθυμητή τοποθέτηση (positioning) στην αγορά. Στοιχεία που καλό θα ήταν να αναφερθούν σχετίζονται με:

- **Προσδοκώμενη θέση (positioning) στην αγορά**

Ανακεφαλαίωση των κυριότερων σημείων του προηγούμενου κεφαλαίου καταλήγοντας στο ποιο είναι το επιθυμητό positioning για την εταιρεία.

- **Στρατηγική διείσδυσης στην αγορά**

Αναφορά στην φιλοσοφία διείσδυσης στην αγορά, συγκεκριμένες ομάδες αγοραστών που στοχεύετε, γεωγραφική κατανομή των δραστηριοτήτων της επιχείρησης, ανάλυση εποχικότητας, έρευνα για προμήθειες στο Δημόσιο.

- **Πολιτική τιμολόγησης**

Πολιτική τιμολόγησης και σύγκριση με ανταγωνισμό. Ανάλυση περιθωρίων κέρδους για κατασκευή και πώληση. Επίπεδο υπηρεσιών πριν και μετά την πώληση. Ειδικό βάρος της κάθε κατηγορίας υπηρεσιών και κοστολόγησή τους.

- **Πολιτική πωλήσεων**

Μέθοδοι που θα ακολουθηθούν, ανάπτυξη δικτύου πωλήσεων, αριθμός πωλητών, απευθείας πώληση, προώθηση πωλήσεων, προβλεπόμενος τζίρος κατά είδος και πωλητή.

- **«Δίκτυο» πωλήσεων και διανομής**

Μέθοδοι και κανάλια διανομής. Σκέψεις για εξαγωγές και απαιτήσεις για ιδιαιτερότητες εξαγωγικών δραστηριοτήτων.

- **Σχέδιο προώθησης και επικοινωνίας**

Τρόποι και μέθοδοι που θα ακολουθηθούν.

ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΠΡΟΙΟΝΤΩΝ

Εάν υπάρχει η ανάγκη να σχεδιαστούν και να αναπτυχθούν πρωτότυπα (prototypes), πρέπει να περιγραφούν τα στάδια και οι ενέργειες που απαιτούνται ώστε να έχουμε έτοιμο το τελικό προϊόν σε εύλογο χρονικό διάστημα. Στοιχεία που πρέπει να αναφερθούν:

- **Δυσκολίες και κίνδυνοι κατά το στάδιο του σχεδιασμού ή/και βελτίωσης του προϊόντος/υπηρεσίας**
- **Συνεργασίες που έχουν αναπτυχθεί ή πρόκειται να αναπτυχθούν (για παράδειγμα με Ερευνητικά Κέντρα) κατά το στάδιο της προτυποποίησης**
- **Δαπάνες που σχετίζονται με τον σχεδιασμό και ανάπτυξη των προϊόντων/υπηρεσιών**
- **Θέματα που σχετίζονται με πνευματικά δικαιώματα, πατέντες, κλπ.**

ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ

θα αναφερθούν με λεπτομέρειες στα τεχνικά χαρακτηριστικά εξοπλισμού, εγκαταστάσεων, κλπ.

- **Ανάγκες σε εγκαταστάσεις**

Υπάρχουσες εγκαταστάσεις και ανάγκες σε συμπλήρωση και βελτίωση του εξοπλισμού. Με ποιον τρόπο σκοπεύουν να κάνουν τις απαραίτητες ενέργειες στο αρχικό στάδιο λειτουργίας της μονάδας.

- **Ανάγκες σε πάγιο εξοπλισμό (κύριο και βοηθητικό)**

Αγορά εξοπλισμού ή leasing.

- **Βασικοί προμηθευτές**

Προμήθειες πρώτων υλών. Πολιτική αποθεμάτων πρώτων υλών και έτοιμων προϊόντων.

- **Ύπαρξη υπεργολάβων**

Αν υπάρχουν σκέψεις για χρήση υπεργολάβων. Ποιος θα είναι ο τρόπος που θα γίνει η ανάθεση των εργασιών και πως θα ελέγχεται το τελικό αποτέλεσμα.

- **Διασφάλιση ποιότητας στην παραγωγική διαδικασία**

Θα πρέπει αν αναφέρουν αν υπάρχει απαίτηση συστήματος διασφάλισης ποιότητας. Αν υπάρχει απαίτηση για απόκτηση σημάτων ποιότητας. Θέματα που αφορούν νομικές πλευρές. Θέματα διασφάλισης ποιότητας και συμμόρφωσης με Ελληνικούς και διεθνείς κανονισμούς. Πολιτική της εταιρείας σχετικά με ζητήματα επίτευξης υψηλών ποιοτικών προδιαγραφών στο προσφερόμενο προϊόν/υπηρεσία.

- **Στοιχεία κόστους στην παραγωγική διαδικασία**

Παρουσίαση σε πίνακες του σταθερού και μεταβλητού κόστους παραγωγής.

ΟΜΑΔΑ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ -ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

Αυτή η ενότητα περιγράφει την δομή της επιχείρησης, δηλαδή το οργανόγραμμα, τις απαιτήσεις σε στελέχη, το σύστημα διοίκησης και ελέγχου το καθεστώς ιδιοκτησίας των μετόχων και επενδυτών καθώς και το δυναμικό της ομάδας που θα ασκεί διοικητικά καθήκοντα.

- **Ιδιοκτησιακό καθεστώς - Βασικοί μέτοχοι**

Αν η ιδέα θα υλοποιηθεί από την υπάρχουσα εταιρεία ή θα δημιουργηθεί νέα εταιρεία και πως θα οριστεί η συμμετοχή των μετόχων.

- **Οργανωτική Δομή της εταιρείας**

Παρουσίαση των θέσεων διοίκησης της επιχείρησης καθώς και των βασικών αρμοδιοτήτων και καθηκόντων της κάθε θέσης. Ανάγκες σε προσλήψεις ειδικευμένου προσωπικού. Πολιτική προσλήψεων.

- **Επιχειρηματική εμπειρία από τα μέλη της ομάδας υλοποίησης**

Αναφορά στους ανθρώπους που θα στελεχώσουν αρχικά τις θέσεις κλειδιά της εταιρείας. Σχετική εμπειρία στο αντικείμενο και στην αγορά που απευθύνεται η εταιρεία.

- **Προτεινόμενο σύστημα εσωτερικού ελέγχου**

Θα αναπτύξουν τον τρόπο με τον οποίο θα εξασφαλίζεται ο έλεγχος της λειτουργίας και των οικονομικών της εταιρείας.

- **Συνεργασίες και υποστήριξη από εξωτερικούς συνεργάτες**

Νομική κάλυψη, φοροτεχνική υποστήριξη, συνεργασία με εξειδικευμένους συμβούλους, κλπ.

ΣΧΕΔΙΟ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ-ΕΚΤΙΜΗΣΗΣ ΡΙΣΚΟΥ

- **Συνοπτικό σχέδιο υλοποίησης**

Στην προκειμένη περίπτωση είναι απαραίτητη η γραφική απεικόνιση των κυριότερων δραστηριοτήτων που απαιτούνται για το στήσιμο και την αρχική λειτουργία της επιχείρησης σε μορφή χρονοδιαγράμματος και αναφορά στις κρίσιμες δραστηριότητες.

- **Αναφορά στις βασικές υποθέσεις, εκτιμήσεις ρίσκου και προβλήματα στην υλοποίηση του σχεδίου**

Η ενότητα αυτή πρέπει οπωσδήποτε να περιλαμβάνεται στο business plan, γιατί διαφορετικά ένας πιθανός χρηματοδότης θα νομίσει πως δεν έχετε λάβει υπόψη τους κινδύνους που εμπεριέχονται στην υλοποίηση του σχεδίου. Η ανάλυση του ρίσκου πρέπει να περιλαμβάνει τα εξής:

- Τις βασικές υποθέσεις στις οποίες οι νέοι επιχειρηματίες έχουν στηρίξει το σκεπτικό τους για την ανάπτυξη της ιδέας.
- Τα σημαντικότερα προβλήματα που μάλλον θα αντιμετωπίσουν. Πχ. κακή οικονομική συγκυρία, αντίδραση από τους ανταγωνιστές, αντιστροφή της αυξητικής τάσης στην αγορά, προβλήματα στην έγκαιρη ανάπτυξη του προϊόντος, δυσχέρεια στις διαδικασίες εισαγωγής, κακός προϋπολογισμός κλπ.
- Τις επιπτώσεις που δημιουργούνται αν κάποια από τα δυσμενή σενάρια επαληθευτούν και η κατάστροψη εναλλακτικών σχεδίων δράσης για να αντιμετωπιστούν οι αρνητικές επιπτώσεις.

ΠΡΟΒΛΕΠΟΜΕΝΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΡΙΕΤΙΑΣ

Στην συγκεκριμένη ενότητα του business plan πρέπει να μεταφράζεται το σκεπτικό και οι στόχοι της εταιρείας καθώς και η απόδοση της επένδυσης. Η ανάλυση των ισολογισμών, των αποτελεσμάτων χρήσης και των προβλεπόμενων χρηματοροών πρέπει να καλύπτει χρονική περίοδο τουλάχιστον 3 ετών. Σίγουρα είναι δύσκολο να

γίνουν ακριβείς προβλέψεις (ιδιαίτερα σε κατάσταση οικονομικής αστάθειας), αλλά δεν υπάρχει άλλος τρόπος για να εξεταστεί η βιωσιμότητα της υλοποίησης της ιδέας που περιγράψατε στις προηγούμενες ενότητες του ΕΣ.

Στις επιμέρους υποενότητες πρέπει να δίνονται σε μορφή πινάκων τα κυριότερα στοιχεία των χρηματοοικονομικών δεδομένων, με αναφορά των κύριων υποθέσεων στις οποίες στήριξαν την ανάλυση, των βασικών μεγεθών και των συμπερασμάτων από την ανάλυση.

- **Προβλέψεις Πωλήσεων**

Ετήσιες προβλέψεις σε ποσότητα και αξία και ποσοστό αύξησης σε σχέση με το προηγούμενο έτος.

- **Προβλέψεις κύριων στοιχείων κόστους (πάγιου και λειτουργικού)**

Ετήσιες προβλέψεις σε αξία και ποσοστό μεταβολής. Ποσοστιαία κατανομή των στοιχείων κόστους στο συνολικό.

- **Ανάλυση Νεκρού Σημείου της προτεινόμενης επένδυσης**

Πίνακας ανάλυσης Νεκρού Σημείου.

- **Προβλέψεις χρηματοροών**

Τριμηνιαίες προβλέψεις για τις εισπράξεις και τις πληρωμές με βάση τις προβλέψεις πωλήσεων και δαπανών.

- **Προβλέψεις βασικών μεγεθών Αποτελεσμάτων Χρήσης**

Ετήσιες προβλέψεις και ποσοστό μεταβολής. Σε περίπτωση εταιρείας που ήδη λειτουργεί να επισημανθούν οι μεταβολές σε σχέση με την υπάρχουσα κατάσταση.

- **Προβλέψεις βασικών μεγεθών Ισολογισμών και αριθμοδεικτών**

Ετήσιες προβλέψεις και ποσοστό μεταβολής. Σε περίπτωση εταιρείας που ήδη λειτουργεί να επισημανθούν οι μεταβολές σε σχέση με την υπάρχουσα κατάσταση. Κυριότεροι δείκτες που πρέπει να αναφερθούν είναι:

Δείκτες αποδοτικότητας

Περιθώριο μεικτού κέρδους	[μεικτά κέρδη] / [πωλήσεις]
Περιθώριο λειτουργικού κέρδους	[κέρδη προ φόρων, τόκων και αποσβέσεων] / [πωλήσεις]
Περιθώριο καθαρού κέρδους	[κέρδη προ φόρων] / [πωλήσεις]
Αποδοτικότητα Ιδίων Κεφαλαίων	[κέρδη προ φόρων] / [σύνολο Ιδίων Κεφαλαίων]

Δείκτης ρευστότητας

Κυκλοφοριακή ρευστότητα	[Κυκλοφορούν ενεργητικό] / [Βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις]
-------------------------	---

Δείκτης δραστηριότητας

Ίδια προς Ξένα Κεφάλαια	[Σύνολο Ιδίων Κεφαλαίων] / [Δάνεια + Λοιπές Υποχρ. προς τρίτους]
-------------------------	--

Δείκτες αποτελεσματικότητας

Κυκλοφοριακή ταχύτητα απαιτήσεων	[απαιτήσεις από πελάτες] / [πωλήσεις] * 365
Κυκλοφοριακή ταχύτητα υποχρεώσεων	[υποχρεώσεις προς προμηθευτές] / [αγορές] *365
Κεφάλαιο κίνησης	[Κυκλοφορούν ενεργητικό] - [Βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις] / [πωλήσεις]

- **Σύνοψη κύριων στόχων ανάπτυξης**

Στο τέλος της ενότητας καλό είναι να αναφερθούν συνοπτικά οι κύριοι στόχοι της ανάπτυξης της εταιρείας. Για παράδειγμα στόχοι τζίρου, κερδών και απόδοσης της επένδυσης μετά την τριετία αναφοράς.

ΣΧΕΔΙΟ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ

Σκοπός της τελευταίας ενότητας είναι να δώσει συγκεντρωτικά τις ανάγκες της επιχείρησης σε αρχικό κεφάλαιο, μια σύντομη αναφορά στις διάφορες χρήσεις του κεφαλαίου και με ποιον τρόπο θα επιτευχθεί η προτεινόμενη απόδοση του κεφαλαίου.

Το σημαντικό σημείο της ενότητας αυτής είναι ότι οι όροι χρηματοδότησης της επιχείρησης αποτελούν στην ουσία το πρώτο βήμα στην διαδικασία διαπραγμάτευσης με έναν υποψήφιο χρηματοδότη. Στοιχεία που πρέπει να αναφερθούν:

- ✓ Απαιτούμενο ύψος χρηματοδότησης.
- ✓ Χρονικές περίοδοι κατά τις οποίες χρειάζεται χρηματοδότηση.

- ✓ Είδος χρηματοδότησης.
- ✓ Τρόποι χρήσης του κεφαλαίου.
- ✓ Υπολογισμός απόδοσης του κεφαλαίου επένδυσης.
- **Συνολικές ανάγκες σε χρηματοδότηση ανά κατηγορία δαπανών**

Οι επενδυτές θα πρέπει να λάβουν σε πίνακες τις ανάγκες σε χρηματοδότηση των παγίων και του κεφαλαίου κίνησης για την ανάπτυξη της εταιρείας ή της ιδέας αντίστοιχα.

- **Πιθανές πηγές χρηματοδότησης**

Ο νέος επιχειρηματίας θα πρέπει να αναφέρει τις πιθανές πηγές χρηματοδότησης όπως την καταβολή μετρητών από τους μετόχους, την προσφυγή σε δανεισμό (μακροπρόθεσμο ή βραχυπρόθεσμο), κάποια επιχορήγηση από Πρόγραμμα, κλπ.

- **Επιπλέον ανάγκες σε χρηματοδότηση μετά την φάση της εκκίνησης**

Και τέλος εκτός από την φάση εκκίνησης, σε ποιο στάδιο λειτουργίας της εταιρείας θα αναγκαστούν να βρουν επιπλέον κεφάλαιο. Και τι ανάγκες θα προσπαθήσουν να καλύψουν.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

Μπορούν να περιληφθούν:

- Τα βιογραφικά των βασικών συντελεστών για την υλοποίηση της ιδέας
- Αναλυτικότερα τεχνικά δεδομένα για το προϊόν/υπηρεσία που θα αναπτυχθεί
- Έντυπο υλικό που βοηθά στην κατανόηση του προϊόντος και της χρησιμοποιούμενης τεχνολογίας
- Σχετικά με το προϊόν άρθρα, δημοσιεύσεις, κλπ.
- Αναλυτικοί υπολογισμοί

- Ότι άλλο μπορεί να υποστηρίξει το Επιχειρηματικό Σχέδιο και δεν έχει περιληφθεί στο κείμενο.

8.9. Στατιστικά χρήσης προγραμμάτων δημόσιας χρηματοδότησης

Δεδομένου ότι στις ιστοσελίδες των προγραμμάτων χρηματοδότησης δεν διατίθεται υλικό σχετικά με τα στατιστικά χρηματοδότησης, η μόνη διαθέσιμη πηγή που αφορά όλα τα προγράμματα είναι το Ε.Σ.Π.Α. χωρίς ωστόσο να δίνονται συγκεκριμένες πληροφορίες για κάθε πρόγραμμα ξεχωριστά. Συγκεντρώνοντας τα διαθέσιμα στατιστικά των τελευταίων ετών για τα προαναφερθέντα προγράμματα παρουσιάζουμε τις ακόλουθες στατιστικές καρτέλες:

ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΠΤΥΧΙΟΥΧΩΝ Γ' ΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ Π/Υ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ ΠΟΥ ΥΠΟΒΛΗΘΗΚΑΝ	Π/Υ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΩΝ ΣΧΕΔΙΩΝ ΠΟΥ ΥΠΟΒΛΗΘΗΚΑΝ	ΜΕΣΟΣ ΟΡΟΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΠΡΟΤΑΣΗΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ ΠΟΥ ΘΑ ΕΝΙΣΧΥΘΟΥΝ	ΑΝΑΛΟΓΙΑ ΕΝΤΑΞΕΙΣ/ΥΠΟΒΟΛΕΣ
50.000.000 €	16.193	420 εκατ. €	25.887	2.065	1:8

ΝΕΟΦΥΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ

ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ Π/Υ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ ΠΟΥ	Π/Υ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΩΝ ΣΧΕΔΙΩΝ ΠΟΥ	ΜΕΣΟΣ ΟΡΟΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΠΡΟΤΑΣΗΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ ΠΟΥ ΘΑ	ΑΝΑΛΟΓΙΑ ΕΝΤΑΞΕΙΣ/ΥΠΟΒΟΛΕΣ

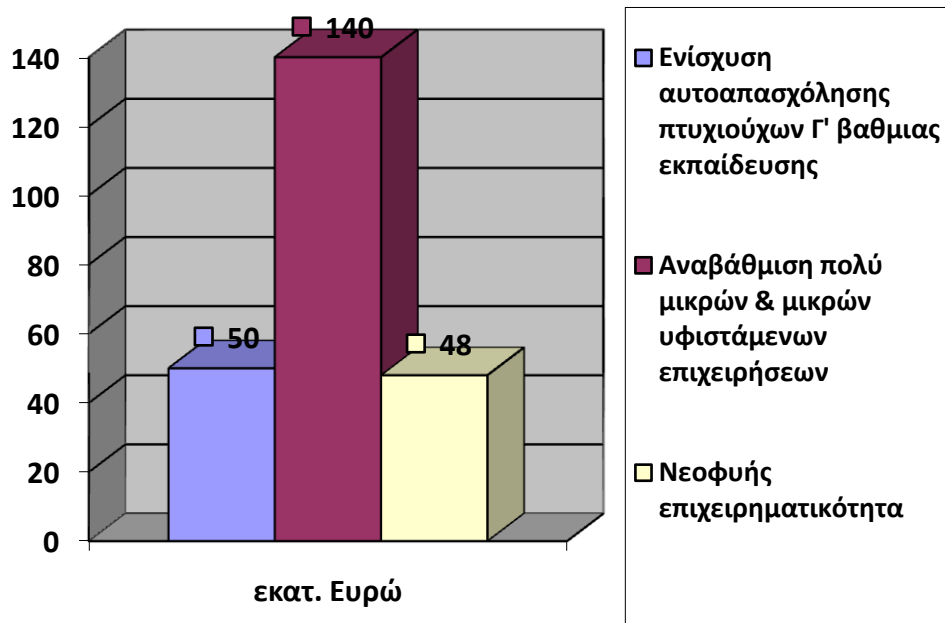
	ΥΠΟΒΛΗΘΗΚΑΝ	ΥΠΟΒΛΗΘΗΚΑΝ		ΕΝΙΣΧΥΘΟΥΝ	
72.000.000 €	5.626	340 εκατ. €	60.455	1.273	1:4

ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΜΜΕ

ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ Π/Υ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ ΠΟΥ ΥΠΟΒΛΗΘΗΚΑΝ	Π/Υ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΩΝ ΣΧΕΔΙΩΝ ΠΟΥ ΥΠΟΒΛΗΘΗΚΑΝ	ΜΕΣΟΣ ΟΡΟΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΠΡΟΤΑΣΗΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ ΠΟΥ ΘΑ ΕΝΙΣΧΥΘΟΥΝ	ΑΝΑΛΟΓΙΑ ΕΝΤΑΞΕΙΣ/ΥΠΟΒΟΛΕΣ
180.000.000 €	2.552	324 εκατ. €	127.100	1.650	1:2

ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΜΜΕ

ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ Π/Υ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ ΠΟΥ ΥΠΟΒΛΗΘΗΚΑΝ	Π/Υ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΩΝ ΣΧΕΔΙΩΝ ΠΟΥ ΥΠΟΒΛΗΘΗΚΑΝ	ΜΕΣΟΣ ΟΡΟΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΠΡΟΤΑΣΗΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ ΠΟΥ ΘΑ ΕΝΙΣΧΥΘΟΥΝ	ΑΝΑΛΟΓΙΑ ΕΝΤΑΞΕΙΣ/ΥΠΟΒΟΛΕΣ
220.000.000 €	9.557	1,2 δισ. €	118.976	2.060	1:5

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΠΑΝΑΔ - ΕΔΒΜ

ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ Π/Υ	ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗ ΔΡΑΣΕΩΝ ΣΥΝΟΛΙΚΟΥ Π/Υ	ΠΡΟΣΚΛΗΣΕΙΣ – ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΕΝΤΑΞΗΣ	ΕΝΕΡΓΟΠΟΙΗΜΕΝΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ	ΕΝΕΡΓΟΠΟΙΗΣΗ ΕΠΙΠΛΕΟΝ ΔΡΑΣΕΩΝ ΜΕΧΡΙ ΤΕΛΟΣ 2016
2,6 ΔΙΣ. €	1,7 ΔΙΣ. €	64 ΠΡΟΣΚΛΗΣΕΙΣ – 119 ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ	826 ΕΚΑΤ. €	500 ΕΚΑΤ. €

ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΝΕΩΝ ΕΡΕΥΝΗΤΩΝ

ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ Π/Υ	422 ΥΠΟΤΡΟΦΙΕΣ ΔΙΔΑΚΤΟΡΩΝ	ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ ΜΙΚΡΩΝ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΩΝ ΟΜΑΔΩΝ – 600 ΕΡΕΥΝΗΤΕΣ	ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΜΕΤΑΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΗΤΩΝ	ΑΠΟΚΤΗΣΗ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΗΣ
87 ΕΚΑΤ. €	21 ΕΚΑΤ. €	30 ΕΚΑΤ. €	15 ΕΚΑΤ. €	500 ΕΚΑΤ. €

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η προώθηση της επιχειρηματικότητας και η ανάπτυξη υγιών και ανταγωνιστικών επιχειρήσεων είναι γεγονός ότι σήμερα αναγνωρίζονται ως οι βασικοί παράγοντες δημιουργίας ισχυρών οικονομιών ελεύθερης αγοράς. Η δυναμική παγκοσμιοποίηση της οικονομίας αποτελεί μια πραγματικότητα, που δοκιμάζει την ικανότητα των οικονομιών των αναπτυγμένων και ιδιαίτερα των αναπτυσσόμενων χωρών τόσο να προσαρμόζονται έγκαιρα και αποτελεσματικά σε αυτήν, όσο και να διατηρούν το ανταγωνιστικό τους πλεονέκτημα.

Στο νέο διεθνοποιημένο περιβάλλον, οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις αναγνωρίζονται ως η ανθεκτικότερη και επικρατέστερη μορφή επιχείρησης όλων των χωρών, αποτελούν δυναμικό παράγοντα όλων των οικονομιών και παίζουν κεντρικό ρόλο στην προώθηση βιώσιμης οικονομικής ανάπτυξης και στη δημιουργία θέσεων απασχόλησης, ενώ αποτελούν σημαντικό κοινωνικό, πολιτιστικό και περιβαλλοντικό κεφάλαιο των εθνών. Είναι γεγονός ότι, τα θετικά οικονομικά και κοινωνικά αποτελέσματα των δυναμικών μικρομεσαίων επιχειρήσεων συγκεντρώνουν το ενδιαφέρον των αναπτυγμένων χωρών και η ανάγκη τόνωσης και ανάπτυξης της επιχειρηματικότητας, ως αναντικατάστατος παραγωγικός συντελεστής, παρουσιάζεται εντονότερα από κάθε άλλη φορά. Οι μικρομεσαίοι επιχειρηματικοί οργανισμοί, παρόλα τα δυσανάλογης έντασης εμπόδια και προβλήματα που αντιμετωπίζουν συγκριτικά με τις πολυεθνικές επιχειρήσεις, κατορθώνουν να κάνουν αισθητή την παρουσία τους στη διεθνή οικονομική σκηνή, μέσω της ανάπτυξης ισχυρών και προσοδοφόρων διασυνοριακών στρατηγικών συμμαχιών, ενισχύοντας έτσι το επιχειρηματικό τους προφίλ. Παρόλο όμως που η τάση για διεθνή δραστηριότητα των μικρομεσαίων επιχειρήσεων φαίνεται να παρουσιάζει ανοδική πορεία, αυτές εξακολουθούν να υπο-εκπροσωπούνται στη διεθνή οικονομική σκηνή.

Στα πλαίσια της παγκοσμιοποίησης, η προώθηση και η εξέλιξη του θεσμού των καινοτόμων μικρομεσαίων επιχειρήσεων απαιτεί ένα σταθερό

μακροοικονομικό περιβάλλον, όπου η αναβάθμιση της εκπαίδευσης και ο προσανατολισμός της προς τη νέα γνώση, η διάδοση των νέων τεχνολογιών και οι κατάλληλες ρυθμίσεις προστασίας του ανταγωνισμού και δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας αποτελούν βασικές προϋποθέσεις του. Πολιτικές δημιουργίας ευνοϊκού επιχειρηματικού κλίματος και ενίσχυσης των δυνατοτήτων των μικρομεσαίων επιχειρήσεων, θα συντελέσει ευεργετικά στην απασχόληση και την καταπολέμηση της φτώχειας, ενώ παράλληλα θα προωθήσει ένα ανταγωνιστικότερο επιχειρηματικό περιβάλλον. Επομένως, προκειμένου να βελτιώσουν αισθητά την αποτελεσματικότητά τους υπό συνθήκες παγκοσμιοποίησης και παράλληλα να συμβάλλουν στην επίτευξη του αντικειμενικού στόχου εξασφάλισης υψηλού βιοτικού επιπέδου για τους πολίτες της χώρας, είναι αναγκαίο να δραστηριοποιούνται σε ποιοτικό επιχειρηματικό περιβάλλον βιώσιμης ανάπτυξης, με κατάλληλες δυνατότητες διασύνδεσης και οικονομικής ολοκλήρωσης της χώρας τους με τις παγκόσμιες αγορές και τα διεθνή ολοκληρωμένα επιχειρηματικά δίκτυα, σε συνδυασμό πάντα με υψηλή και διαρκώς αυξανόμενη παραγωγικότητα.

Συμπεραίνουμε λοιπόν, ότι οι καινούριες συνθήκες που συνθέτουν το νέο παγκοσμιοποιημένο οικονομικό περιβάλλον, επιβάλλουν ως βασικότερο στόχο οικονομικής πολιτικής τη διατήρηση των υψηλών ρυθμών ανάπτυξης που παρουσίασε η Ελληνική οικονομία τα τελευταία έτη. Η Ελλάδα προκειμένου να αποφύγει την περιθωριοποίησή της εντός της ΕΕ, και τις δυσάρεστες συνέπειες που αυτή συνεπάγεται, είναι αναγκαίο να κερδίσει τη μάχη της ανταγωνιστικότητας και της ανάπτυξης που ακολουθεί τα επόμενα έτη.

Ιδιαίτερα τώρα όπου η ΕΕ τείνει να κατευθύνει το μεγάλο όγκο των κοινοτικών της κονδυλίων προς τα νέα κράτη-μέλη της, το πρόβλημα της τροφοδότησης της ανάπτυξης της Ελληνικής οικονομίας μετά τα τελευταία χρόνια της οικονομικής άνθησης, εμφανίζεται εντονότερο και επιτακτικότερο. Λαμβάνοντας λοιπόν υπ' όψη τα νέα δεδομένα, η χάραξη της οικονομικής πολιτικής των επόμενων ετών είναι αναγκαίο να είναι προσανατολισμένη προς την υιοθέτηση ενός τέτοιου μοντέλου ανάπτυξης, που θα είναι ικανό να απελευθερώσει τις οικονομικές δυνάμεις της Ελληνικής οικονομίας, να προσελκύσει νέες και

περισσότερες άμεσες ξένες επενδύσεις και τελικά να συντελέσει στη δημιουργία ενός νέου κύκλου επενδύσεων, που θα τονώσει την απασχόληση, θα στηρίξει τα εισοδήματα και θα ενισχύσει την ανταγωνιστικότητα και την αναπτυξιακή εικόνα της χώρας στο εξωτερικό.

Η Ελλάδα στα πλαίσια της ΕΕ πρέπει να αποτελεί μία χώρα σε κίνηση, με ταχεία ανάπτυξη και δυναμισμό. Η παραπάνω εργασία αποτελεί μια συνοπτική παρουσίαση των παραγόντων που προσδιορίζουν την έννοια της επιχειρηματικότητας, τη λειτουργία των μικρομεσαίων επιχειρήσεων και την ανάγκη περιφερειακής ανάπτυξης στο νέο διεθνοποιημένο περιβάλλον.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Καμπουρίδης, Γ., (2001), Η στρατηγική της ποιότητας και η ελληνική μικρομεσαία επιχείρηση, Εκδόσεις: Κλειδάριθμος
- Κριεμάδης, Θ., (2011), Επιχειρηματικότητα και μικρομεσαίες επιχειρήσεις παροχής υπηρεσιών, Εκδόσεις: Νομική Βιβλιοθήκη
- Κριεμάδης, Θ., (2012), Η καινοτομία στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις, Εκδόσεις: Νομική Βιβλιοθήκη
- Ματσατσίνης, Ν., Γρηγορούδης, Ε., Ζοπουνίδης, Κ., Γαγάνης, Χ., (2010), Ανάπτυξη και λειτουργία μικρομεσαίων επιχειρήσεων, Εκδόσεις: Κλειδάριθμος
- Στεφάνου, Χ., (1999), 2000 οδηγός επιβίωσης για μικρομεσαίες επιχειρήσεις, Εκδόσεις: Δίαυλος
- Χρονάκης, Εμ., (2014), Οικονομικές κρίσεις και μεθοδολογικά προβλήματα, Διατριβή, ΤΕΙ Κρήτης
- Greene, F., Storey, D., Φαφαλιού, Ε., Χασσίδ, Ι., (2011), Επιχειρηματικότητα για μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις, Εκδόσεις: Κριτική
- Γεωργαντά, Ζ., (2003), Επιχειρηματικότητα και Καινοτομίες: Το Management της επιχειρηματικής καινοτομίας, Εκδόσεις: Ανικούλα
- Γεωργόπουλος Α., (2004), Αναδιοργάνωση Επιχειρήσεων, Εκδόσεις: ΠΑΠΑΖΗΣΗ
- Ινστιτούτο Επικοινωνίας, (2006), Πάντειο Πανεπιστήμιο & QED Εταιρία Ερευνών, «Καινοτομία και Ελληνικός Επιχειρηματικός Χώρος, Έρευνα, Αθήνα

- Ιωαννίδης, Σ., (2001), Επιχείρηση και Επιχειρηματικότητα, Εκδόσεις: Παπαζήση
- Καραγιάννης, Α., (1996), «Επιχειρηματικότητα και Καινοτομίες», Εκδόσεις: Πανεπιστήμιο Πειραιώς
- Καρβούνης, Σ., (1995), Διαχείριση Τεχνολογίας και καινοτομίας, Εκδόσεις: Σταμούλης.
- Κετικίδης, Π., (2005), Ηλεκτρονική, Επικοινωνία & Στρατηγικές Συμμαχίες, Περιοδικό: Planet Management
- Λαμπριανίδης, Λ., (2003), Η επιχειρηματικότητα στην ύπαιθρο, Εκδόσεις: Επίκεντρο
- Μπουραντάς, Δ., (2005), Ηγεσία – Ο δρόμος της διαρκούς επιτυχίας, Εκδόσεις: Κριτική
- Παράσκας, Θ., (2003), Ανταγωνιστικότητα – Απασχόληση των μικρομεσαίων επιχειρήσεων στην Ελλάδα και την Ε.Ε., προοπτικές και προτάσεις, Εκδόσεις: Σιδέρη
- Πιπερόπουλος, Π., (2008), Επιχειρηματικότητα, Καινοτομία & Business Clusters, Εκδόσεις: Σταμούλης
- Hitt, M., (2004), Στρατηγική Διοίκηση Επιχειρήσεων. Ανταγωνισμός & Παγκοσμιοποίηση, Εκδόσεις: ΕΛΛΗΝ
- Meyer, E., Allen, K., (2004), Επιχειρηματικότητα & Διοίκηση Μικρών Επιχειρήσεων, Εκδόσεις: ΕΛΛΗΝ
- Phillipson, I., (2002), Πως να Γίνεις Επιχειρηματίας, Εκδόσεις: ΕΛΛΗΝ

- Stuart, C., Dearlove, D., (2005), Η Επιχείρηση στη Νέα Εποχή, Εκδόσεις: ΚΡΙΤΙΚΗ
- Μπιτζένης, Α., (2009), Παγκοσμιοποίηση, Πολυεθνικές, Επενδύσεις και Ευρωπαϊκή Ολοκλήρωση στο Νέο Παγκόσμιο Οικονομικό Σύστημα, Εκδόσεις: Σταμούλη
- Jones, G., (2008), Από τους εμπόρους στις πολυεθνικές, Εκδόσεις: Αλεξάνδρεια
- Παλάσκας, Θ., Παπαναστασίου, Μ., Φιλιππαίος, Φ., (2007), Ο ρόλος των ελληνικών πολυεθνικών επιχειρήσεων στην οικονομία και προϋποθέσεις περαιτέρω ανάπτυξή τους, Εκδόσεις: Ίδρυμα Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών (IOBE)
- Griffin, R., Pustay, M., (2001), Διεθνείς επιχειρήσεις και επιχειρηματικότητα, Εκδόσεις: Τζιόλα
- Μελάς, Κ., Πολλάλης, Γ., (2005), Παγκοσμιοποίηση και πολυεθνικές επιχειρήσεις, Εκδόσεις: Παπαζήσης

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ – ΕΓΓΡΑΦΑ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΣΕ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ

 ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΑΑΔΕ Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων	ΔΗΛΩΣΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΥ ΕΤΟΥΣ 2016 ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΑ ΠΟΥ ΑΠΟΚΤΗΘΗΚΑΝ ΑΠΟ 1-1-2016 ΕΩΣ 31-12-2016 ΥΠΟΒΑΛΛΕΤΑΙ ΣΕ ΕΝΑ ΑΝΤΙΤΥΠΟ	E1
ΤΜΗΜΑ _____ ΑΡ. ΚΑΤΑΧΩΡΗΣΗΣ _____ ΕΚΠΡΟΒΕΣΜΗ _____		
ΠΙΝΑΚΑΣ 1. ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΦΟΡΟΛΟΓΟΥΜΕΝΟΥ (ΜΕ ΚΕΦΑΛΑΙΑ)		
ΤΟΥ ΥΠΟΧΡΕΟΥ ΕΠΩΝΥΜΟ (ΟΠΩΣ ΣΤΗΝ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ) _____ ΟΝΟΜΑ _____ ΟΝ. ΠΑΤΕΡΑ _____ ΑΡ. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑΣ _____	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ Ή ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΟΣ ΓΙΑ ΕΠΙΤΗΔΕΥΜΑΤΙΣ _____ ΤΗΛΕΦΩΝΟ _____	ΑΡΙΘ. ΦΟΡΩΛ. ΜΗΤΡΩΟΥ _____ Α.Μ.Κ.Α. _____ ΕΓΓΑΜΟΣ / Μ.Σ.Σ.* 1
ΣΥΖΥΓΟΥ / Μ.Σ.Σ. ΕΠΩΝΥΜΟ (ΟΠΩΣ ΣΤΗΝ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ) _____ ΟΝΟΜΑ _____ ΟΝ. ΠΑΤΕΡΑ _____ ΑΡ. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑΣ _____	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ Ή ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΟΣ ΓΙΑ ΕΠΙΤΗΔΕΥΜΑΤΙΣ _____ ΤΗΛΕΦΩΝΟ _____	ΑΡΙΘ. ΦΟΡΩΛ. ΜΗΤΡ. ΣΥΖΥΓΟΥ / Μ.Σ.Σ.* _____ Α.Μ.Κ.Α. _____
ΕΚΠΡ. ΣΥΖΥΓ. ΕΠΩΝΥΜΟ _____ ΟΝΟΜΑ _____ ΟΝΟΜΑ ΠΑΤΕΡΑ _____ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ (ΟΔΟΣ-ΑΡΙΘΜΟΣ-ΤΑΧ.ΚΩΔ.-ΣΥΝΟΙΚΙΑ-ΠΟΛΗ Ή ΧΩΡΙΟ) _____ ΤΗΛΕΦΩΝΟ _____	ΑΡΙΘ. ΦΟΡΩΛ. ΜΗΤΡ. ΕΚΠΡ. ΠΟΥ _____	
ΠΙΝΑΚΑΣ 2. ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ		
Υπόχρεου / Μ.Σ.Σ.*	Συζύγου / Μ.Σ.Σ.*	
1. Υποβάλλετε δήλωση για πρώτη φορά; _____ 327	328	
2. Είστε φορ. κάτοικος αλλοδαπής και υποχρεούστε να υποβάλλετε φορ. δήλωση στην Ελλάδα; _____ 319	320	
3. Ανήκете στην κατηγορία της παραγρ. 4 του άρθρου 30 Κ.Φ.Ε.; _____ 015	016	
4. Εξαιρείστε από την προσκόμιση αποδείξεων; _____ 023	024	
5. Υποβάλλεται η δήλωση από κηδεμόνα σχολάζουσας κληρ/μιάς, μεσεγγυούχο, προσωρινό διαχειρ. ή σύνδικο πτώχευσης; _____ 329		
6. Υποβάλλεται η δήλωση από επίτροπο, κηδεμόνα ανηλίκου ή δικαστικό συμπαραστάτη; _____ 330		
7. Υποβάλλεται η δήλωση από κληρονόμο του φορολογούμενου που απεβίωσε; _____ 331		
8. Είστε συνταξιούχος και γεννηθήκατε μέχρι 31-12-1951; _____ 013	014	
9. Έχετε κάνει έναρξη επιτηδεύματος για πρώτη φορά από 1/1/2014 και μετά; _____ 017	018	
10. Ασκέετε επιχειρ. δραστηρ. και φορολογείστε με τις διατάξεις περ. στ' παρ. 2 άρθρ. 12 Κ.Φ.Ε.; _____ 019	020	
11. Ασκέετε επιχειρ. δραστηρ. με ιδιότητα εμπορική και γεννηθήκατε μέχρι την 31-12-1954 ; _____ 027	028	
12. Ασκέετε επιχειρηματική δραστηριότητα και είστε ασφαλισμένος στον ΟΓΑ; _____ 021	022	
13. Είστε κατ' επάγγελμα αγρότης; _____ 037	038	
14. Εμπήπτετε στις διατάξεις της παρ. 5 του άρθρου 73 ν. 3842/2010; _____ 025	026	
15. Είστε κάτοικος χώρας ΕΕ (εκτός Ελλάδας) ή ΕΟΧ και αποκτήσατε στην Ελλάδα τουλάχιστον το 90% του παγκόσμιου εισοδ.; _____ 385	386	
16. Έχετε περιουσία (ακίνητα, καταθέσεις κλπ.) στην αλλοδαπή; _____ 029	030	
17. Ανήκете στην κατηγορία των ολικά τυφλών, βαριά κινητικά αναπήρων με ποσοστ. αναπ. από 80% και άνω; _____ 905	906	
18. Ανήκете στην κατηγορία των αναπήρων με ποσοστό αναπηρίας από 80% και άνω; _____ 913	914	
19. Ανήκете στην κατηγορία της περ.5 του άρθρου 7 ν. 4304/2014; _____ 011	012	
ΠΙΝΑΚΑΣ 3. ΜΕΙΩΣΗ ΦΟΡΟΥ ΛΟΓΩ ΑΝΑΠΗΡΙΑΣ		
1. Δικαιούστε μείωση φόρου 200 ευρώ λόγω αναπηρίας από 67% και άνω; _____ 001	002	
2. Αριθμός προσώπων του πίνακα 8 με αναπηρία 67% και άνω (αριθμητικά) _____ 005	006	
3. Δικαιούστε μείωση φόρου 200 ευρώ σύμφωνα με τις διατάξεις περ. β, γ και δ' άρθρ. 17 Κ.Φ.Ε. _____ 009	010	
ΠΙΝΑΚΑΣ 4. ΦΟΡΟΛΟΓΟΥΜΕΝΑ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΜΕΙΩΣΕΙΣ		
A. ΕΙΣΟΔΗΜΑ ΑΠΟ ΜΙΣΘΩΤΗ ΕΡΓΑΣΙΑ ΚΑΙ ΣΥΝΤΑΞΕΙΣ-ΠΑΡΑΚΡΑΤΗΘΕΝΤΕΣ ΦΟΡΟΙ ΚΑΙ ΜΕΙΩΣΕΙΣ		
1. Άθροισμα καθαρών ποσών από μισθούς, ημερομίσθια κλπ (εκτός περ.2,3) _____ 301	302	
2. Άθροισμα καθαρών ποσών από κύριες συντάξεις (εκτός περ.1,3) _____ 303	304	
3. Άθροισμα καθαρών ποσών από επικουρικές συντάξεις, μερίσματα κλπ (εκτός περ.1,2) _____ 321	322	
4. Αμοιβές μελών ΔΣ της περ.δ' παρ.2 του άρθρ.12 Κ.Φ.Ε. _____ 325	326	
5. Εισόδημα από επιχειρηματική δραστηριότητα της περ.στ' παρ.2 του άρθρ.12 Κ.Φ.Ε. _____ 307	308	
6. Άθροισμα καθαρών ποσών από παροχή εργασίας με εργόσημο _____ 309	310	
7. Εισόδημα από οικοδομικά ένσημα, α υτασφάλιση κλπ _____ 311	312	
8. Εισόδημα των περ. 1,2,3,4,6 πίν. 4Α και παρ. 4 άρθρ. 13 Κ.Φ.Ε. χωρίς ηλεκτρονική πληροφόρηση _____ 343	344	
9. Εισφορές σε ασφαλιστικούς οργαν. υποχρ/κής ασφάλισης που αποδίδονται από τον ίδιο τον ασφαλισμένο _____ 351	352	
10. Φόροι που αναλογεί στους μισθούς, συντάξεις, αμοιβές μελών ΔΣ (περ.1,2,3 και 4) _____ 313	314	
11. Φόρος που παρακρατήθηκε στους μισθούς, συντάξεις, αμοιβές μελών ΔΣ (περ.1,2,3 και 4) _____ 315	316	
12. Ποσό που παρακρατήθηκε για ειδική εισφορά αλληλεγγύης του άρθρου 43Α Κ.Φ.Ε. _____ 333	334	
13. Φόρος που αναλογεί στην περίπτωση 8 _____ 345	346	
14. Φόρος που παρακρατήθηκε στην περίπτωση 8 _____ 347	348	
15. Ποσό ειδικής εισφοράς αλληλεγγύης του άρθρ. 43Α Κ.Φ.Ε. που παρακρατήθηκε στην περ. 8 _____ 349	350	
16. Καθαρό ποσό από μισθούς, συντάξεις κλπ αλλοδαπής προέλευσης όπου η Ελλάδα έχει δικαίωμα φορολόγησης _____ 389	390	
17. Φόρος που καταβλήθηκε στην αλλοδαπή για το εισόδημα των περ.16 και 19 _____ 651	652	
18. Καθαρό ποσό από μισθούς, συντάξεις κλπ αλλοδ. προελ. όπου η Ελλάδα, βάσει ΣΑΔΦ, έχει αποκλειστ. δικαίωμα φορολ. _____ 391	392	
19. Αποδοχές για υπηρεσίες που παρέχονται στην αλλοδαπή από φορολογικό κάτοικο Ελλάδας και καταβάλλονται από ημεδαπές εταιρίες _____ 393	394	
20. Ασφάλισμα ομαδικών ασφαλιστηρίων συνταξιοδοτικών συμβολαίων που καταβάλλονται από αλλοδαπούς φορείς χωρίς μόνιμη εγκατάσταση στην Ελλάδα _____ 395	396	

* Μέρος του Συμφώνου Συμβίωσης
 ** Δεν συμπληρώνονται όταν υπάρχει απόφαση συνταξιοδότησης ασφαλιστικού φορέα.

Β. ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΑ ΑΞΙΩΜΑΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΑΤΩΤΕΡΟΥ ΠΛΗΡΩΜΑΤΟΣ ΕΜΠΟΡΙΚΟΥ ΝΑΥΤΙΚΟΥ		Υπόχρεου / Μ.Σ.Σ*	Συζύγου / Μ.Σ.Σ*
1. Άθροισμα καθαρ. αποδοχών που καταβλήθηκαν σε ευρώ καθώς και σε ξένο νόμισμα, μετά τη μετατροπή σε ευρώ	255	,	256
2. Άθροισμα καθαρών αποδοχών που καταβλήθηκαν σε ευρώ, καθώς και σε ξένο νόμισμα, μετά τη μετατροπή σε ευρώ, χωρίς ηλεκτρονική πληροφόρηση	251	,	252
3. Φόρος που αναλογεί με βάση τις βεβαιώσεις αποδοχών	257	,	258
4. Φόρος που αναλογεί με βάση τις βεβαιώσεις αποδοχών χωρίς ηλεκτρονική πληροφόρηση	259	,	260
5. Ποσό ειδικής εισφοράς αλληλεγγύης άρθρ.43Α Κ.Φ.Ε. που παρακρατήθηκε χωρίς ηλεκτρονική πληροφ.	261	,	262
6. Καθαρό ποσό αποδοχών για τις οποίες ο φόρος καταβλήθηκε στην αλλοδαπή (σε ευρώ)	263	,	264
7. Φόρος που παρακρατήθηκε και καταβλήθηκε στην αλλοδαπή (σε ευρώ)	265	,	266
8. Καθαρές αποδοχές κατώτ. πληρώματος που την ίδια χρήση έχει και την ιδιότητα αξιωματικού εμπορ. ναυτικού	253	,	254
9. Καθαρές αποδοχές κατώτ. πληρώματος που την ίδια χρήση έχει και την ιδιότητα αξιωματικού εμπορ. ναυτικού για τις οποίες ο φόρος καταβλήθηκε στην αλλοδαπή	267	,	268
10. Κατηγορία επαγγέλματος (συμπληρώστε τον ανάλογο κωδικό) 1: Αξιωματικός εμπορ. ναυτικού 2: Κατώτερο πλήρωμα εμπορ. ναυτικού 3: Κατώτερο πλήρωμα και αξιωματικός εμπορ. ναυτικού συγχρόνως την ίδια χρήση	201	,	202
Γ1. ΕΙΣΟΔΗΜΑ ΑΠΟ ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ			
1. Καθαρό εισόδημα από άσκηση ατομικής αγροτικής δραστηριότητας	461	,	462
2. Καθαρό εισόδημα από άσκηση ατομικής αγροτικής δραστηριότητας αλλοδαπής προέλευσης	463	,	464
3. Ζημιές προηγούμενων ετών από άσκηση ατομικής αγροτικής δραστηριότητας	465	,	466
4. Ζημιές προηγούμενων ετών από άσκηση ατομ. αγροτ. δραστηριότητας	467	,	468
5. Ακαθάριστα έσοδα από άσκηση ατομικής αγροτικής δραστηριότητας	475	,	476
6. Φόρος που καταβλήθηκε στην αλλοδαπή	469	,	470
Γ2. ΕΙΣΟΔΗΜΑ ΑΠΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ			
1. Καθαρά κέρδη από επιχειρηματική δραστηριότητα	401	,	402
2. Ζημιά του ίδιου φορολογικού έτους από επιχειρηματική δραστηριότητα	413	,	414
3. Ζημιές προηγούμενων ετών από επιχειρηματική δραστηριότητα	415	,	416
4. Ακαθάριστα έσοδα από επιχειρηματική δραστηριότητα	425	,	426
5. Ακαθάριστα έσοδα από επιχειρηματική δραστηριότητα για μη επιτηδευματίες	403	,	404
6. Ακαθάριστα έσοδα από επιχειρ. δραστηρ. για μη επιτηδευματίες χωρίς ηλεκτρονική πληροφόρηση	409	,	410
7. Ακαθάριστα έσοδα από επιχειρηματική δραστηριότητα της παρ. 3 άρθρ. 21 Κ.Φ.Ε.	427	,	428
8. Καθαρά κέρδη από επιχειρηματική δραστηριότητα αλλοδαπής	411	,	412
9. Φόροι 4%, 10% και 15% που προκαταβλήθηκαν (παρ.4,5α άρθρου 69 Κ.Φ.Ε.)	601	,	602
10. Φόροι 1%,3%,4%,8%,15% και 20% που παρακρατήθηκαν (παρ. 1δ, 2 άρθρ. 64 και 5γ άρθρ. 69 Κ.Φ.Ε.)	605	,	606
11. Φόροι για τους οποίους δεν υπάρχει ηλεκτρονική πληροφόρηση	611	,	612
12. Φόροι που καταβλήθηκαν στην αλλοδαπή	653	,	654
Δ1. ΜΕΡΙΣΜΑΤΑ, ΤΟΚΟΙ, ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ			
1. Μερίσματα (προ φόρου) ημεδαπής προέλευσης (Ν.Π. και Νομ. Οντότητες με διπλογραφικά βιβλία)	291	,	292
2. Μερίσματα (προ φόρου) αλλοδαπής προέλευσης	295	,	296
3. Τόκοι (προ φόρου) ημεδαπής προέλευσης	667	,	668
4. Τόκοι (προ φόρου) αλλοδαπής προέλευσης	669	,	670
5. Δικαιώματα (προ φόρου) ημεδαπής προέλευσης που εισπράττονται και δεν αφορούν την επιχειρηματική σας δραστηριότητα	671	,	672
6. Δικαιώματα (προ φόρου) αλλοδαπής προέλευσης που εισπράττονται και δεν αφορούν την επιχειρηματική σας δραστηριότητα	673	,	674
7. Φόρος που παρακρατήθηκε για μερίσματα ημεδαπής προέλευσης	293	,	294
8. Φόρος που παρακρατήθηκε στην Ελλάδα για μερίσματα αλλοδαπής προέλευσης	297	,	298
9. Φόρος που παρακρατήθηκε για τόκους ημεδαπής προέλευσης	675	,	676
10. Φόρος που παρακρατήθηκε στην Ελλάδα για τόκους αλλοδαπής προέλευσης	677	,	678
11. Φόρος που παρακρατήθηκε για δικαιώματα ημεδαπής προέλευσης	679	,	680
12. Φόρος που παρακρατήθηκε στην Ελλάδα για δικαιώματα αλλοδαπής προέλευσης	681	,	682
13. Φόρος που παρακρ. στην αλλοδαπή από εισοδήμ. των περ.2,4, και 6 που έχει δικαίωμα φορολόγ. και η Ελλάδα	683	,	684
Δ2. ΕΙΣΟΔΗΜΑ ΑΠΟ ΑΚΙΝΗΤΗ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑ			
1. Ακαθάριστο εισόδημα από εκμίσθωση: α) κατοικιών	103	,	104
β) καταστημάτων, γραφείων, αποθηκών, χώρων στάθμευσης, ξενοδοχείων, κλινικών κλπ	105	,	106
γ) βιομηχανοστασίων, εμπορικών κέντρων με υπαγωγή σε ΦΠΑ	109	,	110
δ) γαιών - γης, εγκαταστάσεων ή κατασκευών (ιχθυοκαλλιέργεια, λίμνες κλπ)	101	,	102
ε) χώρων τοποθέτησης επιγραφών	107	,	108
2. Ακαθάριστο εισόδημα από υπεκμίσθωση ακινήτων	111	,	112
Στην περίπτωση αυτή, τι ενοίκιο έχετε καταβάλει	113	,	114
3. Ακαθάριστο εισόδημα από υπεκμίσθωση γαιών - γης	115	,	116
Στην περίπτωση αυτή, τι ενοίκιο έχετε καταβάλει	117	,	118
4. Ακαθάριστο εισόδημα από δωρεάν παραχώρηση: α) κατοικιών	129	,	130
β) καταστημάτων, γραφείων, αποθηκών, χώρων στάθμευσης, ξενοδοχείων, κλινικών κλπ	143	,	144
γ) γαιών - γης, εγκαταστάσεων ή κατασκευών (ιχθυοκαλλιέργεια, λίμνες κλπ)	141	,	142
δ) χώρων τοποθέτησης επιγραφών	147	,	148

	Υπόχρεου / Μ.Σ.Σ*	Συζύγου / Μ.Σ.Σ*
5. Ακαθάριστο εισόδημα από ιδιοχρησιμοποίηση		
α) καταστημάτων, γραφείων, αποθηκών, χώρων στάθμευσης, ξενοδοχείων, κλινικών, σχολείων κ.λ.π.	145	146
β) γαιών - γης, εγκαταστάσεων ή κατασκευών (ιχθυοκαλλιέργειες, λίμνες κ.λ.π.)	149	150
6. Ακαθάριστο εισόδημα κοινόχρηστων χώρων από:		
α) Εκμίσθωση καταστημάτων, γραφείων, αποθηκών κλπ (εκτός κατοικιών)	131	132
β) Εκμίσθωση κατοικιών και δωρεάν παραχώρηση - ιδιοχρησιμοποίηση κατοικιών, καταστημάτων, γραφείων κ.λ.π.	133	134
7. Εισόδημα από αποζημίωση καταβληθείσα με νόμο από μισθωτή στον εκμισθωτή	121	122
8. α) Αποζημίωση καταβληθείσα με νόμο στο μισθωτή για τη λύση της επαγγελματικής μίσθωσης	163	164
β) Ακαθάριστο εισόδημα του ακινήτου της περ. 8α	165	166
γ) Δαπάνες για γαίες - γης (περ. 1δ, 3, 4γ & 5β)	159	160
9. Ακαθάριστο εισόδημα για το οποίο δεν βεβαιώνεται χαρτόσημο εκτός από την περ.1γ	741	742
10. Καθαρό εισόδημα ακίνητης περιουσίας που βρίσκεται στην αλλοδαπή	171	172
11. Φόρος της περ.10 που καταβλήθηκε στην αλλοδαπή και έχει δικαίωμα φορολόγησης και η Ελλάδα	175	176
12. Ανείσπρακτα εισοδήματα της παρ.4 άρθρου 39 Κ.Φ.Ε.	125	126

Ε. ΕΙΣΟΔΗΜΑ ΑΠΟ ΥΠΕΡΒΑΣΙΑ ΜΕΤΑΒΙΒΑΣΗΣ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ

1. Κέρδος από μεταβίβαση τίτλων ημεδαπής	829	830
2. Κέρδος από μεταβίβαση τίτλων αλλοδαπής	865	866
3. Φόρος που παρακρατήθηκε στο κέρδος από μεταβίβαση τίτλων αλλοδαπής από χώρες που έχει δικαίωμα φορολόγησης και η Ελλάδα	867	868
4. Ζημία από μεταβίβαση τίτλων ημεδαπής ή αλλοδαπής της παρ.1 άρθρου 42 Κ.Φ.Ε.	871	872

ΠΙΝΑΚΑΣ 5. ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΕΤΗΣΙΑΣ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΙΚΗΣ ΔΑΠΑΝΗΣ

1. Ετήσια αντικειμενική δαπάνη διαβίωσης με βάση: α) Την ετήσια αντικειμενική δαπάνη για ιδιοκατοικούμενη ή μισθωμένη ή δωρεάν παραχωρημένη κύρια κατοικία και έως δύο δευτερεύουσες κατοικίες.

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΚΙΝΗΤΟΥ		ΜΙΣΘΩΜΕΝΗ ΚΑΤΟΙΚΙΑ Η ΔΩΡΕΑΝ ΠΑΡΑΧΩΡΗΜΕΝΗ	ΜΟΝΟΚΑΤΟΙΚΙΑ	ΘΕΣΗ ΟΡΟΦΟΥΣ	ΕΠΙΦΑΝΕΙΑ ΚΥΡΙΩΝ ΧΩΡΩΝ	ΕΠΙΦΑΝΕΙΑ ΒΟΗΘΗΤΙΚΩΝ ΧΩΡΩΝ	ΕΠΙΦΑΝΕΙΑ ΚΥΡΙΩΝ ΧΩΡΩΝ γ.417β/13	ΠΟΣΟΣΤΟ ΣΥΝΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ Η ΧΡΗΣΗΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣ ΣΥΖΥΓ.Σ.Σ	ΜΗΝΕΣ ΔΙΔΟΚΑΤΟΙΚΗΣΗΣ	ΤΙΜΗ ΣΩΣΗΣ Η ΤΙΜΗ ΕΚΚΙΝΗΣΗΣ	
α) ΚΥΡΙΑ ΚΑΤΟΙΚΙΑ		203	240		211	212	231	213	214	215	216
	204	NAI	1	NAI	1						,
β) ΠΡΩΤΗ ΔΕΥΤΕΡΕΥΟΥΣΑ		207	241		218	219	232	220	221	222	223
	205	NAI	1	NAI	1						,
γ) ΔΕΥΤΕΡΗ ΔΕΥΤΕΡΕΥΟΥΣΑ		209	242		225	226	233	227	228	229	230
	206	NAI	1	NAI	1						,

β) Η ετήσια αντικειμενική δαπάνη για λοιπές κατοικίες 707 , 708 ,

γ) τα επιβατικά αυτ/τα Ι.Χ., Μ.Χ. (οικογένειας, ατομικής-εταιρικής επιχ/σης, κοινωνιών και κοινοπραξιών)

Κ.Α.	Α.Φ.Μ. κύριου ή κάτοχου Ε.Ι.Χ., Μ.Χ.	Κ.Α.	ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΣ	Κ.Α.	Κυβικά εκατ.	Κ.Α.	Μηνες κυριότητας	Κ.Α.	Ποσοστό συνδιοκτ. %	Κ.Α.	Έτος πρώτης κυκλοφ.
840		750	Γράμματα	Αριθμός	703	761	771	775		851	,
841		751			704	762	772	776		853	,
842		752			705	763	773	777		855	,
843		753			706	764	774	778		857	,

δ) τα σκάφη αναψυχής Ι.Χ. (οικογένειας κτλ.)

Κ.Α.	Α.Φ.Μ. κύριου ή κάτοχου	Αριθ. κα λυμει ημερών	Κ.Α.	Ισπιτοφόρο - Παραδοσιακό	Κ.Α.	Χώροι ενδιαιτήσεως	Κ.Α.	Ποσοστό συνδιοκτ. %	Κ.Α.	Πρώτη ημερομηνία	Κ.Α.	Μηνες κυριότητας	Κ.Α.	Μέτρα μήκους	
844			779	NAI	1	785	NAI	1	717	729	733	747		711	,
845			780	NAI	1	786	NAI	1	718	730	734	748		713	,

δα) τις αμοιβές πληρωμάτων σκαφών αναψυχής

ε) τα αεροσκάφη, ελικόπτερα Ι.Χ. και ανεμόπτερα

Στοιχείο εθνικότητας και ημερομηνίας	Τύπος	Αριθμός σειράς κατασκευαστή	Αερίων συνθ/σης	Κ.Α.	Ποσοστό συνδιοκτ. %	Κ.Α.	Μηνες κυριότητας	Κ.Α.	Πρώτη ημερομηνία		
				709		710	737	738	739	715	,

στ) τις δεξαμενές κολύμβησης (πισίνες)

Κ.Α.	Εξωτερική (τετρ. μέτρα)	Κ.Α.	Ποσοστό συνδιοκτ. %	Κ.Α.	Μηνες κυριότητας	
767	755	756		740	765	,
Κ.Α. <th>Εσωτερική (τετρ. μέτρα)</th> <th>Κ.Α.</th> <th>Ποσοστό συνδιοκτ. %</th> <th>Κ.Α.</th> <th>Μηνες κυριότητας</th>	Εσωτερική (τετρ. μέτρα)	Κ.Α.	Ποσοστό συνδιοκτ. %	Κ.Α.	Μηνες κυριότητας	
768	757	758		749	766	,

ζ) Δαπάνη για δίδακτρα σε ιδιωτικά σχολεία

η) Δαπάνες για οικιακούς βοηθούς, οδηγούς αυτ/των, δασκάλους και λοιπό προσωπικό

2. Απο τη δαπάνη που καταβάλατε:		
α) για την αγορά ή χρηματοδοτική μίσθωση αυτοκινήτων, δίτροχων κτλ.οχημάτων	719	720
β) για την αγορά ή χρηματοδοτική μίσθωση πλοίων αναψυχής,λοιπών σκαφών αναψυχής και αεροσκαφών	721	722
γ) για την αγορά ή χρηματοδοτική μίσθωση κινητών πραγμάτων αξίας πάνω από 10.000 €	723	724
δ) για την αγορά επιχειρήσεων, εταιρικών μεριδίων και χρεογράφων γενικά	743	744
ε) για την αγορά ή χρονομεριστική ή χρηματοδοτική μίσθωση ακινήτων ή ανέγερση οικοδομών κ.λ.π.	735	736
στ) για χορήγηση δανείων προς οποιονδήποτε	759	760
ζ) για δωρεές ή γονικές παροχές ή χορηγίες χρηματικών ποσών άνω των 300€ (εκτός από το Δημόσιο κτλ.)	725	726
η) για την τοκοχρεωλυτική απόσβεση δανείων οποιασδήποτε μορφής	727	728

ΠΙΝΑΚΑΣ 6. ΠΡΟΣΘΕΤΑ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ - ΠΟΣΑ ΠΟΥ ΜΕΙΩΝΟΥΝ ΤΗΝ ΕΤΗΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ

1. Ποσό μείωσης προκαταβλητέου φόρου (παρ. 1 άρθρ. 70 Κ.Φ.Ε.)	655	656
---	-----	-----

* Συμπληρώνεται όταν η Τ.Ζ. είναι από 2.800 € και άνω

	Υπόχρεο / Μ.Σ.Σ*	Συζύγου / Μ.Σ.Σ*
5. Ακαθάριστο εισόδημα από ιδιοχρησιμοποίηση		
α) καταστημάτων, γραφείων, αποθηκών, χώρων στάθμευσης, ξενοδοχείων, κλινικών, σχολείων κ.λ.π.	145	146
β) γαιών - γης, εγκαταστάσεων ή κατασκευών (ιχθυοκαλλιέργειες, λίμνες κ.λ.π.)	149	150
6. Ακαθάριστο εισόδημα κοινόχρηστων χώρων από:		
α) Εκμίσθωση καταστημάτων, γραφείων, αποθηκών κλπ (εκτός κατοικιών)	131	132
β) Εκμίσθωση κατοικιών και δωρεάν παραχώρηση - ιδιοχρησιμοποίηση κατοικιών, καταστημάτων, γραφείων κ.λ.π.	133	134
7. Εισόδημα από αποζημίωση καταβληθείσα με νόμο από μισθωτή στον εκμισθωτή	121	122
8. α) Αποζημίωση καταβληθείσα με νόμο στο μισθωτή για τη λύση της επαγγελματικής μίσθωσης	163	164
β) Ακαθάριστο εισόδημα του ακινήτου της περ. 8α	165	166
γ) Δαπάνες για γαίες - γης (περ. 1δ, 3, 4γ & 5β)	159	160
9. Ακαθάριστο εισόδημα για το οποίο δεν βεβαιώνεται χαρτόσημο εκτός από την περ.1γ	741	742
10. Καθαρό εισόδημα ακίνητης περιουσίας που βρίσκεται στην αλλοδαπή	171	172
11. Φόρος της περ.10 που καταβλήθηκε στην αλλοδαπή και έχει δικαίωμα φορολόγησης και η Ελλάδα	175	176
12. Ανείσιπρακτα εισοδήματα της παρ.4 άρθρου 39 Κ.Φ.Ε.	125	126

Ε. ΕΙΣΟΔΗΜΑ ΑΠΟ ΥΠΕΡΑΞΙΑ ΜΕΤΑΒΙΒΑΣΗΣ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ

1. Κέρδος από μεταβίβαση τίτλων ημεδαπής	829	830
2. Κέρδος από μεταβίβαση τίτλων αλλοδαπής	865	866
3. Φόρος που παρακρατήθηκε στο κέρδος από μεταβίβαση τίτλων αλλοδαπής από χώρες που έχει δικαίωμα φορολόγησης και η Ελλάδα	867	868
4. Ζημιά από μεταβίβαση τίτλων ημεδαπής ή αλλοδαπής της παρ.1 άρθρου 42 Κ.Φ.Ε.	871	872

ΠΙΝΑΚΑΣ 5. ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΕΤΗΣΙΑΣ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΙΚΗΣ ΔΑΠΑΝΗΣ

1. Ετήσια αντικειμενική δαπάνη διαβίωσης με βάση: α) Την ετήσια αντικειμενική δαπάνη για ιδιοκατοικούμενη ή μισθωμένη ή δωρεάν παραχωρημένη κύρια κατοικία και έως δύο δευτερεύουσες κατοικίες.

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΚΙΝΗΤΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ - ΟΔΟΙ ΠΟΥ ΠΕΡΙΚΛΕΙΟΥΝ ΤΟ ΤΕΤΡΑΓΩΝΟ - ΑΡΙΘΜΟΣ ΠΑΡΟΧΗΣ ΡΕΥΜΑΤΟΣ	ΜΙΣΘΩΜΕΝΗ ΚΑΤΟΙΚΙΑ Η ΔΩΡΕΑΝ ΠΑΡΑΧΩΡΗΜΕΝΗ		ΜΟΝΟΚΑΤΟΙΚΙΑ		ΒΕΣΗ ΟΡΟΦΟΣ	ΕΠΙΦΑΝΕΙΑ ΚΥΡΙΑΣ ΧΩΡΩΝ	ΕΠΙΦΑΝΕΙΑ ΒΟΗΘΗΤΙΚΩΝ ΧΩΡΩΝ	ΕΠΙΦΑΝΕΙΑ ΚΥΡΙΑΣ ΧΩΡΩΝ v.4178/13	ΠΟΣΟΣΤΟ ΣΥΜΜΟΛΟΓΗΣΗΣ Η ΧΡΗΣΗΣ ΥΠΟΧΡΕΟΥ ΣΥΖ/Μ.Σ.Σ		ΜΗΝΕΣ ΔΩΚΑΤΟΙΚΗΣΗΣ	ΤΙΜΗ ΖΩΝΗΣ Η ΤΙΜΗ ΕΚΚΙΝΗΣΗΣ
		Κ.Α.	Μήνες κυριότητας	Κ.Α.	Ποσοστό συνδιότ.					Κ.Α.	Πρώτη υπολόγ.		
α) ΚΥΡΙΑ ΚΑΤΟΙΚΙΑ		203	240				211	212	231	213	214	215	216
	204	NAI	1	NAI	1								,
β) ΠΡΩΤΗ ΔΕΥΤΕΡΕΥΟΥΣΑ		207	241				218	219	232	220	221	222	223
	205	NAI	1	NAI	1								,
γ) ΔΕΥΤΕΡΗ ΔΕΥΤΕΡΕΥΟΥΣΑ		209	242				225	226	233	227	228	229	230
	206	NAI	1	NAI	1								,

β) Η ετήσια αντικειμενική δαπάνη για λοιπές κατοικίες 707 , 708 ,

γ) τα επιβατικά αυτ/τα Ι.Χ., Μ.Χ. (οικογένειας, ατομικής-εταιρικής επιχ/σης, κοινωνιών και κοινοπραξιών)

Κ.Α.	Α.Φ.Μ. κύριου ή κάτοχου Ε.Ι.Χ., Μ.Χ.	Κ.Α.	ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΣ		Κ.Α.	Κυβικά εκατ.	Κ.Α.	Μήνες κυριότητας	Κ.Α.	Ποσοστό συνδιότ. %	Κ.Α.	Έτος πρώτης κυκλοφ.
			Γράμματα	Αριθμός								
840		750			703		761		771		775	851
841		751			704		762		772		776	853
842		752			705		763		773		777	855
843		753			706		764		774		778	857

δ) τα σκάφη αναψυχής Ι.Χ. (οικογένειας κτλ.)

Κ.Α.	Α.Φ.Μ. κύριου ή κάτοχου	Αριθμ. και λίμνη υπόλοι	Κ.Α.	Ισοφόρα - Παραδοσιακά	Κ.Α.	Χώροι ενδιότσης	Κ.Α.	Ποσοστό συνδιότσης %	Κ.Α.	Πρώτη υπολόγ.	Κ.Α.	Μήνες κυριότητας	Κ.Α.	Μέτρα μήκους
844			779	NAI	1	785	NAI	1	717		729		733	747
845			780	NAI	1	786	NAI	1	718		730		734	748

δα) τις αμοιβές πληρωμάτων σκαφών αναψυχής

ε) τα αεροσκάφη, ελικόπτερα Ι.Χ. και ανεμόπτερα

Σταθία ενδιότσης και νηολόγησης	Τύπος	Αριθμός σειράς κατασκευαστή	Αριθμός συνθηκών προμήθης	Ποσοστό συνδιότσης %		Κ.Α.	Μήνες κυριότητας	Κ.Α.	Μήνες ή λίμνες	Κ.Α.	Πρώτη υπολόγ.	
Κ.Α.	Κ.Α.	Κ.Α.	Κ.Α.	Κ.Α.	Κ.Α.	Κ.Α.	Κ.Α.	Κ.Α.	Κ.Α.	Κ.Α.	Κ.Α.	
				709		710		737		738		739

στ) τις δεξαμενές κολύμβησης (πισίνες)

Κ.Α.	Εξωτερική (τετρ. μέτρα)	Ποσοστό συνδιότσης %		Κ.Α.	Μήνες κυριότητας
		Κ.Α.	Κ.Α.		
767	755		756		740
768	757		758		749

ζ) Δαπάνη για διδάκτρα σε ιδιωτικά σχολεία

η) Δαπάνες για οικιακούς βοηθούς, οδηγούς αυτ/των, δασκάλους και λοιπό προσωπικό

2. Από τη δαπάνη που καταβάλατε:		
α) για την αγορά ή χρηματοδοτική μίσθωση αυτοκινήτων, δίτροχων κτλ.οχημάτων	719	720
β) για την αγορά ή χρηματοδοτική μίσθωση πλοίων αναψυχής,λοιπών σκαφών αναψυχής και αεροσκαφών	721	722
γ) για την αγορά ή χρηματοδοτική μίσθωση κινητών πραγμάτων αξίας πάνω από 10.000 €	723	724
δ) για την αγορά επιχειρήσεων, εταιρικών μεριδίων και χρεογράφων γενικά	743	744
ε) για την αγορά ή χρονομεριστική ή χρηματοδοτική μίσθωση ακινήτων ή ανέγερση οικοδομών κ.λ.π.	735	736
στ) για χορήγηση δανείων προς οποιονδήποτε	759	760
ζ) για δωρεές ή γονικές παροχές ή χορηγίες χρηματικών ποσών άνω των 300€ (εκτός από το Δημόσιο κτλ.)	725	726
η) για την τοκοχρεωλυτική απόσβεση δανείων οποιασδήποτε μορφής	727	728

ΠΙΝΑΚΑΣ 6. ΠΡΟΣΘΕΤΑ ΠΑΗΡΟΦΟΡΙΑΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ - ΠΟΣΑ ΠΟΥ ΜΕΙΩΝΟΥΝ ΤΗΝ ΕΤΗΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ

1. Ποσό μείωσης προκαταβλητέου φόρου (παρ. 1 άρθρ. 70 Κ.Φ.Ε.)	655	656
---	-----	-----

* Συμπληρώνεται όταν η Τ.Ζ. είναι από 2.800 € και άνω

2. Εισοδήματα που αποκτήσατε το 2016, τα οποία απαλλάσσονται από το φόρο ή φορολογούνται με ειδικό τρόπο χωρίς ηλεκτρονική πληροφόρηση	659	,	660	,									
3. Εισοδήματα που αποκτήσατε το 2016, τα οποία απαλλάσσονται από το φόρο ή φορολογούνται με ειδικό τρόπο	619	,	620	,									
4. Εισοδημ. που εξαιρούνται από φόρο και εισφορά (παρ. 2 άρθρ. 43Α Κ.Φ.Ε.) χωρίς ηλεκτρονική πληροφόρηση	657	,	658	,									
5. Εισοδήματα που εξαιρούνται από φόρο και εισφορά (παρ. 2 άρθρ. 43Α Κ.Φ.Ε.)	617	,	618	,									
6. Φόρος που παρακρατήθηκε στα εισοδήματα της περ. 2	433	,	434	,									
7. Φόρος που παρακρατήθηκε στα εισοδήματα της περ. 3	613	,	614	,									
8. Επιδόματα ανεργίας ΟΑΕΔ, ΓΕΝΕ, ΕΤΑΠ - ΜΜΕ	661	,	662	,									
9. Καθαρά κέρδη από συμμετοχή σε νομικά πρόσωπα ή νομικές οντότητες που τηρούν απλογραφικά βιβλία	431	,	432	,									
10. Καθαρό ποσό κοινωνικής αλληλεγγύης (ΕΚΑΣ) χωρίς ηλεκτρονική πληροφόρηση	305	,	306	,									
11. Καθαρό ποσό κοινωνικής αλληλεγγύης (ΕΚΑΣ)	335	,	336	,									
12. Ενοίκιο που πληρώσατε για κύρια κατοικία της οικογένειας:													
Ονοματεπώνυμο ή Επωνυμία ιδιοκτήτη	Κ.Α.	Α.Φ.Μ. ιδιοκτήτη	Κ.Α.	Φιλοξενία	Κ.Α.	Επιφάνεια σε τ.μ.	Κ.Α.	Μήνες					
	801		092	ΝΑΙ	1	091		097	811	,	812	,	
	802		094	ΝΑΙ	1	093		098	813	,	814	,	
	803		096	ΝΑΙ	1	095		099	815	,	816	,	
13. Ενοίκιο που πληρώσατε για κατοικία παιδιών της οικογένειας που σπουδάζουν στο εσωτερικό:													
Ονοματεπώνυμο ή Επωνυμία ιδιοκτήτη	Κ.Α.	Α.Φ.Μ. ιδιοκτήτη											
	804								817	,			
	805								819	,		1 ^ο παιδί	
	806								821	,		2 ^ο παιδί	
	807								823	,		3 ^ο παιδί	
14. Ενοίκιο ακινήτων εκτός από κύρια κατοικία και κατοικία παιδιών που σπουδάζουν			417			797			419	,	420	,	
15. Ενοίκια που καταβάλλονται σε Ιερές Μονές Αγίου Όρους (παρ. 2 άρθρ.22 ν. 4283/2014)	421	,	422	,									
16. Χρηματικά ποσά που προέρχονται από διάθεση περιουσιακών στοιχείων, εισαγωγή χρηματικών κεφαλαίων αλλοδαπής, δάνεια, δωρεές, κληρονομίες, επιδόματα αλλοδαπής, εφόρα ασφαλιστικών οργανισμών, κλπ	781	,	782	,									
17. Αδιάθετα ποσά από επαναπατριζόμενα κεφάλαια (άρθρ. 38 ν.3259/2004 - άρθρ. 18 ν.3842/2010)	783	,	784	,									
18. Ανάλωση κεφαλαίου που ήδη φορολογήθηκε ή απαλλάσσόταν από το φόρο	787	,	788	,									
ΠΙΝΑΚΑΣ 7. ΠΟΣΑ ΔΑΠΑΝΩΝ ΠΟΥ ΑΦΑΙΡΟΥΝΤΑΙ ΑΠΟ ΤΟ ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ Ή ΑΠΟ ΤΟ ΦΟΡΟ													
1. Δαπάνη αγοράς αγαθών και παροχής υπηρεσιών	049	,		,									
2. Έξοδα ιατρικής, νοσοκομειακής και φαρμακευτικής περίθαλψης (άρθρο 18 Κ.Φ.Ε.)	051	,	052	,									
3. Δωρεές χρημ. ποσών άρθρο 19 Κ.Φ.Ε.: Στο εξωτερικό 031 , 032 , και συνολικά	059	,	060	,									
4. Δωρεές χρημ. ποσών στο λογ/σμό αλληλοβοήθειας για την απόσβεση του Δημόσιου χρέους	075	,	076	,									
5. Πολιτιστικές χορηγίες του ν.3525/2007	061	,	062	,									
6. Μισθώματα επιχειρήσεων τριτογενούς τομέα (παρ. Β2 αρθρ.43 και 44 ν.4030/2011)	077	,	078	,									
7. Ποσό επένδυσης για κινηματογραφικές ταινίες (παρ. 9 άρθρ. 73 ν. 3842/2010)	663	,	664	,									
8. Εμπίπτετε στις διατάξεις των περιπτώσεων α ή β της παρ. 9 του άρθρου 73 ν. 3842/2010;	033	α	035	β	034	α	036	β					
9. Ποσό δαπάνης για την ιδιωτική χρηματ. πολιτικού κόμματος ή συνασπισμού κομμάτων (άρθρ.7 ν. 4304/2014)	055	,	056	,									
10. Ποσό δαπάνης για την ιδιωτ. χρηματ. υποψηφ. Βουλής Ελλήνων και Ευρωπ. Κοινοβουλίου (άρθρ.7 ν. 4304/2014)	057	,	058	,									
ΠΙΝΑΚΑΣ 8. ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΞΑΡΤΩΜΕΝΩΝ ΜΕΛΩΝ ΦΟΡΟΛΟΓΟΥΜΕΝΩΝ													
1	Άγαμα τέκνα που γεννήθηκαν από 1/1/1998 έως 31/12/2016. Άγαμα τέκνα που γεννήθηκαν από 1/1/1991 και φοιτούν σε σχολές ή σχολεία ή ινστιτούτα επαγγελματικής εκπαίδευσης ή κατάρτισης της ημεδαπής ή αλλοδαπής ή εγγεγραμμένα στα μητρώα ανέργων του ΟΑΕΔ ή υπηρετούν τη στρατιωτική τους θητεία. Τέκνα άγαμα, διαζευγμένα ή σε χηρεία, με ποσοστό νοητικής ή σωματικής αναπηρίας τουλάχιστον 67%.						2	α) Ανιόντες των συζύγων (γονείς, παπούδες) β) Ανήλικοι συγγενείς μέχρι τον 3ο βαθμό, ορφανοί από πατέρα και μητέρα γ) Άγαμοι ή χήροι ή διαζευγμένοι αδελφοί και αδελφές, με αναπηρία 67% και πάνω.					
Όνομα	Έτος γέννησης	Σχολή ή σχολείο	Κ.Α.	Α.Φ.Μ.	Κ.Α.	Α.Μ.Κ.Α.	Αριθμός τέκνου υπαρκτός σε οποιαδήποτε ηλικία. Ναι / Όχι	Κ.Α.	Α.Φ.Μ.	Κ.Α.	Α.Μ.Κ.Α.	Με Υπόχρεο	Με Σύζ/Μ.Σ.Σ
			831		846			835		861			
			832		847			836		862			
			833		848			837		863			
			834		849			838		864			
Αριθμός τέκνων του πίνακα 8 περίπτ. 1 (αριθμητικά) 003 <input type="text"/> 004 <input type="text"/>													
ΠΙΝΑΚΑΣ 9. ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΠΟ ΤΟ ΦΑΚΕΛΟ ΤΟΥ ΦΟΡΟΛΟΓΟΥΜΕΝΟΥ													
Προκαταβολή φόρου εισοδήματος από το προηγούμενο φορολογικό έτος	901	,	902	,									
341	,	342	,	745	,	746	,	907	,	908	,		
995	,	996	,		,		,	985	,	986	,		
997	,	998	,	323	,	324	,	987	,	988	,		
959	,	960	,	399	,	400	,	989	,	990	,		
ΠΙΝΑΚΑΣ 10. Αν προκύψει επιστρεφόμενο ποσό να κατατεθεί στον ακόλουθο λογαριασμό μου (γράψτε τον τίτλο, τον κωδικό τράπεζας και τον αριθμό λογαριασμού):													
ΤΡΑΠΕΖΑ	ΚΩΔ.	ΑΡΙΘΜΟΣ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΥ ΙΒΑΝ											
		G	R										
Τα στοιχεία των φορολογούμενων είναι απόρρητα. Διατηρούνται από το Υπουργείο Οικονομικών σε αρχείο, που υπάγεται στην Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα και λειτουργεί σύμφωνα με το ν.2472/1997 και τις ειδικές ρυθμίσεις των φορολογικών νόμων. Η Α.Α.Δ.Ε. έχει την αποκλειστική διαχείριση του αρχείου. Κάθε φορολογούμενος έχει δικαίωμα πρόσβασης στα στοιχεία που τον αφορούν.													
Ο ΕΛΕΓΞΑΣ	Ημερομηνία παραλαβής	2017	Ο ΛΟΓΙΣΤΗΣ				Ο ΔΗΛΩΝ / Μ.Σ.Σ*		Η ΔΗΛΟΥΣΑ / Μ.Σ.Σ*				
			Επων.:		Αρμόδια Δ.Ο.Υ.:								
	Ο ΠΑΡΑΛΑΒΩΝ		Όνομ.:		Αρ. Μητρ. δό. άσκ. επαγγ/τος:								
			Δ/ση:		Κατηγορία άδειας:								
			Α.Φ.Μ.:										

E3

**ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ
ΑΠΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ**

Υποβάλλεται σε ένα αντίτυπο και συνοδεύει τη δήλωση φορολογίας εισοδήματος

002 Από 003 έως

Φορολογικό έτος 2015

Δ.Ο.Υ. ΥΠΟΒΟΛΗΣ 005

Κατηγορία βιβλίων ⁽²⁾	019	Απλογραφικά	1	Διπλογραφικά	2					
Απία μη τήρησης	726	Μη υπόχρεοι	1	Απαλλασσόμενοι	2					
Απαλλασσόμενοι με Α.Π.Δ.										
Ασκήτε αγροτική δραστηριότητα και υπάγεστε:		Κανονικό καθεστώς Φ.Π.Α.	595	1	Ειδικό καθεστώς Φ.Π.Α.	596	1	Μη ενταγμένοι σε καθεστώς Φ.Π.Α.	598	1
παρ. 7 αρ. 48 ν.2238/94 ⁽⁶⁾		593	1	περ. στ' παρ. 2 αρ. 12 ⁽⁷⁾	591	1	Ασκήτε επιχ. δραστ. κα έχ. τ.ε. την εμπορική ιδιότητα	597	ΝΑΙ	1

ΑΡΙΘΜΟΣ ΔΗΛΩΣΗΣ⁽¹⁾ 004

ΑΡΙΘΜΟΣ ΦΑΚΕΛΟΥ Α.Ε. 006

ΕΙΔΟΣ ΔΗΛΩΣΗΣ⁽²⁾ 008 ΤΡΟΠ/ΚΗ 1

ΗΜΕΡ. ΠΡΩΤΗΣ ΕΝΑΡΞΗΣ

ΗΜΕΡ. ΕΝΑΡΞΗΣ⁽⁹⁾

ΗΜΕΡ. ΔΙΑΚΟΠΗΣ

ΠΙΝΑΚΑΣ Α'. ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΦΟΡΟΛΟΓΟΥΜΕΝΟΥ

Α.Φ.Μ.	018	Κωδικός Αριθμός Κύριας Δραστηριότητας	705	Κ. Α. Δ. που αντιστοιχεί στα μεγαλύτερα εισοδήματα	761
--------	-----	---------------------------------------	-----	--	-----

Γράψτε τη δραστηριότητα με τα μεγαλύτερα έσοδα

ΕΠΩΝΥΜΟ Α'	ΕΠΩΝΥΜΟ Β'	ΟΝΟΜΑ	ΟΝΟΜΑ ΠΑΤΕΡΑ
------------	------------	-------	--------------

ΕΠΩΝΥΜΙΑ (Μη Φυσικού Προσώπου)

ΠΙΝΑΚΑΣ Β'. ΛΟΓΙΣΤΙΚΑ ΑΡΧΕΙΑ - ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΚΔΟΘΕΝΤΑ ΣΤΗ ΧΡΗΣΗ

Τίτλος στοιχείου συναλλαγών	Στοιχεία που εκδόθηκαν		Τίτλος στοιχείου συναλλαγών	Στοιχεία που εκδόθηκαν	
	Από Νο	Μέχρι Νο		Από Νο	Μέχρι Νο
1.			4.		
2.			5.		
3.			6.		

ΠΙΝΑΚΑΣ Γ'. ΛΟΙΠΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ

Υποκαταστήματα	061	Φορολογικές αποθήκες	062							
Αποθηκευτικοί χώροι	064	Μόνιμα απασχολούμενο προσωπικό	065							
Εκθέσεις	067	Εποχικά απασχολούμενο προσωπικό	068							
Εργοτάξια	070									
Λοιποί εκτός έδρας χώροι	073	Συνδεδεμένες επιχειρήσεις (αρ.2 ν.4172/2013)	074							
Πώληση αγαθών μέσω διαδικτύου	076	ΝΑΙ 1 ΟΧΙ 2	Παροχή υπηρεσιών μέσω διαδικτύου	077	ΝΑΙ 1 ΟΧΙ 2	Τήρηση βιβλίων σύμφωνα με τα Δ.Λ.Π./Ε.Λ.Π.	078	ΝΑΙ 1 ΟΧΙ 2	ΝΑΙ ΠΡΟΑΙΡΕΤΙΚΑ	3

ΠΙΝΑΚΑΣ Δ'. ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΔΗΛΟΥΤΟΣ ΚΑΙ ΥΠΕΥΘΥΝΟΥ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗ ΤΟΥ ΕΝΤΥΠΟΥ ΚΑΙ ΤΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ

α) Στοιχεία δηλούντος	Ο δηλών είναι:		736	Ο ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΑΣ	1	ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΣ	2	ΝΟΜΙΜΟΣ ΕΚΠΡΟΣΩΠΟΣ	3	ΑΝΤΙΚΛΗΤΟΣ	4
ΕΠΩΝΥΜΟ Α'	ΕΠΩΝΥΜΟ Β'	ΟΝΟΜΑ	ΟΝΟΜΑ ΠΑΤΕΡΑ								
Α.Φ.Μ.	741	Κωδικός Δ.Ο.Υ.	ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ	ΕΙΔΟΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ	ΦΥΛΟ	Α	1	Θ	2	
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ	ΟΔΟΣ - ΑΡΙΘΜΟΣ - Η ΤΗΛΕΘΕΣΙΑ - ΧΩΡΙΟ	ΔΗΜΟΣ Ή ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ	ΤΑΧ. ΚΩΔ.	ΤΗΛΕΦΩΝΟ							
β) Στοιχεία συμπληρώσαντος	Το έντυπο συμπληρώθηκε από:	750	ΤΟΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΑ	1	ΜΙΣΘΩΤΟ ΛΟΓΙΣΤΗ	2	ΛΟΓΙΣΤΗ ΟΧΙ ΜΙΣΘΩΤΟ	3			

ΠΙΝΑΚΑΣ Ε'. ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΓΙΑ ΕΝΟΙΚΙΑ ΠΟΥ ΚΑΤΑΒΛΗΘΗΚΑΝ ΚΑΙ ΕΠΙΔΟΤΗΣΕΙΣ ΠΟΥ ΕΙΣΠΡΑΧΘΗΚΑΝ ΚΑΤΑ ΤΟ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟ ΕΤΟΣ- ΔΩΡΕΑΝ ΠΑΡΑΧΩΡΗΣΗ

ΣΥΝΟΛΟ ΕΠΙΔΟΤΗΣΕΩΝ ΠΟΥ ΕΙΣΠΡΑΧΘΗΚΑΝ	681	ΣΥΝΟΛΟ ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΩΝ ΠΟΥ ΕΙΣΠΡΑΧΘΗΚΑΝ	904
ΑΓΡΟΤΙΚΕΣ ΕΠΙΔΟΤΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ	907	ΛΟΙΠΕΣ ΑΓΡΟΤΙΚΕΣ ΕΠΙΔΟΤΗΣΕΙΣ- ΕΝΙΣΧΥΣΕΙΣ	908
ΑΠΟΖΗΜΙΩΣΕΙΣ	909		
ΣΥΝΟΛΟ ΕΝΟΙΚΙΩΝ ΠΟΥ ΚΑΤΑΒΛΗΘΗΚΑΝ, ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΑ ΑΝ ΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΟΝΤΑΙ ΟΛΑ ΣΤΟΝ ΠΑΡΑΚΑΤΩ ΠΙΝΑΚΑ ⁽³⁾	905		

Διεύθυνση εγκατάστασης	Χαρακτήρ. εγκατάστασης (Κεντρικό, Υποκατάστημα κτλ.)	Περίοδος μίσθωσης	Ονοματεπώνυμο Εκμισθωτή	Α.Φ.Μ. Εκμισθωτή	Ποσό
				671	672
				673	674
				675	676
				677	678
				679	680
			Δωρεάν παραχώρηση ⁽⁴⁾	906	

Ημερομ. 2016

Ο ΔΗΛΩΝ

Ημερομ. 2016

Ο ΛΟΓΙΣΤΗΣ

Α.Φ.Μ.

010

Επών. : .....

Όνομ. : .....

Δ/νση : .....

Αρμόδια Δ.Ο.Υ. : .....

(5) Αρ. Μητρ. άδ. άσκ. επαγγ/τος : .....

(5) Κατηγορία άδειας : .....

Ο ΠΑΡΑΛΑΒΩΝ

011 ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΥΠΟΒΟΛΗΣ

(Σφραγίδα και υπογραφή)

Ο ΥΠΟΒΑΛΩΝ

Η δήλωση υποβάλλεται, είτε αυτοπροσώπως, είτε από οποιονδήποτε τρίτο, με την επίδειξη της ταυτότητάς του.

Α.Φ.Μ.

012

Επώνυμο: .....

Όνομα : .....

Δ/νση : .....

Αριθ. Δ. Ταυτ. : .....

(1) Συμπληρώνεται από την υπηρεσία. (2) Σε κάθε περίπτωση στο έντυπο αυτό σημειώνεται Χ στο ανάλογο τετράγωνο της απάντησης (λεκτικό) και όχι στον αντίστοιχο αριθμό (1,2 κλπ) αυτής.

(3) Εάν καταβάλατε ενοίκια σε περισσότερους εκμισθωτές συνυποβάλατε κατάσταση. Στον πίνακα αναγράφονται τα ενοίκια που βαρύνουν την κλειόμενη χρήση.

(4) Σε περίπτωση δωρεάν παραχώρησης εγκατάστασης, συμπληρώστε αντίστοιχα τα πεδία Διεύθυνση εγκατάστασης, περίοδος παραχώρησης, Ονοματεπώνυμο ιδιοκτήτη και ΑΦΜ ιδιοκτήτη.

(5) Οι ενδείξεις αυτές συμπληρώνονται εφόσον συντρέχουν οι προϋποθέσεις του άρθρου 38 του ν. 2873/2000

(6) Συμπληρώνεται από συγγραφείς, μουσουργούς και καλλιτέχνες, ζωγράφους ή γλύπτες ή χαράκτες παρ. 7 αρθρ. 48 του ν.2238/94 μόνο για τα μεταφερόμενα εισοδήματα.

(7) Είστε επιτηδεύματις που φορολογείται με τις διατάξεις της περ. στ', παραγρ. 2 του άρθρου 12;

(8) Αφορά φυσικά πρόσωπα που ασκούν επιχειρηματική δραστηριότητα και έχουν την εμπορική ιδιότητα όπως περιγράφεται στην παρ. 1 της εγκυκλίου 1120/2014.

(9) Αφορά την έναρξη που ισχύει κατά το τρέχον έτος.

ΕΚΔΟΣΗ 2015

112

ΠΙΝΑΚΑΣ ΣΤ'. ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ (ΑΠΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗ ΚΑΙ ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ) ΜΕ ΑΠΛΟΓΡΑΦΙΚΑ ΒΙΒΛΙΑ ΚΑΙ ΑΠΑΛΛΑΣΣΟΜΕΝΩΝ / ΜΗ ΥΠΟΧΡΕΩΝ ΣΕ ΤΗΡΗΣΗ ΒΙΒΛΙΩΝ											
α) Αγορές		Εσωτερικού		Εισαγωγές		β) Απογραφή		Έναρξης		Λήξης	
εμπορευμάτων	231			232		εμπορεύματα	256			257	
α' & β' υλών-υλικών συσκ.	235			236		έτοιμα προϊόντα και υποπροϊόντα	259			260	
αναλώσιμων υλικών	239			240		πρώτες και βοηθητικές ύλες	261			262	
ανταλλακτικών παγίων	243			244		υλικά συσκευασίας	264			265	
ειδών συσκευασίας	247			248		ημιτελή	267			268	
Σύνολο αγορών	251			252		υπολείμματα	270			271	
Αγορές παγίων χρήσης	811			812		Σύνολο απογραφής	520			521	
γ) Ακαθάριστα Έσοδα Εμπορίας - Μεταποίησης				δ) Ακαθάριστα Έσοδα Παροχής Υπηρεσιών				ε) Ακαθάριστα Έσοδα Αγροτικής Δραστηριότητας			
χοντρική πώληση εμπορευμάτων	263			ιδιωτική πελατεία	274			πώληση ιδίων προϊόντων	643		
λιανική πώληση εμπορευμάτων	266			επιτηδευματίες κ.τ.λ.	280			λοιπά έσοδα	644		
χοντρική πώληση προϊόντων	269			Π.Υ. Προς το Δημόσιο	279			.....	645		
λιανική πώληση προϊόντων	272			Π.Υ.	276			Σύνολο Εσόδων Αγροτ. Δραστηρ.	646		
λοιπά έσοδα δραστηριότητας	273			λοιπά έσοδα παρ. υπηρεσιών	282						
Σύνολο Εσόδων Εμπορ.-Μετ.	540			Σύνολο Εσόδων Παροχ. Υπηρεσ.	547						
στ) Δαπάνες		Εμπορίας - Μεταποίησης		Παροχής Υπηρεσιών		Αγροτικής Δραστηριότητας					
Εισφορές σε ταμεία ΟΑΕΕ κτλ. (1)	516			517		518					
αμοιβές προσωπικού	522			523		524					
αμοιβές και έξοδα τρίτων	525			526		527					
παροχές τρίτων, φόροι-τέλη	528			529		530					
ιδιοχρηση	531			532		533					
διάφορα έξοδα	534			535		536					
τόκοι και συναφή έξοδα	537			538		539					
αποσβέσεις παγίων	541			542		543					
άρδευσης						515					
Σύνολο δαπανών	544			545		546					
ζ) Λογιστικός προσδιορισμός καθαρών κερδών επιχειρήσεων με απλογραφικά βιβλία											
		Εμπορίας - Μεταποίησης		Παροχής Υπηρεσιών		Αγροτικής Δραστηριότητας				Συνολικά	
Σύνολο Ακαθάριστων Εσόδων	548			549		550				551	
Μείον: Κόστος Πωληθέντων (Αναλώσεων)	552			553		554				555	
Μείον: Δαπάνες χρήσης	556			557		558				559	
Κέρδος βάσει λογιστικού προσδιορισμού	560			561		562				563	
Πλέον: Δαπάνες μη εκπιπόμενες(2)	564			565		566				567	
Καθαρό αποτέλεσμα με λογιστικό προσδιορισμό	568			569		570				571	
ΠΙΝΑΚΑΣ Ζ'. ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΦΟΡΟΛΟΓΗΤΩΝ ΚΕΡΔΩΝ ΑΤΟΜΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΜΕ ΑΠΛΟΓΡΑΦΙΚΑ ΒΙΒΛΙΑ											
πλέον καθαρό μεταφ/νο εισοδ. παρ. 7 αρθρ. 48 ν.2238/94 (4)	319					μείον αφορολ. εκπτώσεις αναπτ. νόμων				592	
μείον δαπάνη επιστ. έρευνας (εξωλογιστικά)	318					μείον έκπτωση ποσών λόγω απασχ. αναπήρων παρ.10 αρθρ.4 ν. 3522/06				313	
μείον αποσβέσεις άδειας Φ.Δ.Χ. ν. 3888/2010	312					383 α		384 β			
μείον ποσό επένδυσης παρ. 9 άρθρ. 73 ν. 3842/10	382					Φορολογητέα Καθαρά Αποτελέσματα από επιχειρ. δραστ.				346	
μείον το εισόδημα της παρ.6 αρθρ. 29 και παρ. 5 αρθρ. 58 (μέχρι 10 kw) ^μ	324					Φορολογητέα Καθαρά Αποτελέσματα από αγροτική δραστηρ.				347	
μείον την υπερέξια του άρθρ. 10 του ν. 2579/1998	325					Καθαρό εισόδημα περ. στ' παραγρ. 2 άρθρ.12 ³				348	
μείον το κέρδος του άρθρ. 71 του ν. 3842/2010	342										

(1) Αναγράφεται το ποσό των υποχρεωτικών εισφορών σε ταμεία ασφάλισης (Ο.Α.Ε.Ε. κτλ.)

(2) Μεταφορά από κατάσταση φορολογικής αναμόρφωσης.

(3) Αναγράφεται το ποσό της διαφοράς που απομένει μετά την αφαίρεση των υποχρεωτικών εισφορών από τα ακαθάριστα έσοδα επιχειρηματικής δραστηριότητας.

(4) Αναγράφεται το καθαρό μεταφερόμενο εισόδημα των υπόχρεων της παρ. 7 του άρθρ. 48 ν. 2238/94.

(5) Αναγράφεται το αντίστοιχο εισόδημα από τα φυσικά πρόσωπα που ασκούν ατομική επιχείρηση (με απλογραφικά βιβλία) και αφαιρείται μόνο όταν έχει συμπεριληφθεί στα βιβλία τους. Το ποσό του κωδ. 324 μεταφέρεται στους κωδικούς 659 - 660 του εντύπου Ε1.

ΠΙΝΑΚΑΣ Η'. ΓΕΝΙΚΕΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΜΕ ΔΙΠΛΟΓΡΑΦΙΚΑ ΒΙΒΛΙΑ									
α) Έσοδα					β) Κόστη				
συνολικά έσοδα από παροχή υπηρεσιών	459				αξία παραχθέντων προϊόντων ετοιμών και ημιτελών	412			
επιχορηγήσεις και διάφορα έσοδα πωλήσεων	465				κόστος α' & β' υλών - υλικών συσκευασίας	416			
έσοδα παρεπόμενων ασχολιών	467				κόστος αναλώσιμων υλικών που αναλώθηκαν	420			
έσοδα κεφαλαίων	469				κόστος ανταλλακτικών παγίων που αναλώθηκαν	424			
ιδιοπαραγωγή παγίων & χρησιμ. προβλ. εκμετάλλευσης	471				κόστος ειδών συσκευασίας που αναλώθηκαν	425			
έκτακτα και ανόργανα έσοδα και κέρδη	475				δαπάνες παραγωγής	428			
γ) Δαπάνες					φύρα βιομηχανοποίησης	431			
σύνολο δαπανών για παροχή υπηρεσιών	461								
έκτακτα και ανόργανα έξοδα και ζημιές	477								
ΠΙΝΑΚΑΣ Θ'. ΑΝΑΛΥΤΙΚΕΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΜΕ ΔΙΠΛΟΓΡΑΦΙΚΑ ΒΙΒΛΙΑ									
α) Πωλήσεις	Χοντρικές Εσωτερικού		Λιανικές Εσωτερικού		Ενδοοικονομικές Παραδόσεις		Εξαγωγές		Πωλήσεις στο Δημόσιο
εμπορευμάτων	466		478		474		470		841
προϊόντων ετοιμών και ημιτελών	464		476		472		468		842
υποπροϊόντων - υπολείμμάτων	480		843		844		845		846
α' & β' υλών - υλικών συσκευασίας	482		847		848		849		850
αναλώσιμων υλικών	484		851		852		853		854
ανταλλακτικών παγίων	486		855		856		857		858
ειδών συσκευασίας	487		859		860		861		862
ΣΥΝΟΛΟ ΠΩΛΗΣΕΩΝ	488		863		864		865		866
πωλήσεις για λογαριασμό τρίτων	508		512		867		868		869
πωλήσεις παγίων	195		870		871		872		873
β) Έσοδα από παροχή υπηρεσιών	στο εσωτερικό		στην Ευρωπαϊκή Ένωση		σε τρίτες χώρες		γ) Κόστος προϊόντων - εμπορευμάτων (κλειόμενη χρήση)		
προμήθειες - μειτείες	453		874		875		κόστος πωληθέντων εμπορευμάτων		404
παροχή υπηρεσιών στο Δημόσιο	455						κόστος πωληθέντων προϊόντων		408
.....	457		876		877		Σύνολο (Κόστος πωληθέντων)		434
δ) Αγορές	Εσωτερικού		Εισαγωγές		Ενδοκιν. αποκτήσεις		ε) Απογραφή εμπορευμάτων στοιχείων πρώτων και βοηθ. υλών		Λήξης
εμπορευμάτων	401		402		403		εμπορεύματα	426	427
α' & β' υλών - υλικ. συσκ.	405		406		407		προϊόντα έτοιμα και ημιτελή	429	430
αναλώσιμων υλικών	409		410		411		υποπροϊόντα και υπολείμματα	432	433
ανταλλακτικών παγίων	413		414		415		παραγωγή σε εξέλιξη	435	436
ειδών συσκευασίας	417		418		419		α' & β' υλες - υλικά συσκευασίας	437	438
Σύνολο αγορών	421		422		423		αναλώσιμα υλικά	440	441
Αγορές παγίων	878		879		880		ανταλλακτικά παγίων στοιχείων	443	444
στ) Δαπάνες (συνολικά)							ειδή συσκευασίας	446	447
αμοιβές και έξοδα προσωπικού	439				ζ) Αποτελέσματα και δείκτες		Σύνολο απογραφής	449	450
αμοιβές και έξοδα τρίτων	442				ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΑΠΟ ΠΑΡΟΧΗ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	463			
παροχές τρίτων	445				ΜΙΚΤΟ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ ΑΠΟ ΠΩΛΗΣΕΙΣ	496			
φόροι - τέλη	448				ΟΛΙΚΟ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ ΕΚΜΕΤΑΛΕΥΣΗΣ	473			
διάφορα έξοδα	451				ΚΑΘΑΡΟ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ ΧΡΗΣΗΣ	479			
τόκοι και συναφή έξοδα	452				ΚΑΘΑΡΑ ΚΕΡΔΗ ΠΟΥ ΦΟΡΟΛΟΓΟΥΝΤΑΙ	481			
αποσβέσεις παγίων	454				ΑΦΟΡΟΛΟΓΗΤΑ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ	483			
προβλέψεις εκμετάλλευσης	456				ΆΛΛΑ ΑΦΟΡΟΛΟΓΗΤΑ ΚΕΡΔΗ	485			
οργανικά έξοδα υποκαταστημάτων	458				% μικτό εμπορικό αποτέλεσμα επί κόστους	500			
άθροισμα (με πρόσημο)	460				% μικτό εμπορικό αποτέλεσμα επί πωλήσεων	504			
Γενικό σύνολο εξόδων	462				% αποτέλεσμα παροχής υπηρεσιών επί εσόδων	884			
Συνολικό ποσό κατάστασης φορολογικής αναμόρφωσης⁽¹⁾	196				Μεταφορά αποτελεσμάτων από απλογραφικά βιβλία⁽²⁾	197			

(1) Μεταφορά από κατάσταση φορολογικής αναμόρφωσης

(2) Συμπληρώνεται από προσωπικές εταιρείες (Ο.Ε., Ε.Ε. κτλ.) που μετατράπηκαν μέσα στη χρήση σε ΕΠΕ ή ΑΕ με τις γενικές διατάξεις και τηρούσαν απλογραφικά βιβλία. Αναγράφονται τα αποτελέσματα των απλογραφικών βιβλίων μέχρι το χρόνο ολοκλήρωσης του μετασχηματισμού (χορήγηση ΑΡΜΑΕ).

ΠΙΝΑΚΑΣ Γ'. ΑΝΑΛΥΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΥ ΚΑΘΑΡΩΝ ΚΕΡΔΩΝ ΟΙΚΟΔΟΜΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ⁽¹⁾										
α/α	Α/Α εργολαβικού ή συμβολαίου αγοράς ακινήτου και ονοματεπώνυμο συμβολαιογράφου		Τοποθεσία οικοδομής		Αξία εργολαβικού ή συμβολαίου αγοράς οικοπέδου		Ακαθάριστα έσοδα από πωλήσεις διαμερισμάτων κτλ. (Άρθρο 34, 35 και 36, ν.2238/1994)		Συντ/στής καθαρού κέρδους	Καθαρά (τεκμαρτά) κέρδη
1.					682		685			688
2.					683		686			689
3.					692		694			696
4.					693		695			697
Διαφορά κερδών ⁽²⁾		691			ΣΥΝΟΛΟ		684			687
αγορές υλικών και παγίων		377			αμοιβές και έξοδα τρίτων		379		διάφορα έξοδα	381
αμοιβές προσωπικού		378			παροχές τρίτων, φόροι-τέλη		380			
ΠΙΝΑΚΑΣ Κ'. ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΡΟΣΩΡΙΝΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΜΕΤΑΞΥ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗΣ - ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΒΑΣΗΣ										
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	Λογιστική Βάση	Φορολογική Βάση	Διαφορές							
			Θετικές	Αρνητικές						
ενσώματα πάγια	765	773	781	789						
άυλα στοιχεία	766	774	782	790						
χρηματοοικονομικά στοιχεία	767	775	783	791						
προβλέψεις	768	776	784	792						
λοιπές διαφορές ενεργητικού	769	777	785	793						
λοιπές διαφορές παθητικού	770	778	786	794						
διαφορές από ετεροχρονισμό εσόδων	771	779	787	795						
διαφορές από ετεροχρονισμό εξόδων	772	780	788	796						
ΣΥΝΟΛΟ			797	798						
Σημειώσεις Φορολογούμενου :										
<p>(1) Ο πίνακας αυτός συμπληρώνεται από τους υπόχρεους με εισοδήματα από πωλήσεις ακινήτων για τα οποία η άδεια κατασκευής έχει εκδοθεί μέχρι 31/12/2005.</p> <p>(2) Αναγράφεται το 40% της διαφοράς λογιστικών-τεκμαρτών κερδών στην περίπτωση τήρησης διπλογραφικών βιβλίων.</p>										

Ε7
Φ-01.015

(ΥΠΟΒΑΛΛΕΤΑΙ ΣΕ ΔΥΟ ΑΝΤΙΤΥΠΑ)

ΠΡΟΣΩΧΗ: Οχι για επικαθήματα με βάση την Αλληλεγγύη του άρθρου 9 του ν.2238/1994

Όνομα: ..... Αριθμ. Δελτίου: .....
 Προς τον Προϊστάμενο ΔΟΥ: ..... Αριθμ. Διεύθυνσης: .....
 Οικονομικό έτος: ..... Αριθμ. Φακέλλου: .....

Σελίδα 1

ΟΡΙΣΤΙΚΗ ΔΗΛΩΣΗ

Αποδοχές από 1/1/2011... έως 31/12/2011....

Εκκαθάριση των ποσών φόρου, που οφείλονται σε εισοδήματα από μερισματικές υπερπαιές καθώς και τα ποσά της ειδικής εισφοράς αλληλεγγύης του άρθρου 29 του ν. 3986/2011 που παρακρατήθηκαν

Όνοματεπώνυμο (Επωνυμία) ..... Όνομα του πατέρα ή συζύγου .....
 Είδος επιχείρησης ..... Διεύθυνση .....
 Αριθμός ταυτότητας ..... Αριθμός Φορμ. Μητρώου ..... Αριθμ. τηλεφ. ....
 Ονοματεπώνυμο (Επωνυμία) ..... Όνομα του πατέρα ή συζύγου .....
 Διεύθυνση: ..... Αριθμ. τηλεφ. .... Α.Φ.Μ. ....

ΑΝΑΚΑΤΑΛΟΓΗΣΗ ΑΠΟΔΟΣΗΝ ΚΑΙ ΛΟΙΠΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ

Διακρίση των αποδοχών	Σύνολο ακαθάρτων αποδοχών				Καθαρές φορολογητέες αποδοχές	Ποσό φόρου που αναλογούν στις καθαρές αποδοχές σύμφωνα με το άρθρο 29 του ν. 2238/1994
	Αριθμός	Κώδικας	1	2		
Υπόλοιπα	1					
Εργαίες	2					
Συταξιακά	3					
Λειτουργία	4					
Σύνολο					5	6

Αραιούνται τα ποσά που αποδοθήκαν με προσωρινές δηλώσεις: Υπολοίπο { Χροαστικό / Μηνιαίο / Ημερήσιο / % λόγω εκπροθέστου / Σύνολο .....
 Πρόσβατος φόρος: ..... % λόγω εκπροθέστου / Σύνολο: .....
 Αραιούνται τα ποσά που αποδοθήκαν με προσωρινές δηλώσεις: 5 / 6 / 7 / 8 / 9

ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΠΟΣΩΝ ΦΟΡΟΥ, ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΙΔΙΚΗΣ ΕΙΣΦΟΡΑΣ ΑΛΛΗΛΕΓΥΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 29 ΤΟΥ Ν. 3986/2011 ΠΟΥ ΑΠΟΔΟΘΗΚΑΝ ΚΑΤΑ ΔΙΗΜΗΝΟ Η ΜΗΝΑ

Διμήνα	Ακαθάρτες αποδοχές	Ποσά που παρακρατήθηκαν και αποδοθήκαν		Αριθμός	Χρονολογία
		Φόρου	Ειδικής εισφοράς αλληλεγγύης		
A					
B					
Γ					
Δ					
E					
ΣΤ**					

Επων.: ..... Ο ΛΟΤΙΣΤΗΣ ΠΑΡΑΛΗΦΘΗΚΕ ..... 2011...
 Ονομα: ..... Εμπρόθεσμα-Εκπρόθεσμα .....
 Διημήνιο: ..... 2011...
 Α.Φ.Μ.: ..... (ημερομηνία παραλαβής) Ο ΠΑΡΑΛΑΒΩΝ ΒΕΒΑΙΩΘΗΚΕ .....
 Αρμόδια Δ.Ο.Υ.: ..... Ποσό: ..... ΚΑΤΑΒΛΗΘΗΚΕ Ποσό .....
 Αρ. Μητρώδ. δικ. επαγγ/τος: ..... Χρον. Βεβαίωσης: ..... Αριθμός: .....
 Κατηγορία αδείας: ..... ΟΒΚ/Βασιλάρας ..... Ο Επικεφαλής Εισπραχτής

* Το τελεσίκομο θα συμπληρωθεί από την Υπηρεσία
 ** ΠΡΟΣΩΧΗ: Αν αποδοθήκε ο φόρος ανά μήνα γράφουμε σε πρόθεμα τα αντίστοιχα στοιχεία για τα μηνιαία αποδοχές
 * ΜΗΝΑ Η ΔΙΗΜΗΝΟ Έκδοση 2012

ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗ ΤΟΥ ΕΝΤΥΠΟΥ Ε7

1. Η δήλωση αυτή υποβάλλεται από όσους έχουν υποχρέωση να παρακρατήσουν φόρο, σύμφωνα με τις διατάξεις των περιπτώσεων α', β' της παραγράφου 1 του άρθρου 57 του ν.2238/1994. Επιδέχεται μέχρι την τελευταία εργάσιμη, για τις δημόσιες υπηρεσίες, ημέρα του Μαρτίου κάθε έτους, στον προκύπτουσ οικονομικής υπηρεσίας τους και πελατοβάση, το ονοματεπώνυμο και τη διεύθυνση κατοικίας κάθε δικαιούχου, τον αριθμό φορολογικού μητρώου του, το ποσό των αμοιβών, το φόρο που οφείλεται για αυτές, για κάθε μισθωτό ή ημερομίσθιο ή υπαλλήλου, κατά περίπτωση.
2. Κατά τη σύνταξη της οριστικής αυτής δηλώσεως, φόρου, μισθωτών υπηρεσιών πρέπει να διενεργείται εκκαθάριση φόρου, σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου 1 και του πρώτου εδαφίου της παραγράφου 2 του άρθρου 9 του ν.2238/1994, για το συνολικό ποσό των αμοιβών, ανεξάρτητα από τον τρόπο υπολογισμού του φόρου που παρακρατήθηκε και πρέπει να υπολογισθεί, πόσο ο φόρος που αναλογεί στο σύνολο των αποδοχών, δηλαδή στο ποσό των μισθών, ημερομισθίων, πρόσθετων αμοιβών, επιδομάτων κτλ., μόνο για τους μισθωτές οι οποίοι εργάζονται στον ίδιο εργοστάσιο ολόκληρη την μεβαλογική περίοδο του προηγούμενου της φορολογίας οικονομικού έτους. Σε περίπτωση που κατά την διενεργούμενη εκκαθάριση προκύπτει ποσό φόρου για επιστροφή σε δικαιούχο μισθωτό, θα δηλώνεται το ποσό που πράγματι υπολογίσθηκε και που παρακρατήθηκε.
3. Ο φόρος θα επιστρέφεται στον δικαιούχο μισθωτό κατά την εκκαθάριση της υποβαλλόμενης δήλωσης φορολογίας εισοδήματος του οικείου οικονομικού έτους. Επίσης, για τους αμειβόμενους με ημερομίσθιο (περίπτ. β' παράγρ. 1 άρθρου 57) δεν θα γίνει εκκαθάριση φόρου σύμφωνα με το πιο πάνω, αλλά θα δηλωθεί και θα αποδοθεί το ποσό του φόρου που υπολογισθηκε και παρακρατήθηκε. Τέλος, δεν θα γίνει εκκαθάριση φόρου, σύμφωνα με το πιο πάνω, για ποσά συντάξιμων που καταβάλλονται από ταμεία επικουρικής, μετοχικής, φραγής ή αλληλεγγύης (περίπτ. ε' παράγρ. 1 άρθρου 57 ν.2238/1994) και δεν εμπίπτουν στις διατάξεις της περίπτωσης α' της παραγρ. 1 του άρθρου 57 του ν. 2238/1994.
4. Αν τυχόν, έχουν καταβληθεί αναδρομικά ποσά αποδοχών ή συντάξεων, με βάση νόμο, δικαστική απόφαση ή συλλογική σύμβαση, τότε θα αναγραφούν σε ξεχωριστή σειρά της οριστικής δήλωσης, κάτω από τις τακτικές αποδοχές, συνολικά ανεξάρτητα από τον χρόνο καταβολής, χωρίς να διενεργείται για τα αναδρομικά αυτά, εκκαθάριση του φόρου με βάση την κλίμακα του άρθρου 9 του ν. 2238/1994, αλλά θα αναγραφεί το ποσό του φόρου που παρακρατήθηκε.
5. Επισημαίνεται ότι η αναγραφή του ΑΜΚΑ για τη χρήση 2012, είναι προαιρετική. Ο φόρος εισοδήματος που αναλογεί μειώνεται κατά ποσοστό 1,5%.
6. Στην οριστική αυτή δήλωση αναγράφονται τα ποσά της ειδικής εισφοράς αλληλεγγύης του άρθρου 29 του ν. 3986/2011 (Α' 152) που παρακρατήθηκαν κατά την καταβολή αποδοχών από μερισματικές υπερπαιές.
7. Υποχρέωση για υποβολή οριστικής δήλωσης υπάρχει και στις περιπτώσεις που σύμφωνα με την 1028176/498/ΑΟΠ/12/ΠΟΛ 1098/ 18-3-2002 διατάγη/ Υπ. Οικονομικών δεν έχουν υποβληθεί προσωρινές δηλώσεις Φ.Μ.Υ., καθώς δεν είχε προκύψει φόρος για απόδοση. Στις περιπτώσεις αυτές δεν θα συμπληρώνονται οι αντίστοιχες ενδείξεις του πίνακα "ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΠΟΣΩΝ ΦΟΡΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΙΔΙΚΗΣ ΕΙΣΦΟΡΑΣ ΑΛΛΗΛΕΓΥΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 29 ΤΟΥ Ν. 3986/2011 ΠΟΥ ΑΠΟΔΟΘΗΚΑΝ ΚΑΤΑ ΔΙΗΜΗΝΟ Η ΜΗΝΑ".
8. Η αρχική εμπρόθεσμα οριστική δήλωση απόδοσης φόρου μισθωτών υπηρεσιών (Φ.Μ.Υ. Έντυπο Ε7-Φ01.015), οικονομικού έτους 2013, ανεξάρτητα αν προκύπτει ποσό φόρου για απόδοση ή όχι, καθώς και η αρχική οριστική εκπρόθεσμα δήλωση για την οποία προκύπτει ποσό φόρου για απόδοση, υποβάλλονται απολυτικά και μόνο με τη χρήση ηλεκτρονικής μεθόδου επικοινωνίας μέσω διαδικτύου, στο δικτυακό τόπο της Γενικής Γραμματείας Πληροφορικών Συστημάτων (Γ.Γ.Π.Σ.) www.gsis.gr, ανεξάρτητα αν ο υπόχρεος είναι επιτηδευμένος ή όχι και ανεξάρτητα αν ο Δ.Ο.Υ. υποβλήσει τους δικαιούχους με τη χρήση του συστήματος TAXIS. Με την δήλωση αυτή υποχρεωτικά υποβάλλεται και το σύνολο των στοιχείων που προβλέπεται να περιλαμβάνεται στις εκδιδόμενες βεβαιώσεις αποδοχών/η συντάξεων.
9. Η αρχική εκπρόθεσμα οριστική δήλωση απόδοσης φόρου μισθωτών υπηρεσιών Φ.Μ.Υ. (Έντυπο Ε7-Φ01.015), οικονομικού έτους 2013, για την οποία δεν προκύπτει ποσό φόρου για απόδοση καθώς και οι τροποποιημένες οριστικές δηλώσεις Φ.Μ.Υ. του ίδιου οικονομικού έτους, θα υποβάλλονται αποκλειστικά στις αρμόδιες Δ.Ο.Υ.
10. Η οριστική δήλωση Φ.Μ.Υ. του φυσικού προσώπου που έχει αποβιώσει εντός του 2012 υποβάλλεται υποχρεωτικά στην Δ.Ο.Υ. από τους κληρονόμους του.
11. Η οριστική δήλωση Φ.Μ.Υ. των υπόχρεων της παραγράφου 4 του άρθρου 2 και του άρθρου 101 του ΚΦΕ που έχουν κάνει δικαστή εργασιών/μίσθ από 2012 και δεν είχαν ενγγραφεί στις ηλεκτρονικές υπηρεσίες της Γ.Γ.Π.Σ., υποβάλλεται υποχρεωτικά στην Δ.Ο.Υ.

ΔΗΛΩΣΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ
ΝΟΜΙΚΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ ΚΑΙ ΝΟΜΙΚΩΝ ΟΝΤΟΤΗΤΩΝ
άρθρου 45 ν.4172/2013

Φορολογικό Έτος: _____

Αριθμός Δήλωσης: _____

Τύπος Δήλωσης: ΑΡΧΙΚΗ ΤΡΟΠΙΚΗ

ΣΕ ΕΚΚΑΘΑΡΙΣΗ: ΝΑΙ 1

ΜΕ ΕΠΙΦΥΛΑΞΗ: ΝΑΙ 1

Προς την Δ.Ο.Υ.: _____

Εφαρμογή Δ.Λ.Π./ Ε.Λ.Π.: **650** ΝΑΙ 1 ΟΧΙ 2

Δ.Ο.Υ. προηγούμενης δήλωσης: _____

Έλεγχος υποχρεωτικός από νόμιμο ελεγκτή ή ελεγκτικό γραφείο: **649** ΝΑΙ 1 ΟΧΙ 2

Στοιχεία ΥΠΟΧΡΕΟΥ	
ΕΠΩΝΥΜΙΑ	ΤΙΤΛΟΣ
Δ/ΝΣΗ ΕΔΡΑΣ (ΠΟΛΗ, ΟΔΟΣ, ΑΡΙΘΜΟΣ, ΤΑΧ. ΚΩΔ.)	ΤΗΛΕΦΩΝΟ
	ΝΟΜΙΚΗ ΜΟΡΦΗ
	Αριθμός Φορολογικού Μητρώου

Στοιχεία ΕΚΠΡΟΣΩΠΟΥ	
ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ	Αριθμός Φορολογικού Μητρώου
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ (ΠΟΛΗ, ΟΔΟΣ, ΑΡΙΘΜΟΣ, ΤΑΧ. ΚΩΔ.)	ΤΗΛΕΦΩΝΟ

Φορολογητέα Αποτελέσματα:		Υπάγεστε:	
Φορολογητέα Κέρδη	001	653 β) στο άρθρο 73 ν.3842/2010	☐ ΝΑΙ ☐ 1 ☐ ΟΧΙ ☐ 2
ή Ζημία	003	652 γ) στην παρ. 2 άρθρου 58 ν.4172/2013 και είστε εγγεγραμμένοι στο μητρώο της ΠΑΣΕΓΕΣ	☐ ΝΑΙ ☐ 1 ☐ ΟΧΙ ☐ 2
Φορολογική απαίτηση άρ. 27Α ν. 4172/2013	995	655 Υποβολή δήλωσης για εισπρατ. μερίσματα πριν τη συμπλήρωση 24 μηνών (παρ. 1 άρθρου 48 ν. 4172/2013)	☐ ΝΑΙ ☐ 1 ☐ ΟΧΙ ☐ 2
Υπόλοιπο φορολογικής απαίτησης για επιστροφή	996	656 Κατάθεση εγγυητικής επιστολής (παρ. 3 άρθρου 48 ν. 4172/2013)	☐ ΝΑΙ ☐ 1 ☐ ΟΧΙ ☐ 2

ΕΚΚΑΘΑΡΙΣΗ ΦΟΡΟΥ, ΤΕΛΩΝ, κ.λπ.			
Φόρος που αναλογεί: [521]	x 29% x 13%	004	
Απαλλαγή καταβολής φόρου ν.3908/2011 (λόγω πραγματ. επενδύσεων)		579	
Μισθώματα για χρήση ακινήτου (παρ. Β2 άρθ. 43 και παρ. Β2 άρθ. 44 ν.4030/2011)		575	
Άθροισμα: [(004) - (579) + (575)]		700	(α)
(-)			
Φόρος που παρακρατήθηκε ή καταβλήθηκε και δεν υπάρχει ηλεκτρονική πληροφόρηση		009	
Φόρος που παρακρατήθηκε ή καταβλήθηκε		090	
Φόρος που προκαταβλήθηκε		008	
Φόρος νομικού προσώπου για εισπρατ. μερίσματα (παρ.3 άρθρ.68 ν.4172/2013)		052	
Φόρος οικοδομικών επιχειρήσεων λόγω πώλησης ημιτελών οικοδομών		111	
Πιστωτικό ποσό προηγούμενων χρήσεων (εφαρμογή παρ. 6 άρθ. 3 ν.4046/2012)		751	
Φόρος αλλοδαπής		600	
Άθροισμα: (009) + (090) + (008) + (052) + (111) + (751) + (600)		701	(β)
Πιστωτικό ποσό για συμψηφισμό		012	(β) - (α) = (δ)
Χρεωστικό ποσό για βεβαίωση		011	(α) - (β) = (γ)
Προκαταβολή φόρου τρέχοντος φορολογικού έτους		014	
Τέλη χαρτοσήμου στο ακαθάριστο εισόδημα από εκμίσθωση ακινήτων		006	
Εισφορά υπέρ ΟΓΑ στα τέλη χαρτοσήμου		007	
Εισφορά ΕΛΓΑ 2% (άρθ. 13 ν.3877/2010)		910	
Τέλος επιτηδεύματος (άρθ. 31 ν.3986/2011)		911	
Άθροισμα: (011) + (014) + (006) + (007) + (910) + (911)		702	(ε)
Συνολικό χρεωστικό ποσό για βεβαίωση		704	(ε) - (δ)
Πιστωτικό ποσό		703	(δ) - (ε)
Πιστωτικό ποσό κατ' εφαρμογή της παρ. 6 άρθ. 3 ν.4046/2012		749	(στ)
Πιστωτικό ποσό για επιστροφή		750	(δ) - (ε) - (στ)

ΕΚΠΤΩΣΕΙΣ
Έγινε έκπτωση για ποσό:
Αριθμ. Τ.Α.Φ.Ε.:
Ημ/νία:
Ο Ενεργήσας την έκπτωση

Παραλήφθηκε:
Εμπρόθεσμα:
Εκπρόθεσμα:
Μήνες Εκπρ.:
Ημ/νία:
Ο Ενεργήσας τον έλεγχο και Παραλαβών (κωδ.):

Ο Νόμιμος Εκπρόσωπος
Επώνυμο:
Όνομα:
Δ/νση:
Α.Φ.Μ.:
Ημ/νία:
Ο Δηλών

Ο Προϊστ/νος Λογιστηρίου
Επώνυμο:
Όνομα:
Δ/νση:
Α.Φ.Μ.:
Δ.Ο.Υ.:
Αρ.Μητρ.άδ.άσκ.επαγγ/τος:
Κατηγορ.:
Ημ/νία:
Ο Δηλών

Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων Α.Α.Δ.Ε.

Έκδοση 1.0 - 2015

I. ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗ ΑΝΑΜΟΡΦΩΣΗ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΥ "ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΧΡΗΣΕΩΣ"			
Ακαθάριστα έσοδα χρήσης	015		
Κέρδη χρήσης βάσει Δ.Λ.Π. / Ε.Λ.Π.	116		
Ή ζημία βάσει χρήσης βάσει Δ.Λ.Π. / Ε.Λ.Π.	117		
(+) Προσωρινές διαφορές μεταξύ Δ.Λ.Π. / Ε.Λ.Π. - Φ.Β.	118		
(-) Προσωρινές διαφορές μεταξύ Δ.Λ.Π. / Ε.Λ.Π. - Φ.Β.	119		
Φορολογικά κέρδη χρήσης	016		
Φορολογική ζημία χρήσης	017		
Σε περίπτωση κερδών προστίθενται και σε περίπτωση ζημιάς αφαιρούνται			
1. Μη εκπιπτόμενες επιχειρηματικές δαπάνες	455		
2. Υπόλοιπο Λογ/σμού "Προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις (ν.2238/1994)"	453		
3. Χρεωστική διαφορά λόγω πιστωτικού κινδύνου (παρ. 3 άρθ. 27 ν.4172/2013)	457		
4. Μη διανεμηθέν εισόδημα ελεγχόμενης αλλοδαπής εταιρείας (άρθρο 66 ν.4172/2013)	452		
5.	454		
Σύνολο κερδών	024		
Υπόλοιπο ζημιών	224		
Σε περίπτωση κερδών αφαιρούνται και σε περίπτωση ζημιάς προστίθενται			
1. Έσοδα από μερίσματα ή κέρδη από συμμετοχή σε Ν.Π. (άρθ. 48 ν.4172/2013)	495		
2. Έσοδα που φορολογήθηκαν κατ'εφαρμογή των παρ.12 &13 του άρθρου 72 ν.4172/2013	474		
3. Υπεραξία από αναγκαστική απαλλοτρίωση ακινήτου	458		
4. Υπεραξία από μεταβίβαση ημεδαπών εταιρικών ομολόγων (ν.3156/2003) και εταιρικών ομολόγων που έχουν εκδοθεί από εταιρείες Ε.Ε., ΕΟΧ / ΕΖΕΣ	465		
5. Υπεραξία από εκποίηση μεριδίων ΟΣΕΚΑ (ημεδαπών, Ε.Ε., ΕΟΧ / ΕΖΕΣ)	466		
6. Υπεραξία από μεταβίβαση αυτοκινήτου Δ.Χ. (ν.2579/1998)	470		
7. Υπεραξία λόγω συγχώνευσης (άρθ. 52, 53 και 54 ν.4172/2013)	463		
8. Τόκοι ομολόγων που εκδίδονται από ΕΤΧΣ κατ'εφαρμογή του προγράμματος P.S.I.	467		
9. Κέρδη από διάθεση παραγόμενης ηλεκτρικής ενέργειας (παρ. 5 άρθ. 58 ν.4172/2013)	459		
10. Απαλλασσόμενα έσοδα φορέων γενικής κυβέρνησης (άρθ. 46 ν.4172/2013)	468		
11. Έσοδα αστικών μη κερδοσκοπικών εταιρειών μη υποκείμενα σε φόρο	471		
12. Απαλλασσόμενα έσοδα Τοπικών Οργανισμών Εγγείων Βελτιώσεων (ΤΟΕΒ)	472		
13. Έσοδα απαλλασσόμενων Ν.Π. (άρθ. 46 ν.4172/2013) κ.λ.π	469		
14. Έσοδα απαλλασσόμενων Ν.Π. (παρ. 14 και 15 άρθρου 72 ν.4172/2013)	559		
15. Χρεωστική διαφορά λόγω ανταλλαγής ομολόγων (PSI) των νομικών προσώπων των περιπτώσεων α' και δ' άρθ. 45 ν.4172/2013	752		
16. Ωφέλεια από τη διαγραφή χρέους στο πλαίσιο εξωδικαστικού συμβιβασμού ή σε εκτέλεση δικαστικής απόφασης (άρθρο 62 ν.4389/2016)	475		
17. Χρεωστική διαφορά λόγω πιστωτικού κινδύνου (παρ. 3 άρθ. 27 ν.4172/2013)	473		
18. Αποσβέσεις αδειών Φ.Δ.Χ. του ν.3888/2010 (εξωλογ. απόσβεση σε [097] ____ χρόνια)	550		
19. Ποσό που φορολογήθηκε κατά τις προηγούμενες χρήσεις λόγω αναμόρφωσης προβλέψεων	462		
20.	461		
Κέρδη φορολογικού έτους	029		
Ζημιά φορολογικού έτους	030		
ΣΕ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΔΙΑΝΟΜΗΣ ΚΕΡΔΩΝ			
α) Διανεμόμενα κέρδη τρέχοντος φορ/κού έτους από επιχειρηματική δραστηριότητα	379		
β) Διανεμόμενα κέρδη τρέχοντος φορ/κού έτους για τα οποία δεν έχει καταβληθεί φόρος εισοδήμ.	380		
γ) Διανεμόμενα κέρδη τρέχοντος φορ/κού έτους φορέων γενικής κυβέρνησης για τα οποία δεν έχει καταβληθεί φόρος εισοδήματος	381		
Συνολικό ποσό διανεμόμενων κερδών	430		
1. Ποσό διανεμηθέντων κερδών του φορολογικού έτους που έληξε για τα οποία δεν έχει καταβληθεί φόρος εισοδήματος (παρ. 1 άρθ. 47 ν.4172/2013)	382		
2. Πλέον φόρος που αναλογεί	383		
3. Ποσό διανεμηθέντων κερδών του φορολογικού έτους που έληξε για τα οποία δεν έχουν εφαρμογή οι διατάξεις της παρ. 1 άρθρου 47 ν.4172/2013	384		
4. Ποσό διανεμηθέντων ή κεφαλαιοποιηθέντων κερδών (αποθεματικών) για τα οποία δεν έχει καταβληθεί φόρος εισοδήματος (παρ. 1 άρθ. 47 ν.4172/2013)	385		
5. Πλέον φόρος που αναλογεί	386		
6. Άθροισμα: (382) + (383) + (385) + (386)	387		
Κέρδη	038		
Ζημιά	338		
Ζημιά παρελθουσών χρήσεων	039		
ΚΕΡΔΗ ΜΕΤΑ ΤΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗ ΑΝΑΜΟΡΦΩΣΗ	040		
ΖΗΜΙΑ ΜΕΤΑ ΤΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗ ΑΝΑΜΟΡΦΩΣΗ	400		

ΑΦΑΙΡΕΣΗ ΑΦΟΡΟΛΟΓΗΤΩΝ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΩΝ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΩΝ ΝΟΜΩΝ, κ.λπ.							
1. Αφορολόγητο αποθεματικό ν.1892/1990			046				
2. Αφορολόγητο αποθεματικό ν.2601/1998			044				
3. Αφορολόγητο αποθεματικό ν.3299/2004			045				
4. Αφορολόγητο αποθεματικό άρθ. 71 ν.3842/2010			041				
5. Αφορολόγητο αποθεματικό για την μετεγκατάσταση επιχ/σεων σε επιχειρηματικά πάρκα (παρ. 3 άρθ. 62 ν.3982/2011)			099				
6. Δαπάνες Επιστημονικής και Τεχνολογικής Έρευνας (άρθ. 22Α ν.4172/2013) (Εξωλογιστικά)			060				
7. Ποσό επένδυσης για παραγωγή κινηματ/κού έργου (παρ. 9-12 άρθ.73 ν.3842/2010)			076				
8. Έκπτωση λόγω απασχόλησης ατόμων με αναπηρία (παρ. 10 άρθ. 4 ν.3522/2010) (Εξωλογιστ.)			071				
9. Κέρδη Φορέων Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας που φορολογούνται στο όνομα των εργαζομένων (παρ.2 άρθρ. 72 ν.4430/2016)			053				
10.			059				
ΦΟΡΟΛΟΓΗΤΕΑ ΚΕΡΔΗ			048				
ΜΕΤΑΦΟΡΑ ΖΗΜΙΑΣ			448				
ΤΕΚΜΑΡΤΑ ΚΕΡΔΗ ΟΙΚΟΔΟΜΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ			100				
ΚΑΘΑΡΟ ΓΕΩΡΓΙΚΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ ΓΙΑ ΕΠΙΒΟΛΗ ΕΙΣΦΟΡΑΣ (άρθ. 13 ν.3877/2010)			909				
II. ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΠΡΟΚΑΤΑΒΟΛΗΣ ΤΡΕΧΟΝΤΟΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΥ ΕΤΟΥΣ							
ΝΕΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ (μειωμένη προκαταβολή)	950	ΝΑΙ	1				
Χρόνος έναρξης εργασιών (νέας επιχ.):							
1. Φόρος κερδών _____ x 100%			049				
2. Μείον παρακρατηθείς φόρος από πηγή Ελλάδος			050				
3. Προκαταβολή τρέχοντος φορολογικού έτους			051				
III. ΕΙΣΟΔΗΜΑ ΑΛΛΟΔΑΠΗΣ							
Εισόδημα για το οποίο καταβλήθηκε φόρος στην αλλοδαπή			610				
Φόρος που καταβλήθηκε στην αλλοδαπή			620				
IV. ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗ ΑΠΑΛΛΑΓΗ (ν.3908/2011)							
Συνολική δικαιούμενη απαλλαγή από την καταβολή φόρου εισοδήματος βάσει της εκδοθείσας απόφασης ολοκλήρωσης			576				
Απαλλαγή καταβολής φόρου κατά το τρέχον φορολογικό έτος			577				
Υπόλοιπο απαλλαγής καταβολής φόρου			578				
V. ΧΡΕΩΣΤΙΚΗ ΔΙΑΦΟΡΑ ΛΟΓΩ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΣΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΝΤΑΛΛΑΓΗΣ ΟΜΟΛΟΓΩΝ - P.S.I. (ν.4046/2012)							
Συνολικό ποσό χρεωστικής διαφοράς			746				
Συνολικό ποσό χρεωστικής διαφοράς που αποσβέσθηκε στις προηγούμενες χρήσεις			747				
Ποσό απόσβεσης χρεωστικής διαφοράς τρέχοντος φορολογικού έτους			753				
Υπολειπόμενο ποσό χρεωστικής διαφοράς προς απόσβεση			748				
VI. ΧΡΕΩΣΤΙΚΗ ΔΙΑΦΟΡΑ ΛΟΓΩ ΠΙΣΤΩΤΙΚΟΥ ΚΙΝΔΥΝΟΥ (παρ. 3 άρθ. 27 ν.4172/2013)							
Συνολικό ποσό χρεωστικής διαφοράς			811				
Ποσό απόσβεσης χρεωστικής διαφοράς τρέχοντος φορολογικού έτους			812				
Υπολειπόμενο ποσό χρεωστικής διαφοράς προς απόσβεση			813				
Πίνακας 1: ΝΟΜΙΚΑ ΠΡΟΣΩΠΑ περ. β', ε' και στ' ΑΡΘΡΟΥ 45 Ν.4172/2013							
Στοιχεία Εταίρων / Μελών - Κατανομή Κερδών στους Εταίρους / Μέλη Ν.Π. που τηρούν Απλογραφικά Βιβλία							
α/α	Α.Φ.Μ. Μελών	Όνοματεπώνυμο ή Επωνυμία	% Συμμετοχής	Ιδιότητα	Κέρδη Φορολογούμενα στο όνομα της εταιρείας, κ.λπ. (προ φόρου) (α)	Κύριος Φόρος Εταιρείας, κ.λπ. (β)	Καθαρό Ποσό Κερδών Εταίρων/Μελών (γ) = (α) - (β)
1.							
2.							
3.							
Σ Υ Ν Ο Λ Α							

Πίνακας 2: ΝΟΜΙΚΑ ΠΡΟΣΩΠΑ ΜΗ ΚΕΡΔΟΣΚΟΠΙΚΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ περ. γ' ΑΡΘΡΟΥ 45 Ν.4172/2013					
Πίνακας 2Α: Εισόδημα από Ακίνητη Περιουσία					
Συνολικό Εισόδημα από Ακίνητα	Δαπάνες που εκπίπτουν και αφορούν τα ακίνητα (πλην ιδιοχρησιμοποίησης) (παρ. 3β και 3γ άρθ. 39 ν.4172/2013)		Δαπάνη Ιδιοχρησιμοποίησης	Κέρδος	Ζημία
	75%	100%			
Πίνακας 2Β: Λοιπά Έσοδα από Επιχειρηματική Δραστηριότητα					
Έσοδα		Ακαθάριστο Ποσό	Δαπάνες που εκπίπτουν (άρθ. 22 και 23 ν.4172/2013)	Καθαρό Εισόδημα	
Εισόδ. από κεφάλαιο (πλην ακίνητ. περιουσίας)				Κέρδος	Ζημία
Εισόδημα από υπεραξία μεταβιβ. κεφαλαίου					
Ζημία από μεταβίβαση κεφαλαίου			Χρεωστική διαφορά λόγω ανταλλαγής ομολόγων (PSI)		
Εισόδημα από επιχειρηματικές συναλλαγές					
ΣΥΝΟΛΟ					
Λοιπά έσοδα μη φορολογούμενα					
Ζημία από επιχειρηματική δραστηριότητα παρελθουσών χρήσεων:					
Πίνακας 2Γ: Φορολογητέο Εισόδημα		Φορολογητέα Κέρδη:		Ζημία:	

Πίνακας 2Δ: Κατάσταση Εσόδων - Εξόδων					
Α.	Κινητές Αξίες	Εκμίσθωση Ακινήτων:		Β.	Ενοίκια:
		Μερίσματα:			Μισθοί:
Ε	Σ	Τόκοι:		Ε	Εργοδοτικές Εισφορές:
		.....:			Αμοιβές Τρίτων:
Ο	Δ	Διαφημίσεις:		Ξ	Φόροι, Τέλη Χαρτοσήμου:
		Συνδρομές:			Ανέγερση Ακινήτων:
Α	Α	Χορηγίες:		Ο	Δαπάνες Ακινήτων:
		Επιδότησεις Δημοσίου:			Για πραγματοποίηση σκοπού:
		Λοιπά Έσοδα:		Α	.....:
		Σύνολο ΕΣΟΔΩΝ:		Α	Σύνολο ΕΞΟΔΩΝ:
Πίνακας 3: ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΠΗΓΕΣ					
3Α: ΕΙΣΟΔΗΜΑ ΑΠΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ					
Πίνακας 3Α1: ΜΕΡΙΣΜΑΤΑ (άρθ. 36 ν.4172/2013)					
Πίνακας 3Α1α: Μερίσματα ημεδαπής πλην αυτών που εμπίπτουν στις διατάξεις του άρθ. 48 ν.4172/2013					
α/α	Α.Φ.Μ.	Ακαθάριστο Ποσό	Φόρος Ν.Π.	Παρακρατηθείς Φόρος	
1.					
2.					
3.					
Σ Υ Ν Ο Λ Α					
Πίνακας 3Α1β: Μερίσματα αλλοδαπής θυγατρικής κ.μ. της Ε.Ε. πλην αυτών που εμπίπτουν στις διατάξεις του άρθ. 48 ν.4172/2013					
α/α	Χώρα	Α.Φ.Μ.	Ακαθάριστο Ποσό	Φόρος Ν.Π.	Παρακρατηθείς Φόρος
1.					
2.					
3.					
Σ Υ Ν Ο Λ Α					
Πίνακας 3Α1γ: Μερίσματα αλλοδαπής θυγατρικής τρίτων χωρών					
α/α	Χώρα	Α.Φ.Μ.	Ακαθάριστο Ποσό	Φόρος Ν.Π. (βάσει Σ.Α.Δ.Φ.)	Παρακρατηθείς Φόρος
1.					
2.					
3.					
Σ Υ Ν Ο Λ Α					
Πίνακας 3Α1δ: Μερίσματα ημεδαπής από κέρδη παρελθουσών χρήσεων που δεν εμπίπτουν στις διατάξεις του άρθ. 48 ν.4172/2013					
α/α		Α.Φ.Μ.	Ακαθάριστο Ποσό	Φόρος Ν.Π.	Παρακρατηθείς Φόρος
1.					
2.					
3.					
Σ Υ Ν Ο Λ Α					
Πίνακας 3Α1ε: Μερίσματα αλλοδαπής θυγατρικής κ.μ. της Ε.Ε. από κέρδη παρελθουσών χρήσεων που δεν εμπίπτουν στις διατάξεις του άρθ. 48 ν.4172/2013					
α/α	Χώρα	Α.Φ.Μ.	Ακαθάριστο Ποσό	Φόρος Ν.Π.	Παρακρατηθείς Φόρος
1.					
2.					
3.					
Σ Υ Ν Ο Λ Α					
Πίνακας 3Α2: ΤΟΚΟΙ (άρθ. 37 ν.4172/2013)					
α/α	Τόκοι Απαλλασσόμενοι	Τόκοι Υποκείμενοι σε Παρακράτηση			
		Ακαθάριστο Ποσό	Παρακρατηθείς Φόρος		
1.					
2.					
3.					
Σ Υ Ν Ο Λ Α					
Πίνακας 3Α3: ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ (άρθ. 38 ν.4172/2013)					
α/α	Χώρα	Α.Φ.Μ.	Ακαθάριστο Ποσό	Παρακρατηθείς Φόρος	
1.					
2.					
3.					
Σ Υ Ν Ο Λ Α					

Πίνακας 3Α4: ΕΙΣΟΔΗΜΑ ΑΠΟ ΑΚΙΝΗΤΗ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑ (άρθ. 39 ν.4172/2013)											
Είδος Εισοδήματος		Κωδ	Ακαθάριστο Εισόδημα								
Εκμίσθωση και υπεκμίσθωση (εκτός του ποσού κωδ. αριθμ. 215)		200									
Δωρεάν Παραχώρηση		209									
Ιδιοχρησιμοποίηση		210									
Εισόδημα από ακίνητη περιουσία που υπάγεται σε Φ.Π.Α.		211									
Εκμίσθωση και υπεκμίσθωση κατοικιών		215									
Εκμίσθωση και υπεκμίσθωση (άρθ. 4 ν.2234/1994 και παρ. 3 άρθ. 22 ν.4283/2014)		199									
Σ Υ Ν Ο Λ Α		198									
3B: ΕΙΣΟΔΗΜΑ ΑΠΟ ΥΠΕΡΑΞΙΑ ΜΕΤΑΒΙΒΑΣΗΣ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ											
Πίνακας 3B1: ΜΕΤΑΒΙΒΑΣΗ ΑΚΙΝΗΤΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ											
α/α	Α.Φ.Μ. Συμβολαιογράφου	Αριθμός Συμβολαίου	Υπεραξία								
1.											
2.											
3.											
4.											
5.											
Σ Υ Ν Ο Λ Α											
Πίνακας 3B2: ΜΕΤΑΒΙΒΑΣΗ ΤΙΤΛΩΝ (άρθ. 42 ν.4172/2013)											
α/α	Είδος Τίτλου	Υπεραξία	Ζημία								
1.	Μετοχές μη εισηγμένες										
2.	Μετοχές και άλλες κινητές αξίες εισηγμένες										
3.	Μερίδια ή μερίδες σε προσωπικές εταιρείες										
4.	Κρατικά ομόλογα και έντοκα γραμμάτια										
5.	Εταιρικά ομόλογα										
6.	Παράγωγα										
Σ Υ Ν Ο Λ Α											
Πίνακας 4: ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΩΝ ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΩΝ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 48 Ν.4172/2013											
Πίνακας 4Α: ΣΥΜΜΕΤΟΧΕΣ ΤΟΥ ΑΡΘ. 48 Ν.4172/2013 ΠΟΥ ΚΑΤΕΧΟΝΤΑΙ ΑΠΟ ΤΟΝ ΔΙΚΑΙΟΥΧΟ ΤΟΥ ΕΙΣΟΔ/ΤΟΣ											
α/α	Χώρα	Α.Φ.Μ.	Επωνυμία	Πλήρης Διεύθυνση	% Συμ-μετοχής	Ημ/νία κτήσης της συμμετοχής	Ποσό				
1.											
2.											
3.											
4.											
5.											
Σ Υ Ν Ο Λ Α											
Πίνακας 4B: ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΑΡΘ. 48 Ν.4172/2013											
1. Ο δικαιούχος (νομικό πρόσωπο) κατέχει ελάχιστο ποσοστό συμμετοχής τουλάχιστον 10%, επί τουλάχιστον δύο (2) έτη, της αξίας ή του πλήθους του μετοχικού ή βασικού κεφαλαίου ή των δικαιωμάτων ψήφου του νομικού προσώπου που προβαίνει στη διανομή.							<table border="1"> <tr> <td>ΝΑΙ</td> <td>1</td> </tr> <tr> <td>ΟΧΙ</td> <td>1</td> </tr> </table>	ΝΑΙ	1	ΟΧΙ	1
ΝΑΙ	1										
ΟΧΙ	1										
2. Ο καταβάλλων τα διανεμόμενα κέρδη (νομικό πρόσωπο) περιλαμβάνεται στους τύπους των εταιρειών που απαριθμούνται στο Μέρος Α του Παραρτήματος Ι της Οδηγίας 2011/96/ΕΕ.							<table border="1"> <tr> <td>ΝΑΙ</td> <td>1</td> </tr> <tr> <td>ΟΧΙ</td> <td>1</td> </tr> </table>	ΝΑΙ	1	ΟΧΙ	1
ΝΑΙ	1										
ΟΧΙ	1										
3. Ο καταβάλλων τα διανεμόμενα κέρδη (νομικό πρόσωπο) είναι φορολογικός κάτοικος κράτους - μέλους της Ε.Ε. σύμφωνα με τη νομοθεσία του κράτους αυτού και δεν θεωρείται φορολογικός κάτοικος τρίτου κράτους εκτός Ε.Ε. κατ' εφαρμογή σύμβασης αποφυγής διπλής φορολογίας που έχει συναφθεί με αυτό τρίτο κράτος.							<table border="1"> <tr> <td>ΝΑΙ</td> <td>1</td> </tr> <tr> <td>ΟΧΙ</td> <td>1</td> </tr> </table>	ΝΑΙ	1	ΟΧΙ	1
ΝΑΙ	1										
ΟΧΙ	1										
4. Ο καταβάλλων τα διανεμόμενα κέρδη (νομικό πρόσωπο) υπόκειται, χωρίς τη δυνατότητα επιλογής ή απαλλαγής, σε έναν από τους φόρους που αναφέρονται στο Μέρος Β του Παραρτήματος Ι της Οδηγίας 2011/96/ΕΕ ή σε οποιονδήποτε άλλο φόρο αντικαταστήσει έναν από τους φόρους αυτούς.							<table border="1"> <tr> <td>ΝΑΙ</td> <td>1</td> </tr> <tr> <td>ΟΧΙ</td> <td>1</td> </tr> </table>	ΝΑΙ	1	ΟΧΙ	1
ΝΑΙ	1										
ΟΧΙ	1										
<p>ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΔΗΛΩΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΥ / ΕΚΠΡΟΣΩΠΟΥ</p> <p>Δηλώνω ότι πληρείται η ως άνω προϋπόθεση 1 του Πίνακα 4B και ότι θα προσκομίσω στην ελεγκτική αρχή, όταν μου ζητηθεί τα σχετικά έγγραφα που βεβαιώνουν τις προϋποθέσεις 2, 3 και 4 του Πίνακα 4B.</p> <p style="text-align: right;">ΝΑΙ 1</p>											
Πίνακας 4Γ: ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΓΓΥΗΤΙΚΗΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗΣ ΥΠΕΡ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ											
Ποσό εισπραττόμενων κερδών						Π Ο Σ Α					
Συντελεστής φορολογίας εισοδήματος του νομικού προσώπου ή της μόνιμης εγκατάστασης											
Ποσό εγγύησης προς τη Φορολογική Αρχή											
Ημερομηνία και αριθμός της εγγυητικής επιστολής							___/___/___				

ΕΝΤΥΠΟ 3: ΑΝΑΓΓΕΛΙΑ ΠΡΟΣΔΗΨΗΣ

ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΟΑΕΔ		ΚΩΔ. ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ ΟΑΕΔ	
ΥΠΗΡΕΣΙΑ Σ.ΕΠ.Ε.		ΚΩΔ. ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ Σ.ΕΠ.Ε.	

ΑΡ. ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟΥ		ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	
-----------------	--	------------	--

Α. ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΡΓΟΔΟΤΗ			
ΦΥΣΙΚΟ ΠΡΟΣΩΠΟ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	Α.Μ.Ε.
ΕΠΩΝΥΜΙΑ ή ΕΠΩΝΥΜΟ			
ΟΝΟΜΑ ¹			ΟΝΟΜΑ ΠΑΤΕΡΑ
ΔΙΑΚΡΙΤΙΚΟΣ ΤΙΤΛΟΣ			
ΑΡΜΟΔΙΑ ΔΟΥ			
ΚΩΔΙΚΟΣ	ΟΝΟΜΑΣΙΑ	ΑΦΜ	
ΝΟΜΙΚΗ ΜΟΡΦΗ			
ΚΩΔΙΚΟΣ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ		
ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ			
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΕΝΑΡΞΗΣ			ΑΡΙΘΜΟΣ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΩΝ
ΕΡΓΟΔΟΤΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ			

Β. ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ ΕΡΓΟΔΟΤΗ	
Κ.Α.Δ.	ΚΥΡΙΑ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ (ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ)
	ΔΕΥΤΕΡΕΥΟΥΣΑ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ (ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ)

Γ. ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΟΣ ΕΡΓΟΔΟΤΗ			
ΕΔΡΑ	Α/Α ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΟΣ ΕΡΓΟΔΟΤΗ ΚΑΤΑ ΙΚΑ	Κ.Α.Δ.	ΑΡ. ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ
ΝΑΙ	ΟΧΙ		
ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΙΚΑ		ΚΩΔΙΚΟΣ ΥΠΟΚ/ΤΟΣ	
ΠΑΡΟΥΣΑ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ			
ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗΣ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΟΣ ΕΡΓΟΔΟΤΗ			
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ			
Τ.Κ.	ΔΗΜΟΣ		
ΔΗΜΟΤΙΚΗ / ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ			
ΤΗΛΕΦΩΝΟ	ΦΑΞ	E-MAIL	

Δ. ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΠΡΟΣΔΗΦΘΕΝΤΟΣ			
ΕΠΩΝΥΜΟ			ΟΝΟΜΑ
ΕΠΩΝΥΜΟ ΠΑΤΡΟΣ			ΟΝΟΜΑ ΠΑΤΡΟΣ
ΕΠΩΝΥΜΟ ΜΗΤΡΟΣ			ΟΝΟΜΑ ΜΗΤΡΟΣ
ΤΟΠΟΣ ΓΕΝΝΗΣΗΣ			ΗΜ/ΝΙΑ ΓΕΝΝΗΣΗΣ
ΦΥΛΟ	ΑΝΔΡΑΣ		ΓΥΝΑΙΚΑ
ΥΠΗΚΟΟΤΗΤΑ			
ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑΣ			
ΤΥΠΟΣ			
ΑΡΙΘΜΟΣ			ΕΚΔΟΥΣΑ ΑΡΧΗ
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΕΚΔΟΣΗΣ			ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΛΗΞΗΣ ΙΣΧΥΟΣ
ΑΦΟΡΑ ΑΔΕΙΑ ΔΙΑΜΟΝΗΣ ΠΟΛΙΤΩΝ ΤΡΙΤΩΝ ΧΩΡΩΝ Η ΟΠΟΙΑ ΠΑΡΕΧΕΙ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΑΜΕΣΗΣ ΠΡΟΣΒΑΣΗΣ ΣΤΗΝ ΑΓΟΡΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	Εάν ΝΑΙ ΕΙΛΟΣ
ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΔΕΙΑΣ ΔΙΑΜΟΝΗΣ ΠΟΛΙΤΩΝ ΤΡΙΤΩΝ ΧΩΡΩΝ Η ΟΠΟΙΑ ΠΑΡΕΧΕΙ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΑΜΕΣΗΣ ΠΡΟΣΒΑΣΗΣ ΣΤΗΝ ΑΓΟΡΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ			ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΛΗΞΗΣ ΑΔΕΙΑΣ ΔΙΑΜΟΝΗΣ ΠΟΛΙΤΩΝ ΤΡΙΤΩΝ ΧΩΡΩΝ Η ΟΠΟΙΑ ΠΑΡΕΧΕΙ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΑΜΕΣΗΣ ΠΡΟΣΒΑΣΗΣ ΣΤΗΝ ΑΓΟΡΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ
ΑΦΟΡΑ ΑΔΕΙΑ ΔΙΑΜΟΝΗΣ ΠΟΛΙΤΩΝ ΤΡΙΤΩΝ ΧΩΡΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΠΟΙΑ ΑΠΑΙΤΕΙΤΑΙ ΕΠΙΠΛΕΟΝ ΕΓΚΡΙΣΗ ΓΙΑ ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΣΤΗΝ ΑΓΟΡΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	Εάν ΝΑΙ ΕΙΛΟΣ

ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΔΕΙΑΣ ΔΙΑΜΟΝΗΣ ΠΟΛΙΤΩΝ ΤΡΙΤΩΝ ΧΩΡΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΠΟΙΑ ΑΠΑΙΤΕΙΤΑΙ ΕΠΙΠΛΕΟΝ ΕΓΚΡΙΣΗ ΓΙΑ ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΣΤΗΝ ΑΓΟΡΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ (Αρμοδίας Υπηρεσίας)		ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΛΗΞΗΣ ΑΔΕΙΑΣ ΔΙΑΜΟΝΗΣ ΠΟΛΙΤΩΝ ΤΡΙΤΩΝ ΧΩΡΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΠΟΙΑ ΑΠΑΙΤΕΙΤΑΙ ΕΠΙΠΛΕΟΝ ΕΓΚΡΙΣΗ ΓΙΑ ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΣΤΗΝ ΑΓΟΡΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ (Αρμοδίας Υπηρεσίας)		
ΑΦΟΡΑ ΕΠΟΧΙΚΗ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΠΟΛΙΤΗ ΤΡΙΤΗΣ ΧΩΡΑΣ ΠΟΥ ΕΡΓΑΖΕΤΑΙ ΜΕ ΤΗΝ ΘΕΩΡΗΣΗ ΕΙΣΟΔΟΥ		ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΘΕΩΡΗΣΗΣ ΕΙΣΟΔΟΥ
ΧΡΟΝΙΚΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΞΕΧΥΟΣ ΘΕΩΡΗΣΗΣ ΕΙΣΟΔΟΥ	ΑΠΟ		ΕΩΣ	
ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΠΡΟΣΛΗΦΘΕΝΤΟΣ				
ΕΓΓΑΜΟΣ/Η	ΑΓΓΑΜΟΣ/Η	ΔΙΑΖΕΥΤΕΜΕΝΟΣ/Η	ΧΗΡΟΣ/Α	
ΑΡΙΘΜΟΣ ΤΕΚΝΩΝ				
ΕΙΔΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΠΡΟΣΛΗΦΘΕΝΤΟΣ				
Α.Φ.Μ.	Δ.Ο.Υ.			
ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΚΥΡΙΑΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ				
ΚΩΔΙΚΟΣ		ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ		
ΑΡΙΘΜΟΣ ΜΗΤΡΩΟΥ ΑΣΦΑΛΙΣΜΕΝΟΥ		Α.Μ.Κ.Α.		
ΑΡ. ΔΕΛΤΙΟΥ ΑΝΕΡΓΙΑΣ		ΑΡ. ΒΙΒΛΙΑΡΙΟΥ ΑΝΗΛΙΚΟΥ		
ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗΣ / ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΠΡΟΣΛΗΦΘΕΝΤΟΣ				
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΠΡΟΣΛΗΦΘΕΝΤΟΣ:				
Τ.Κ.	ΔΗΜΟΣ			
ΔΗΜΟΤΙΚΗ / ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ				
ΤΗΛΕΦΩΝΟ	ΦΑΞ	E-MAIL		
ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ - ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ				
ΓΕΝΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ- ΤΕΧΝΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ				
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ				
ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ	ΝΑΙ	ΟΧΙ		
ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ	ΘΕΜΑΤΙΚΟ ΠΕΔΙΟ			
ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	ΕΙΔΟΣ ΦΟΡΕΑ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ			
ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ	ΑΠΟ	ΕΩΣ		
ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΣΕ ΩΡΕΣ	ΕΤΟΣ ΑΠΟΚΤΗΣΗΣ			
ΞΕΝΕΣ ΓΛΩΣΣΕΣ				
ΓΝΩΣΗ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ				
ΝΑΙ	ΟΧΙ			

Ε. ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΠΡΟΣΛΗΨΗΣ						
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΑΝΑΓΓΕΛΙΑΣ	ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΠΡΟΣΛΗΨΗΣ	ΩΡΑ ΕΝΑΡΞΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ (κατά την πρώτη ημέρα πρόσληψης)	ΩΡΕΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΩΣ	ΩΡΕΣ ΕΝΑΡΞΗΣ & ΛΗΞΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΗΜΕΡΕΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	ΩΡΕΣ ΔΙΑΔΙΑΚΟΜΗΣ - ΔΙΑΚΟΠΗΣ	
ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΥ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΙΔΙΟΤΗΤΑ ΤΟΥ				ΕΡΓΑΤΗΣ	ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ	
ΕΙΔΙΚΕΣ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΙΣ						
ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ (ΑΚΡΙΒΗΣ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ)			ΚΩΔ. *	ΠΡΟΫΠΗΡΕΣΙΑ ΣΕ ΕΤΗ	ΣΥΝΟΛΟ ΜΕΙΚΤΩΝ ΑΠΟΔΟΧΩΝ	ΩΡΟΜΙΣΘΙΟ
					ΝΑΙ	ΟΧΙ
ΣΧΕΣΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ (ΤΥΠΟΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ)			ΚΑΘΕΣΤΩΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ (ΕΙΔΟΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ)			
ΑΟΡ. ΧΡΟΝΟΥ	ΟΡΙΣΜΕΝΟΥ ΧΡΟΝΟΥ		ΠΛΗΡΗΣ	ΜΕΡΙΚΗ	ΕΚ ΠΕΡΙΤΡΟΠΗΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ	
	ΑΠΟ	ΕΩΣ				
ΗΛΘΕ ΑΠΟ ΑΛΛΗ ΠΕΡΙΟΧΗ Ή ΞΕΝΗ ΧΩΡΑ ΕΝΤΟΣ ΤΟΥ ΤΕΛΕΥΤΑΙΟΥ ΕΤΟΥΣ			ΑΝ ΝΑΙ ΠΟΙΑ (ΧΩΡΑ, ΔΗΜΟΣ, ΔΗΜΟΤΙΚΗ / ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ, ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ (ΠΡΩΗΝ ΝΟΜΟΣ), ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ);			
ΝΑΙ	ΟΧΙ					

ΤΟΠΟΘΕΤΗΣΗ ΜΕ ΣΥΣΤΑΤΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΤΟΥ ΟΑΕΔ			
ΝΑΙ	ΟΧΙ		
ΤΟΠΟΘΕΤΗΣΗ ΜΕ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΩΘΗΣΗΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΟΑΕΔ		ΑΝ ΝΑΙ ΜΕ ΠΟΙΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ	
ΝΑΙ	ΟΧΙ		
ΔΗΨΗ ΕΠΙΔΟΜΑΤΟΣ ΑΝΕΡΓΙΑΣ ΑΠΟ Ο.Α.Ε.Δ.		ΑΝ ΝΑΙ ΜΕ ΠΟΙΑ ΥΠΗΡΕΣΙΑ	
ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΟΑΕΔ	ΚΩΔΙΚΟΣ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ ΟΑΕΔ

ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ	ΤΟΥ ΥΠ' ΑΡΙΘ. ΠΡΩΤ.:		ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ:	
ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ				

ΕΚΠΡΟΘΕΣΜΗ:*	
ΝΑΙ	ΟΧΙ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ & ΠΡΟΝΟΙΑΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΕΩΣ ΕΡΓΑΤΙΚΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ Ο.Α.Ε.Α.	Ο Υπεύθυνος Εργοδότης/ Νόμιμος Εκπρόσωπος	Ο ΠΡΟΪΣΤ. ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ή ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ ή ΛΟΓΙΣΤΗΣ (Βεβαιώνεται η ακρίβεια των πάσης φύσεως καταβαλλόμενων μεικτών αποδοχών του ανωτέρω μισθωτού) Ο ΒΕΒΑΙΩΝ	Ο/Η ΜΙΣΘΩΤΟΣ ΕΛΑΒΑ ΓΝΩΣΗ ΤΩΝ ΑΝΩΤΕΡΩ ΚΑΙ ΠΑΡΕΛΑΒΑ ΑΝΤΙΓΡΑΦΟ		
	ΕΠΩΝΥΜΟ	ΕΠΩΝΥΜΟ	ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΠΑΡΑΛΑΒΗΣ		
	ΟΝΟΜΑ	ΟΝΟΜΑ	ΗΜΕΡΑ	ΜΗΝΑΣ	ΕΤΟΣ
	ΙΔΙΟΤΗΤΑ	ΙΔΙΟΤΗΤΑ			
	Α.Φ.Μ.	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ			
		Α.Φ.Μ.			
	(υπογραφή – σφραγίδα)	(υπογραφή)	(υπογραφή)		

Ο εργοδότης υποχρεούται να καταθέσει ηλεκτρονικά το έντυπο Ε3 το αργότερο ως και την ίδια ημέρα πρόσληψης και πάντως πριν την ανάληψη υπηρεσίας από τους εργαζόμενους του.

Οι νέοι εργοδότες, οι οποίοι προβαίνουν σε πρόσληψη για πρώτη φορά, καθώς και όσοι πραγματοποιούν έναρξη παραρτημάτων με νέες προσλήψεις εργαζομένων, μπορούν να υποβάλουν ηλεκτρονικά το έντυπο Ε3 εντός τριών (3) εργασιμών ημερών από την πρόσληψη, αφού προηγουμένως έχουν απογραφεί στην αρμόδια Υπηρεσία του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ.

ΕΝΤΥΠΟ 4. ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ

ΥΠΗΡΕΣΙΑ Σ.Ε.Π.Ε.	ΚΩΔ. ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ Σ.Ε.Π.Ε.	
-------------------	-------------------------	--

ΕΙΔΟΣ ΠΙΝΑΚΑ		ΤΟΥ ΜΕ ΑΡ. ΠΡΩΤ.: _____	ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ _____
ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ:			
ΕΠΩΝΥΜΙΑ	Α.Μ.Ε.		
Α.Φ.Μ.	Α.Ο.Υ.	Α.Φ.Μ.	Α.Ο.Υ.
ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΟΣ:		Α/Α ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΟΣ ΚΑΤΑ ΙΚΑ	
ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ	Κ.Α.Α.		
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ		ΔΗΜΟΣ	
Τ.Κ.			
ΔΗΜΟΤΙΚΗ/ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ		ΦΑΞ	
ΤΗΛΕΦΩΝΟ	E-mail		
ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ			

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΜΙΣΘΩΤΩΝ

Α/Α	Α.Φ.Μ.	Α.Μ.Κ.Α.	ΑΡ. ΜΗΤΡ. ΙΚΑ	ΕΠΩΝΥΜΟ	ΟΝΟΜΑ	ΠΑΤΕΡΑ	ΜΗΤΡΕΑ	ΦΥΛΟ	ΗΜΕΡΑ	ΜΗΝΑΣ	ΕΤΗΣΙΑ	ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ	ΑΡ. ΤΕΚΝΩΝ	ΙΜΟΤΗΤΕΣ (ΥΠΑΣ)	ΕΛΙΚΟΠΤΗ	ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΠΡΟΣΑΡΤΗΣΗΣ	ΠΡΟΪΛ (ΕΤΗ)	ΑΝΑΓΕΝΝΑΣΗ	ΑΝΑΓΕΝΝΑΣΗ	ΑΡ. ΑΔΕΙΑΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΑΝΗΛΙΚΟΥ	ΑΡ. ΑΔΕΙΑΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΑΝΑΔΑΦΟΥ	ΣΥΝΕΛΛΑΜΕΝΟΙ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ	ΑΡ. ΑΔΕΙΑΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ	ΑΡ. ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΑΟΥ	ΣΩΜΑ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ (Σ.Ε.Π.Ε.)	ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΚΑΤΑΘΕΣΗΣ	ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΕΠΟΜΕΝΗΣ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗΣ ΚΑΤΑΘΕΣΗΣ ΕΤΗΣΙΟΥ ΠΙΝΑΚΑ

ΤΕΧΝΙΚΟΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ		ΓΡΑΦΙΟ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ	
ΕΠΩΝΥΜΟ	ΟΝΟΜΑ	Α.Φ.Μ.	Α.Φ.Μ.
Α.Π. & ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΚΑΤΑΘΕΣΗΣ ΔΙΚ/ΚΩΝ			
ΙΑΤΡΟΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ		ΓΡΑΦΙΟ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ	
ΕΠΩΝΥΜΟ	ΟΝΟΜΑ	Α.Φ.Μ.	Α.Φ.Μ.
Α.Π. & ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΚΑΤΑΘΕΣΗΣ ΔΙΚ/ΚΩΝ (Ι.Ε.)			
ΣΥΝΟΛΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ ΣΕ ΟΛΗ ΤΗΝ ΧΩΡΑ		Σύνολο	
Ανδρες	Γυναίκες	Ανήλικοι	

ΒΕΒΑΙΩΣΗ (Ν. 1599/86)		Ο ΒΕΒΑΙΩΝ	
Βεβαιώνεται η ακρίβεια των πωτών φύσεως καταβαλλόμενων μετρίων αποδοχών των ανωτέρω μισθωτών			
ΕΠΩΝΥΜΟ	ΟΝΟΜΑ	Α.Φ.Μ.	Α.Ο.Υ.
ΙΔΙΟΤΗΤΑ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ		
ΤΗΛΕΦΩΝΟ			
Α.Φ.Μ.			
Α.Ο.Υ.			

Ο Υπεύθυνος Εργολάβος ή Νομίμος Εκπρόσωπος		ΣΩΜΑ	
ΕΠΩΝΥΜΟ		ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ (Σ.Ε.Π.Ε.)	
ΟΝΟΜΑ		ΑΡ. ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΑΟΥ	
Α.Φ.Μ.		ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΚΑΤΑΘΕΣΗΣ	
		ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΕΠΟΜΕΝΗΣ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗΣ ΕΤΗΣΙΟΥ ΠΙΝΑΚΑ	